

Илија Петровић
СРПСКИ ДОБРОВОЉЦИ
ИЗ ХЕРЦЕГОВИНЕ И БОСНЕ
1912-1918

Илија Петровић
Српски добровољци из Херцеговине и Босне
1912-1918
а. Прекоморске земље

Самостални издавач
Илија Петровић

Уредник
Милорад Предојевић

Рецензент
Васо Војводић

Лектор
Елена Д. Капустина

Компјутерска обрада слога и њрелом
Немања Петровић

Штампарија
„Пипери” Нови Сад, Арсе Теодоровића 11

Тираж
100 примерака

ISBN 978-86-87845-02-2

Илија Петровић

**СРПСКИ ДОБРОВОЉЦИ
ИЗ ХЕРЦЕГОВИНЕ И БОСНЕ
1912-1918
а. Прекоморске земље**

Нови Сад 2010

Где је што

Српски добровољци из Херцеговине и Босне 1912-1918 - 7-77

Појам - 7; Временски преглед - 7; Добровољци у балканским ратовима - 15; Добровољци у Великом рату - 15; *Солунски фронт у раној фази* - 17; *Добровољци из исељеништва* - 17; Добровољци и пробој Солунског фронта - 19; Порекло и национални састав српских добровољаца - 19; Непосредно после добијеног рата - 21; Накнадни слом српских добровољаца - 22

Српски добровољци из прекоморских земаља : *Непошћени спискови, по ошћинама* - 29-77

Бања Лука - 29; Билећа - 29; Бихаћ 34; Велика Кладуша - 36; Гацко - 37; Гламоч - 42; Градишка 42; Грахово - 42; Дрвар 42; Дубица - 43; Калиновик - 45; Кључ - 45; Коњиц - 45; Крупа - 45; Купрес - 51; Лакташи - 51; Лијевно - 51; Љубиње - 52; Љубушки - 53; Мостар - 53; Невесиње - 54; Нови Град - 56; Пале 58; Петровац - 58; Приједор - 61; Рогатица - 62; Сански Мост - 62; Сарајево - 63; Скендер Вакуф - 64; Србиње (Фоча - то је српска реч!) - 64; Сребреница - 64; Столац - 64; Требиње - 65; Трново - 74; Тузла - 74; Цазин - 74; Чајниче - 76; Челинац - 76; Неодређено откуд - 76

Извори и литература - 78

Белешка о приређивачу - 79-82.

Српски добровољци из Херцеговине и Босне 1912-1918

Појам. Са гледишта српске владе, формулисаног у манифесту од 25. јула 1914. године, на неколико дана пре избијања Великог рата, само мобилисанима припадала је обавеза да ратују: „Ако будемо нападнути, војска ће вршити своју дужност, а грађанима који нису позвани под заставу, саветујемо да остану код својих домова и мирно раде своје послове”. По истој логици, они који нису послушали савет да „гледају своја посла” већ су одабрали да се у српској (или црногорској) војсци баве „туђим пословима”, односно да ратују, морају се сматрати добровољцима.

Током претходних векова, српски добровољци били су познати под разним именима: хајдуци, ускоци, фрајкор, драговољци, својеволјци, усташаи, четници, комите, устаници, прекобројни, герилци, добровољци... Појмовно, циљ је свима био заједнички, јер они су у ратове улазили вођени само својом свешћу о припадности Српству и српском православљу.

Временски преглед. Иако Срби своје ратне добровољце најчешће доводе у везу с војним операцијама на Солунском фронту, српско добровољаштво није настало тада. Стотинама година, и пре ослободилачких ратова 1912-1918, у борби против Турака учествовао је велик број Срба с разних страна Српске Земље. По целом српском простору вођен је прави мали рат, данас зван *џеррила*, а учеснике у бројним таквим ратовима, колико-толико организоване, најчешће знамо из српских народних песама, некад као *хајдуке* а некад као *ускоке*.

Мада је „потпадањем под турску власт, српски народ могао изгубити наду у потоњи живот”, није му се то десило. Исконски наслућујући да „нема извеснијег пута који води ишчезавању једног народа од сазнања безнадежности”, он се понајпре ослонио на своје традиционалне институције, на цркву и месну самоуправу, а потом и на све оно што је сматрао својим предачким наслеђем.

Потлачени, у рајинском положају, без сопствене властеле, под надзором грчке цркве, Срби су још у првим деценијама турске владавине почели да се осипају, нарочито по рубовима, али је извесно да им се и језгро одржавало с превеликим напорима. И ту, онај „понос својим наслеђем” нагнао их је да се обрате својим традицијама и да опстану уз ослонац на њих. Иако без оне вертикале која би народ у целини усмерила ка успону, „Срби су се духовно прилагодили непрекидним подсећањем на своју некадашњу величину и славу. Њихова историја, од чије су грађе стварали своје еп-

ске песме, ушла је у основе њихове борбе за опстанак... Какво му је некада било царство, и шта су изгубили, сведочили су српском народу и они манастири и цркве које им Турци нису порушили... Предање одржавано и преношено песмом било је у потпуном складу с оним што се могло видети у облику старих здања и фресака на њиховим зидовима. Скромни летописци, којих је било међу калуђерима, трудили су се да према старим књигама и легендарном предању сачувају историју од заборава. Није било немогуће да из њихових списа по нека идеја или какав податак продру до оних који су песмом стварали историју”, а лако је могуће да је и међу монасима било оних који су на расположивим историјским подацима градили српску епску поезију.

Ту испреплетеност историјског и епског у српском предању, али и многе празнине у усмено преношеној српској повести, Радован Самарцић оправдава трудом епских певача да допринесу очувању самосвести својих слушалаца у обичном пуку. У извесној мери, такав се став додирује са Шафариковим објашњењем да се „непристрасни историчари давно слажу у томе, да се и народној саги да за право, да она мора да попуњава неопходно празнину, тамо где су нас напустили споменици од гвожђа, камена или пергамента. Ово право јој указују Грци и Римљани; и ако чак Тукидид не одбацује Хомерову сагу и Тит Ливије Ромулову и приче о легендарном краљу Нуму са истим поверењем и једнаком поузданошћу, као што причају дела Сципија и Фабиуса; онда је дозвољено да то исто право себи дозволе и наши (словенски) историчари, при чему не желе да пруже непотпуне припремне радове, већ заокружену историјску целину, с пуним правом. У том погледу су Немци са својим примером већ отишли испред Словена и за очекивати је, да ће и Словени поклонити више пажње својим народним сагама и да ће уложити више труда у прикупљање националних предања. Да се при томе мора применити највећа опрезност, да се понуђени материјал строго провери, да се мора национална и првобитна суштина и садржај одвојити од каснијих чак страних зачевања и облика, да се ту подразумева исцрпно студирање, слобода од предрасуда сваке врсте, а посебно прави смисао, разуме се само по себи”.

Званични српски историчари морали би прочитати и добро упамтити ове Шафарикове речи, нарочито због тога што они српском предању уопште не верују, још мање ономе што о српској старини сведоче бројни писци, хроничари, географи са стране; она је предања сматрала простачком и безвредном причом неугог сељачког света, а сва своја сазнања, ослањајући се на „вредносне” замисли нордијске школе, подредила је ставу да су Срби, за ту прилику названи Словенима, дошли на Балкан тек у 6. и 7. веку по Христу.

Бавећи се, дакле, ревновањем епских певача да допринесу очувању самосвести својих слушаца у обичном пуку, Самарџић констатује да је „било и у најширим слојевима оне мудрости кад се зна да живот престаје губитком памћења. Због тога се (усмени) хроничар трудио да успостави и очува вертикалу, сачињену од историјских, моралних и песничких примеса, услед које ће се васцели српски род држати усправно. За њега је поредак чињеница, почевши од хронолошког, био мање значајан од снаге поруке његове песме. На истој сцени код њега се понекад нађу личности из разних епоха или из непремостиво удаљених места. Он је често намеравао да просто разоноди слушаоце, па им је певао или казивао о разним згодама које су се дешавале иза кулиса важнијих догађаја. Јер, да би подучила, историја мора и да забави. И у таквим случајевима, хроничар се препуштао машти, не водећи увек рачуна о веродостојности своје фабуле. Упркос свему, иако епским памћењем и певањем није успостављена целина српске историје (бар до завршетка напора голоруког народа да створи своју државу и препусти сређивање наслеђа другима), образовани су током времена тематски циклуси песама који се један на други надовезују и дају поетску илузију те целине. Не само због спољашњих сметњи него и због жеље самога пука, на челу с певачима, да историју прилагоди својим потребама, нестало је из колективног сећања читавих раздобља, а камоли збивања и знатнијих личности, али је – у накнаду за то – остала представа прошлости једног народа у великој мери сагласна његовим духовним захтевима, жељама и могућностима. А у томе је, управо, доказ да српска усмена хроника није само историја једног народа у стиховима него и подстицај том народу да преживи и да се, више од тога, стално управља ка слободнијој будућности. Епска песма је била она снага која је уздизала српску вертикалу”.

А кад је 1557. године, с ослонцем и на тако епски уздигнуту српску вертикалу, воспостављена Пећка патријаршија, тај чин особито је допринео духовном уравнотежењу српског народа: на основама свог православља, историјских предања и устаљених правила моралног живота и друштвеног понашања, и не одступајући од сопствених традиционалних вредности, Срби су себи створили једну привидно нову патријархалну цивилизацију.

Подразумева се да је и та нова цивилизација (чији су израз у њеном „витешком делу” били хајдуци и ускоци, добровољци у одбрани потлаченог српског народа) нашла своје место у епској поезији, прожетој једном заиста самосвојном идејом, „немирењем са ропством, жудњом за слободом, тежњом за стварањем националне државе”. И подразумева се да су неки од оних који су ушли

у песму и народно предање хајдуковали по разним странама Српске Земље; један од њих био је Старина Новак, познат и као Баба Новак и Новак Дебељак, љути и неустрашиви турски противник на гори Романији, по источној Босни, у источној Србији, у устанку банатских Срба из 1594. године, онај који је „кадар стићи и утећи / и на страшну мјесту постојати”.

И у 17. веку „српско друштво остало је привржено традицијама, као исходишту народног бића”, иако су његови нови развојни облици врло често били засновани на нешто измењеним духовним обележјима. И поред тога, однос српског народа према сопственој националној баштини није се мењао, а „историјске традиције, пренешене летописима и, више, епском песмом, које су само ојачале уласком нових јунака, ускока и хајдука, у свет предања, остале су блиске сваком Србину”

Било је добровољаца и у Морејском рату (1684-1699), кад се, записано је, осамсто породица из Колашина и Мораче одметнуло и придружило херцеговачким Никшићима у борби против Турске.

Руске новине из 1768. пишу да је почетком исте те године, у очекивању да би Турска, са циљем да отклони утицај самозваног Шћепана Малог на ослободилачке намере не само православних већ и католичких турских поданика, могла напасти на Црну Гору, „више од 200 људи похитало да напусти Стамбул” и вратило се да помогне у одбрани српске ствари. Било је то питање личне и породичне части, јер „онај ко се не би одазвао позиву да се врати и учествује у бојевима није могао бити кажњен од стране државе, али зато је одговарао племену или братству”.

Децембра 1787. године, уочи рата између Аустрије и Турске, од избеглица из Србије (који су учествовали у неуспелом покушају да се Београд заузме на препад) формиран је први српски добровољачки одред, *фрајкор* (на немачком: *freikorps*). Задатак фрајкора, званих и *драговољци*, био је првенствено да буду претходница аустријској војсци. И кад аустријска војска опседа и заузима Београд (1789), и док се отуд повлачи, војне операције по Србији изводе фрајкори. Њихов је значај у томе што су имали изразито национално-ослободилачки карактер и што ће своја ратничка искуства на најбољи начин искористити у Првом српском устанку 1804-1813.

У својим *Мемоарима*, Прота Матеја пише да јуна 1804. године „из Турских суседних области поврве многа браћа, браћи у помоћ”. Други хроничар забележио је, тако, да је Карађорђе током устанка „једнако војску умножавао и долазеће добровољце из разних српских крајева Босне, Херцеговине, Црне Горе, Бугарске и Албаније у војску узимао”. Не може се сумњати у чињеницу да је

родољубље било оно што је „долазеће добровољце” одвело у Србију да помогну рушењу турске тираније. Њихова логика била је врло једноставна: ослобођењем Србије и истовременим слабљењем турске војне силе, они ће допринети што скоријем ослобођењу осталих крајева у којима су Срби живели, што је такође значило да би Турска могла бити истиснута с европског тла. О сопственој жртви нико од њих није размишљао. Тако се и могло десити да добровољци Зеке Буљубаше (Јована Глигоријевића, рођеног код Невесиња, у Херцеговини, око 1785), названи „голи синови”, у боју на Равњу (1813), „док је трајало барута устављали су Турке ватром из пушака, а кад тога нестане они поваде ножеве своје, још по једном погледају у наоблачено небо над Србијом, осврну се на лепе равни Мачванске, па помену Бога и свој народ, јурише са голим ножевима у Турке и ту, секући се ножевима, бијући се пушчаним кундацима и у коштац ватајући се голим рукама са Турцима, сви до једног изгину”.

По природи ствари, та је жртва морала наћи место у народној песми, као специфичном облику српског народног предања. Или, у данима великог покрета за обнову српске државности, историјско предање најлакше је свој пут до срца српских устаника и њихових сабораца са стране, добровољаца из Црне Горе и Херцеговине, из српских прекодринских, прекосавских и прекодунавских крајева, из Арбаније и Бугарске, налазило кроз епско певање. „Можда није било устаничког логора без свога гуслара. Они су пратили војску у бојеве и, забављајући је на ноћиштима песмама о некадашњим јунацима, додавали овима најновије. Устанички догађаји одмах су улазили у историју и продужавали њен ток... Поврх тога, епско песништво доживело је... свој најбујнији процват и дало своје најбоље творце: песма је доспела до крајњих граница могућности свога развитка, исказом је постала савршена, моралним порукама изразито озбиљна, (а) као народна историја у стиховима већ распоређена по хронолошким и тематским круговима”.

Снажна историјска традиција, очувана народна свест и неспутана жеља за слободом, као и жив устанички и хајдучки дух српског народа затеченог под турском влашћу, оставили су неизбрисив траг на догађања током наредних година и деценија.

Бокелски поморци и Црногорци су, примера ради, учествовали у рату за ослобођење Грчке (1821-1828). Уочи битке на Граховцу (1858), у условима кад је много Црногораца било на „привременом” раду у Цариграду, књаз Данило их је позвао да се врате у Отаџбину и прикључе ослободилачкој борби; августа те године очекивао се повратак бар 1.200 њих, а до тада се из Србије вратило и 400 исељеника. У рату против Омер-паше Латаса (1861) „храбро

се понио и батаљон (црногорских) исељеника из Цариграда, који је бројао око пет стотина бораца”.

Било је добровољаца и у збивањима током 1848. и 1849. године, у званичној историјској науци названих „револуционарних”. Не зна се тачно колико је добровољаца из Кнежевине Србије стигло тада у Војводину Српску, али их је морала бити која десетина хиљада; према писању Милоша С. Милојевића, историчара српске историјске школе и вође ибарских добровољаца у српско-турским ратовима 1876-78. године, погинуло их је између 10 и 15.000.

Устанци у Херцеговини и Босни и ратови Србије и Црне Горе током седамдесетих година 19. века, такође су имали своје добровољце. Прве вести о српском устанку у Херцеговини узбуркале су духове у Србији: стварају се одбори за прикупљање помоћи, појављују се добровољци и сакупљају чете за одлазак у побуњене крајеве. На челу Главног одбора за помагање устаницима налазио се митрополит Михаило Јовановић, а основни задатак био му је да „помаже ширењу устанка у Босни и старој Србији, као и уопште у областима које ватра још није била захватила”. Мада је био сагласан да устанике треба помагати, кнез Милан Обреновић био је одлучно против рата: ако би помоћ устаницима значила и улазак Србије у рат, с извесношћу да се све заврши пропашћу Српства, он је био спреман да се сасвим повуче. Јован Ристић, министар спољних послова, сматрао је да стање није безнадежно, те се определио за помоћ устаницима: уверен да Србија има историјску улогу на Балкану и за будућност Српства, он је пренебрегао савете великих сила да се уздржи од било какве помоћи устаницима. После свега, српска влада одлучила је да целу ствар подвргне својој контроли и да се избегне свака импровизација. Мада је забранила јавно окупљање добровољаца по Србији и њихово пребацивање у устаничка подручја, на Дрину је послат ђенерал Ранко Алимпић, са јавним задатком да чува мир на граници, а стварно да прикупља добровољце и „претура их у Босну”.

Причу о тим догађањима сместио је Васо Чубриловић у уводних тридесетак редова свог невеликог текста о добровољцима у српско-турском рату 1876. године:

„Узбуђење настало у Србији у лето 1875 поводом устанка у Херцеговини и Босни, дало је најјаснијег изражаја скупљањем добровољаца да иду Херцеговцима и Босанцима у помоћ. Влада Данила Стефановића није пречила организовање добровољачких одреда; шта више, она их је снабдевала оружјем из државних магацина. Добровољци су се врбовали међу црногорским, херцеговачким и босанским емигрантима у Србији; било их је доста из Хрватске и Војводине. Оскудица Србије у официрима присилила

је српску владу да довлачи са Војне Границе што више Срба аустријских официра. Али то прелажење наших људи у Србију није се допадало Аустрији. Њене власти не престају да издају наредбе, да се припази на српске официре који врбују добровољце и спречи одлазак Срба преко Саве и Дунава у Србију.

Добровољачки логор био је у лето 1875 у Раковици код Београда. По аустријским извештајима, већ око половине августа било их је тамо око 800. Број им се стално увећавао. »У Београду број добровољаца рачунао се на 2000; скоро на сваком кораку могао се срести човек са пушком и јагаганом«.

Прве добровољачке групе слате су преко Аустрије у Херцеговину. Путем су се понашале тако упадно и бучно, да се Аустрија препала да не узбуне и њено јужнословенско становништво и забранила им прелаз. Неке чете имале су да упадну непосредно из Србије у Босну и Новопазарски Санџак. Отишле су само две – чете војводе Жарка Љешевића у Санџак и Панића у Босну. У то је пало Стефановића министарство. Акционо министарство Стевче Михаиловића и Јована Ристића наставило је скупљање добровољачких чета и то сад код Шапца а да их организује и пребацује у Босну послат је на Дрину ђенерал Ранко Алимпић. Али осим појединаца и мањих група које су слате у помоћ босанским и херцеговачким усташима, већином преко Аустрије, велике чете не прелазе више границу. Иза пада акционог министарства у јесен 1875 добровољачка акција у Србији замире».

Кад је Србија ушла у рат (1876), дошли су јој у помоћ бројни добровољци из Херцеговине, Босне, Војводине Српске, Црне Горе, Македоније и Бугарске; од њих је, средином маја, у Шапцу, формиран Добровољачки корпус, а током јуна на Дрини се нашло и око 2.350 добровољаца, углавном из побуњене Босне. Чубриловић пише да „босански бегунци у Аустрији, који нису ишли у чете, пођоше разним путевима у Србију”, те да су „многе чете, које су већ биле у Босни, повучене из планина Вучјака, Мотајице и Козаре и послате у Шабац”. Све су то били људи „од првокласног ратног материјала”, пуни националног поноса и одушевљења, с великим ратничким искуством из четовања по Босни.

Новосадска *Застава* од 30. јула/11. августа 1876. године пише да „у Дринској војсци има седам добровољачких батаљона (око 5.050 ратника), које Босанаца, које Срба из Аустро-Угарске, међу њима и неколико Француза, Талијана, Пољака, Чеха, Немаца па и по некоји Мађар”. Два дана касније, *Застава* преноси писање руског војног листа *Руски инвалид* да је у српској војсци, после само месец дана ратовања, дакле средином јула, било између 20-25.000 добровољаца. Повелик број добровољаца стигао је из Руси-

је, а само у окршајима код Ђуниса, од око хиљаду њих погинуло их је равно две трећине.

Не помиње се у српској историографији да су у Босни ратовали добровољци из Русије, а ми ћемо овде пренети само два записа који јој противрече.

Први, из новосадске *Заставе*: Група од четрдесетак *џосџију* из Русије, како су почесто називани добровољци с источне стране, међу њима по један пуковник, потпуковник и мајор, преко двадесет капетана и петнаест поручника и потпоручника, дошла је у Београд 12/24. августа, наредног дана преобучена је у војне униформе и наоружана, после чега је одмах кренула на Дрину, највероватније у околину Братунца. Та вест проширена је и најавом да би два дана касније могли стићи нови *џосџи*.

Други, из новосадског *Србског народа*: Кад је руски ђенерал Михаил Черњајев говорио о укупном броју добровољаца из Русије у Српско-турском рату 1876. године, он у своје цифре није сврстао оних 2.000 Руса послатих у Босанску крајину као помоћ пуковнику Милети Деспотовићу, руском официру, пореклом Србину, који је главну команду над босанским устаничким четама примио 27. јула/8. августа 1876, истог дана кад је и Черњајев преузео команду над јединицама сједињене Моравске и Тимочке војске. Пуковник Деспотовић је, дакле, „добрио подкрепљење од две хиљаде Руса, који су се до њега пробали из Србије”, да би убрзо, „по жестоком боју отео варош Петровац на јуриш, заробио 100 низама, а више топова и џебане отео”.

Када је почетком 1877. године, опет према запису Васе Чубриловића, српска влада одлучила да „пошаље неке добровољачке батаљоне, 3–3500 људи, на Делиград, бојало се да они – већином Босанци, неће штети ићи са границе Босне. Али кад су послани, ишли су на Мораву врло радо, само, док су тамо дошли био је већ и мир склопљен, па и не суделоваше у ниједној борби”.

На размеђи 19. и 20. века у Маћедонији трајао је један подужи период четовања. Четници су се појавили као добровољци у борби против турске власти, да би се доцније храбро супротставили бугарским покушајима да завладају Јужном Србијом. И такозвани Илинденски устанак (1903) био је спремљен по плану из Софије, за рачун великобугарске идеје, а бугарски „револуционари”, пошто су се пред турском војском и Арнаутима морали повући у Србију, с пролећа наредне године вратили су се у Маћедонију и отпочели борбу, „углавном не више против Турака, него против Срба, српских села и српских првака”; у том свом „ослободилачком” походу они су побили многе угледне Србе, најпре учитеље, свештенике и сеоске кметове.

У многим војним активностима српске и црногорске војске током ослободилачких ратова 1912-1918. године, а нарочито на Солунском фронту, његовом пробоју и даљем наступању, изузетну улогу имали су добровољци. Ови су ратови упамћени у српској историји и по снажном добровољачком покрету, изниклом из бића и природе српског народа, његове снажно исказане потребе за слободом, самосталношћу и сопственим избором како живети и на који начин одлучивати о својој судбини. Јер, нашавши се у једној од ових двеју војски, по својој доброј вољи, из патриотских и националних побуда, добровољци су се у балканским ратовима, под српском заставом, одушевљено борили за коначно ослобођење од Турске, а касније, у Светском рату, и за ослобођење свих Јужних Словена из Аустроугарске и за њихово уједињење са Србијом и Црном Гором; многи од њих дали су у тој борби и своје животе.

Добровољци у балканским ратовима. Српском добровољачком покрету током балканских ратова мало је посвећивано пажње, због чега податке о броју добровољаца и у српској и у црногорској војсци историјска литература у Србији помиње тек узгредно или их, као што то, на пример, чине историчари Владимир Ђоровић и Владимир Дедијер, прећуткује.

Ипак, у тим је ратовима било најмање 73.200 добровољаца, што прекобројних, што устаника, што четника, што оних са стране. Јер, и страни дописници извештавали су о невиђеном одушевљењу за рат, дубоком патриотизму и свести о великој дужности српског народа. Један од њих писао је да „радници-печалбари који су недељама живели само од хлеба и лука, нису чекали исплату, већ су одмах пошли на збориште”, а други да је „видећи овај дубоки патриотизам и свету ватру која је букнула у свачијој души... постао свестан неминовности победе балканских народа”.

Што се тиче добровољаца у црногорској војсци, њих је било не мање од 33.000, не рачунајући један неодређено велик број жена, сестара, мајки и кћери црногорских ратника, које су у црногорској војсци биле једина „комора” и, врло често, једина санитарска помоћ; њиховим су старањем многи рањеници превијени још у току неке од битака, извучени са бојишта и, само захваљујући томе, остали у животу.

Додамо ли томе и преко 700 лекара и другог медицинског особља са стране, можемо закључити да се у балканским ратовима борило најмање 106.900 српских добровољаца.

Добровољци у Великом рату. С пребацивањем добровољаца из српских крајева западно од Дрине и северно од Саве и Дунава

почело је од тренутка кад је постало извесно да ће Аустроугарска објавити рат своје јужном суседу, а највећи део те нове добровољачке масе чинили су аустроугарски војни обвезници. Кад је избио рат, такву праксу прихватили су и бројни Срби из редовног састава аустроугарске војске, као и они који су били управо мобилисани у војску; не желећи да иду у рат против једнокрвне браће, они су настојали да сваки блиски сусрет са српском, црногорском или руском војском искористе за „промену заставе”. На њихов смишљени прелазак у српску или црногорску војску само се формално-правно могло гледати као на дезертерство. У суштини, њихов прелазак у једну од тих двеју *војска* (најчешће у српску) био је дуг свеколиком Српству и ретка прилика да се учешћем у оружаном борби против дотадашњих аустријских и угарских окупатора допринесе коначном ослобођењу све Српске Земље, и источно и западно од Дрине, и северно и јужно од Дунава и Саве.

Из једног списка који је 1. новембра 1917. године потекао из канцеларије Добровољачког одељења у Одеси (у служби Српског добровољачког корпуса), сазнајемо да је уочи самог рата и првих ратних месеци „из освојених босанско-херцеговачких области прешло на територију Србије до 50.000 Босанаца и Херцеговаца... И упутише се готово сви... у позадинску службу војске и у грађанске дужности”, а од једног дела формиран је већи број добровољачких одреда и самосталних батаљона.

Знајући да је највише могућности за бежање пружао аустро-руски фронт, и да је највећи број војника у руском заробљеништву потицао из реда оних који су се предали добровољно, српска влада била је нарочито заинтересована да за своју националну идеју придобије те такозване руске заробљенике. Руси су показали разумевање за српску ствар, те је допуштено „да се пусте заробљеници из српских земаља Аустро-Угарске” спремни за добровољно ступање у српски војску.

Послови око купљења добровољаца текли су споро, тако да су њихове прве веће групе пребачене у Србију, Дунавом, тек крајем септембра 1915. године. Наредних месеци та је мисија настављена појачаним интензитетом, те је крајем марта 1916. почело формирање првог, а који дан касније и другог добровољачког пука Прве српске добровољачке дивизије. На дан кад је та Дивизија формирана (16/29. април 1916), од укупно 9.904 добровољаца, било је Хрвата 84, Словенаца 14, Чеха 25, Руса 8, припадника других народ 22, док су сви остали (9.751, односно 98,4 посто) били Срби. Према извештају послатом српском престолонаследнику Александру, дан уочи оснивања Дивизије, били су међу војницима „на првом месту Босанци и Херцеговци, а одмах иза њих Војвођани (13, 203).

Не зна се тачно колико је заробљеника приступило Српском добровољачком корпусу у Одеси, али треба рачунати да их је био 53-60.000. Поред тога, Руси су прихватили бројне добровољце које нису упућивали у Одесу, већ су их, не обавештавајући о томе српску команду, „пречицом” укључили у војне операције руске војске против болшевика. Ипак, несумњивим се може сматрати да је са те стране, у бојевима на Добруци и на Солунском фронту учествовало најмање 30.880 добровољаца. Не упуштајући се у то како су стваране добровољачке јединице у Русији, како је скоро једна трећина пријављених добровољаца, углавном Хрвата и Словенаца, дезертирала из Корпуса и на који је начин приближно 24.760 добровољаца из Одесе пребачено на Солунски фронт, кажаћемо само да су борбе у Добруци биле жестоке: од три бугарске дивизије, које су стајале наспрам српске (јачине око 18.400 ратника), две су биле растурене. Српска Прва добровољачка дивизија остала је без 53% свог састава.

Солунски фронт у раној фази. Војне операције у раној фази Солунског фронта биле су праћене великим људским жртвама (приближно 33.000 војника и старешина избачено је из строја), тако да је српска војска морала бити реорганизована; на самом почетку 1917. године расформиран су Трећа армија и сви четврти дивизијски пукови, а број чета у батаљонима сведен је на три. Наредбом српске Врховне команде „укинути” су и „добровољци, наши поданици, способни за војну службу”, што значи да су и прекобројни пукови, добровољачки дакле, престали да постоје. Расформиран је и Добровољачки одред, а размештањем његових припадника уклоњен је још један траг о српским добровољцима. Само се из једне наредбе пуковника Крсте Смиљанића, команданта Дринске дивизије, написане 18. марта 1917. године, види да су добровољци ушли у састав Дринске дивизије 28. септембра 1916. године, по новом календару, да су одмах стали у први борбени ред и да су, по природи ствари, били „намењени” за прве жртве. Међу њима, уз остале „славне добровољце” од „Дивне Далмације... до Велике и Племените Русије”, он најпре помиње „храбре и јуначке синове Тужне Босне и и Кршне Херцеговине”.

Како су српске жртве на Солунском фронту биле велике, а Србија остала без сопствене основе за војничку попуњу, једина могућност за опстанак српске војске на солунском ратишту виђена је у купљењу добровољаца у исељеништву, пре свега у Сједињеним Државама. Да би се придобили потенцијални добровољци, српска влада је 17. новембра 1916. донела уредбу о насељавању у „новим крајевима”, по којој ће се добровољцима додељивати др-

жавна земља. Будући да се тада рачунало само с војничким поразом Аустроугарске а не и с њеним растурањем, Србија се сматрала обавезном да, у границама својих могућности, свим добровољцима из прекодринских, прекосавских и прекодунавских крајева, онима који се не би враћали у Америку а не би им било повратка ни у завичај, обезбеди простор за насељавање и најосновнији услови за заснивање новог дома. У тој одлуци назначено је да ће сваком Југословену који из Америке дође у српске добровољачке трупе доделити пет хектара плодне земље у Македонији ради насеља. „Земља је њихова ако остану живи, ако пак погину у борби право својине прелази на наследника, који морају бити: Србин, Хрват или Словенац”.

Одлуком Министарског савета од 9/. јануара 1917. године то право проширено је на све добровољце.

Добровољци из исељеништва. Из расположивих података недвосмислено се може закључити да је током ослободилачких ратова од 1912. до 1918. године у српску и црногорску војску кренуло најмање 58.500 добровољаца из прекоморских земаља. Од тога, треба рачунати да је било до 2.000 лица изван простора претходних двеју Југославија, не више од 1.000 Хрвата и Словенаца, а сви остали били су Срби из свих српских крајева под аустроугарском окупацијом, из Црне Горе, Јужне и Старе Србије. Изузмемо ли око 400 погинулих у бродолому „Бриндизија” у луци Медово, на Бадњи дан 1916 (међу њима приближно 60 из Херцеговине и, можда, двојица из Босне), 1.000 припадника Пивковог батаљона, 315 заробљеника ослобођених из Ноћере Умбре, 2.000 добровољаца који су после пада Црне Горе укључени у савезничке војске и 2.000 добровољаца пристиглих у Солун после пропасти Аустроугарске, на српском и црногорском ратишту током ослободилачких ратова 1912-1918. године појавило се најмање 52.800 лица из прекоморских земаља. Без 16.200 оних који су дошли у балканске ратове (укључујући и медицинско особље) и око 1.700 особа из страних медицинских мисија, у Првом светском рату нашло се, дакле, око 40.800 добровољаца из исељеништва у Америци, Аустралији, Новом Зеланду, Француској, Малој Азији, Цариграду, Јужној Африци и Египту, највећим делом, и у мањем броју из заробљеништва у Италији и Француској. На самом крају 1917. године, према изјави Миленка Веснића, врло квалификованог да пружи такву информацију, на Солунском фронту налазило се око 20.000 добровољаца из Америке. Придружи ли се том броју добровољци из Италије, Египта и Француске, њих око 3.600 и, по прилици, 6.600 добровољаца из Америке који су кроз Бизерту прошли током по-

следњих дванаест ратних месеци, произилази да је у пробоју Солунског фронта учествовало око 30.200 добровољаца из прекоморских земаља.

Добровољци и пробој Солунског фронта. Нешто више од половине укупног састава српске војске у завршним операцијама на Солунском фронту и у његовом пробоју чинили су добровољци. Јер, од укупно око 140.000 војника у саставу српске војске, а можда и свих 150.000 – према неким другим изворима, у пробоју Солунског фронта и у завршним операцијама за ослобођење Србије и Црне Горе и прекодринских, прекосавских и прекодунавских српских крајева учествовало је најмање 82.600 добровољаца, од тога око 76.600 изван Краљевине Србије, углавном из крајева који су се пре Великог рата налазили под аустријском и угарском окупацијом.

Релативно малобројно учешће војника из Краљевине Србије у пробоју Солунског фронта непосредна је последица српског повлачења преко Арбаније и Црне Горе, после војничког пораза у окршајима са немачком, аустроугарском и бугарском војном силом на самом крају друге ратне године.

Практично, ниво физичке и моралне спремности српских војника био је недовољно висок за све оно што се дешавало током аустро-немачко-бугарске офанзиве у Србији: „Било је и у српској војсци војника, подофицира и официра који су у тренутцима људских слабости напуштали борбу; било их је који су се и предавали непријатељу у борби када другог излаза није било да се сачува живот; било их је који су самовољно напуштали своје јединице, ...физички измучени до крајњих граница... подлегли осећањима напуштености... потиштени бригама за остављеним породицама, ...у нади да ће успети да се пробију кроз обруч непријатеља и да се врате својим домовима, они су полазили у сусрет трагичној судбини... По правилу ноћу, они су изостајали за својим јединицама, а затим најчешће у групама састављеним од рођака, суседа и пријатеља из истога места или краја, кретали својим кућама. Можда је било и оних којима је то пошло за руком; остале је хватао непријатељ, убијао као бандите или слао у заробљеништво”.

Порекло и национални састав српских добровољаца. Од укупног броја свих добровољаца из прекоморских земаља, обухваћених датом класификацијом (58.500), свега око 9.200 особа идентификовано је и њихова имена објављена у књизи И. Петровића, *Поменик светих српских рајника*, Нови Сад 2005. У том Поменику сабрана су имена српских добровољаца из прекоморских земаља

(укључујући Италију и Француску), приспелих на ратишта у Србији и Црној Гори (1912-1915) и на Солунски фронт (1916-1918). Један мањи део њих, можда две-три стотине, стигао је у балканске ратове, а стотинак њих долазило је из Америке два пута, најпре у балканске ратове, а потом у Велики рат; сви они налазе се у истој врсти: борци, неборци, санитарско и техничко особље у медицинским мисијама или појединачно; ови последњи уврштени су у *Поменик* без обзира на то из које су земље дошли.

Пошто су испуштени добровољци из Пивковог батаљона (709) и из страних медицинских мисија које су у балканским ратовима (142 особе) и Великом рату (561 особа, међу њима и тринаест с искуством из балканског рата) деловале у саставу српске или црногорске војске на неком од њихових ратишта, укључујући и оно на Добруци, обрадом су обухваћена само имена 7.820 српских добровољаца, чији је завичај овде одређен по регионалном принципу, азбучним редом, како следи:

Аустроугарска	25
Бока и Паштровићи	407
Босна	862
Војводина Српска	439
Горња Крајина	2676
Италија	19
Косово и Метохија	242
Мађедонија	23
Румунија	38
Русија	42
Сједињене Америчке Државе	13
Славонија	267
Словенија	34
Краљевина Србија	101
Херцеговина	1019
Хрватска	292
Црна Гора	1038
Неодређено порекло	283
Свега	7820

По националном саставу, били су то:

Срби	7640	97,699
Хрвати	52	0,664
Словенци	34	0,434
Чеси	13	0,166
Руси	42	0,537
Италијани	19	0,244
Американци	6	0,077
Остали	14	0,179
Свега	7820	100

Израчунати односи не могу се у потпуности применити на целу *сјайиисјичку масу* (све добровољце у српској и црногорској војсци) али се може сматрати извесним да су у српским ослободилачким ратовима 1912-1918. године Срби чинили изнад 98,5 процената укупног броја добровољаца.

Непосредно после добијеног рата. Расположење створено пробојем Солунског фронта наговештавало је да би добровољци свој статус „за после рата” могли уредити без тешкоћа. Најпре, Уредбом о добровољцима од 18. децембра 1919. године било је предвиђено да ће се добровољцем сматрати сваки држављанин новоствореног Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца који је у српску војску ступио добровољно, закључно с 18. новембром 1918. године, те да ће се „добровољцима земљорадницима” разделити плодна земља ради насељења, „тамо где се насељавање буде вршило према плану”. Такође, било је одлучено да ће се земља додељивати само оним сиромашним добровољцима који ће је сами обрађивати. Ако би се контролом дознало да се додељена земља користи друкчије, она ће се одузети.

Непуна два месеца касније донесена је и Уредба о делимичној експропријацији земљишта великих поседа за јавне интересе и о колонизацији, а крајем августа 1920. године, издата је наредба да се приступи привременом насељавању добровољаца из пасивних крајева „у једну сношљивију ситуацију од ове у којој се сада без земље и без средстава за живот налазе”. После неколико дана дато је и упутство за извршење ове наредбе, а једна од најзначајнијих одредаба предвиђала је да ће се насељавати само добровољци који су ратовали на Солунском фронту и који о томе имају уверење Министарства за социјалну политику или до 1. априла наредне године прибаве одговарајућу објаву војних власти. Заинтересовани добровољци, по занимању земљорадници или занатлије, морали су свој статус доказати уверењем надлежних власти. Због тога што су и неки неземљорадници већ били запосели земљу пре доношења Уредбе о добровољцима, сви они, сматрајући се оштећеним, протестовали су. Да би се избегле могуће непријатности, министар за аграрну реформу донео је 23. октобра 1920. године решење којим се земља за насељавање може дати и добровољцима других занимања, ако би они изјавили да ће ту земљу обрађивати и својим радом доприносити уређивању насељеничких колонија.

Та је одредба омогућила бројне малверзације и шпекулације са добровољачким статусом и добровољачком земљом, али је много већи недостатак био садржан у одредби да се земља може додељивати само оним добровољцима који су ратовали на Солунском

фронту. На то су одмах реаговали добровољци из Војводине Српске који нису доспели до Солунског фронта, већ су своје ратовање окончали на Добруци; само се може претпоставити да се ту, једним делом, радило о добровољцима који су после рањавања на Добруци остали негде у Русији на дужем лечењу или су из Српског добровољачког корпуса иступили пре његовог одласка на Солунски фронт; на протестној скупштини они су захтевали „да се и добручанима одмах дели земља за ову економску годину и да и они осете благодати за своје пожртвовање”.

Крајем јула 1924. године формирана је политичка коалиција („Опозициони блок”) антисрпски расположених демократа Љубе Давидовића и Радићеве Хрватске републиканске сељачке странке, а Давидовићева влада, сматрајући то најпречом мером, одмах је кренула с ревизијом добровољачких уверења и сужавањем и одузимањем добровољачких права. Који дан касније, новосадска *Застава* то је оценила сасвим природним: „Антисрпски осветни дух покојне Аустрије најпре кеси своје зубе на оне, који су тој Аустрији ископали гроб. Данашњој влади је зато прва брига, да лупи по глави издајнице – српске добровољце”.

Првог децембра 1926. године донесен је нови Правилник за извршење Закона о добровољцима, којим су укинута добровољачка права свим Црногорцима између осамнаест и педесет година старости, чак и онима који су пристигли из прекоморских земаља, рачунајући ту и погинуле.

Нажалост, статус српских добровољаца није ваљано решаван ни наредних година. Због тога, на годишњој скупштини Савеза ратних добровољаца одржаној маја 1938. године, једногласно је закључено да се 1. децембра исте године у Београду одржи „велики јавни протестни збор добровољаца Југославије због неизвршења закона о решавању добровољачког питања с тим, да се у негативном случају по овим питањима добровољци јавно одрекну добровољачких законских права уз повраћај примљених добровољачких уверења и добијених ратних одликовања”.

Власти нису допустиле да се намеравани скуп одржи, а нема писаног трага о томе да ли је добровољачка организација наставила свој притисак на владу.

Накнадни слом српских добровољаца. А онда, Краљевина Југославија увучена је у нови светски рат и раздробљена. Чим се то десило, Анте Павелић, у име Хрвата који су целе четири ратне године градили своју „ратну” и националну политику на циглих хиљаду-две добровољаца хрватске националности, у времену док је под немачком заштитом стварао своју Независну Државу Хрват-

ску (НДХ), 18. априла 1941. године донео је „законску одредбу” којом „сва земљишта, што су била подијељена т. зв. добровољцима на подручју Независне Државе Хрватске проглашује(м) данашњим даном хрватском народном имовином. Нитко од досадањих власника и посједника нема право на било какову одштету за ту земљу нити за било што, на тој земљи изграђено”.

То само као правни оквир, а практични део те процедуре били су усташки покољи српског живља у Лици, по Кордуну и Банији, по Херцеговини, Славонији и Срему, свуда у границама новоуспостављене усташке НДХр; српски добровољци били су мета у свим тим крајевима, делом због тога што су сматрани српским националистима, а делом због тога што је биолошко уништење српског националног бића отварало могућност католичкој цркви не само да увећа своје приходе, већ и територијалну надлежност.

У том злочинењу нису „попустљивији” били ни Маџари; они су после упада у Барању и Бачку, половином априла 1941. године, побили око 3.500 лица, док је број ухапшених, злостављаних и опљачканих премашио и десет хиљада. Истовремено, око 56.000 „недомицилних”, односно оних који нису рођени у Бачкој, били су протерани; највећом делом, то се односило на српске добровољце из ослободилачких ратова 1912-1918. године.

А да би се одржао (очувао) „правни континуитет” с таквом антисрпском логиком хрватских и маџарских власти, Национални комитет ослобођења Југославије, чији је председник био Јосип Броз, под бројем 343 од 6. марта 1945. године, док је рат још трајао, донео је Одлуку о привременој забрани враћања колониста у њихова ранија места живљења. Не би ли се том чину дао душебрижнички и покајнички карактер, јер су колонисти углавном били Срби, одлуку је потписао Србин, распоп Влада Зечевић, повереник унутрашњих послова; текст ове одлуке, објављен у *Службеном листу Демократске Федеративне Југославије* број 13 од 16. марта 1945. године, гласи:

„У последње време, без одобрења народних власти примењује се враћање и пресељавање колониста (насељеника) који су раније били насељени у Македонији, Косову, Метохији, Срему и Војводини.

Будући да се овим наноси штета самим колонистима, јер се излажу трошковима, пошто још нису створени услови за њихов повратак у ранија насеља, то с обзиром на све предње, а да би заштитио саме насељенике од непотребног пута и излишних трошкова

Решавам:

1. Привремено се не дозвољава враћање колониста у њихова ранија места живљења и нека сви остану на својим местима, с тим

што ће им Народно-ослободилачки одбори указивати и даље сваку помоћ;

2. Пошто ће питање колониста бити решено посебном Уредбом, то ће бити благовремено обавештени ко ће, када и у који крај државе моћи да се пресели”.

Како то пише на једном месту, „тим актом само на Космет спречен је повратак око 12.000 домаћинстава са око 60.000 чланова – колониста, међу којима је био велики број ратних добровољаца и њихових породица. Истом Одлуком, много већем броју ратних добровољаца и њихових породица забрањен је повратак у Барању и Бачку”.

Мора бити да су колонисти, највећим делом српски добровољци, на прави начин схватили смисао те одлуке, јер је распо Влада, овога пута као министар унутрашњих послова, 4. јула потписао решење (објављено у *Службеном листу ДФЈ* број 48 од 10. јула 1945) којим се „забрањује до даље наредбе свака продаја, куповина и задуживање пољопривредних земљишта, шума, пољопривредних зграда и објеката, који се налазе на пољопривредним газдинствима без обзира да ли су оне власништво појединаца, установа или приватних предузећа”. Онима који решење не буду поштовали, запређено је Законом о сузбијању недопуштене шпекулације и привредне саботаже.

И даље „бринући” о колонистима (највећим делом српским добровољцима), већ 3. августа исте године, Председништво Антифашистичког већа народног ослобођења Југославије (Авној) донело је Закон о ревизији додељивања земље колонистима и аграрним интересентима у Македонији и Косовско-метохијској области (*Службени листи ДФЈ* број 56 од 5. августа 1945). Полазећи од става да су предратни колонисти добили земљу „као награду за услуге ненародним режимима”, нови законодавац смислио је врло једноставну законску одредбу: корисници аграрне реформе извршене пре 6. априла 1941. године на територији Македоније, као и насељеници на Косово и Метохију, „губе право на земљу ако им је била додељена земља приватних власника, сматрајући таквим власником сваког земљорадника који је радио своју земљу, без обзира да ли је на њу имао или није имао тапију” или је на њој радио као чивчија (кмет, беземљаш) или стални закупац, а нарочито ако је односни власник, Македонац или Шиптар, био „политички” емигрант. У новоуспостављеним „ослободилачким” односима, то је значило да је сваки Шиптар (макар и тек приспео из Арбаније) или Македонац, обичном изјавом да је одузета колонистичка земља (и добровољачка, дакле) до 1918. године била његова својина, без било каквих правних сметњи постајао власник те земље.

Годину и по дана касније, 22. фебруара 1947, законодавац се досетио да је неки од предратних колониста могао избећи све замке управо поменутог Закона о ревизији, те је формулисао нов Закон о поступању с напуштеном земљом колониста у Аутономној Косовско-метохијској области (*Службени гласник Народне Републике Србије* број 9 од 28. фебруара 1947). Привидно водећи рачуна о праву, Президијум Народне скупштине НРС (Србије, дакле, не Југославије!) послушнички је обзнанио следеће:

„Колонисти и аграрни интересенти којима је додељена земља у Косовско-метохијској области пре 6. априла 1941. године а није им одузета ревизијом извршеном на основу чл. 4 и 5 Закона о ревизији додељивања земље колонистима и аграрним интересентима у Македонији и Косовско-метохијској области од 3 августа 1945 године – губе право на исту ако се до 30 септембра 1947 године не врате на своја имања и отпочну са обрадом”.

Било је то време кад је велик број некадашњих колониста односно српских добровољаца, и аграрних интересената био неписмен, кад су њихове могућности да сазнају шта то све пише у некаким службеним новинама биле никакве и кад многи од њих нису ни преживели рат, тако да је овај Закон једино имао за циљ да земљу одузме и оним колонистима којима, ко зна из којих разлога, земља до тада још није била одузета.

Да се заиста смишљено радило на уништењу српског националног бића у Јужној и Старој Србији показује и Закон о ликвидацији аграрне реформе вршене до 6. априла 1941. године на великим поседима у Аутономној Покрајини Војводини (објављен у *Службеном гласнику НРС* број 9 од 28. фебруара 1947), чији 2. и 3. члан недвосмислено сведоче да је однос нове власти према колонистичком живљу у Војводини Српској био друкчији од онога који је задесио предратне колонисте у Македонији и на Косову и Метохији:

„Лица која су у својству утврђених аграрних субјеката добила земљу и уведена у посед до 6 априла 1941 године сматрају се власницима добијеног земљишта, без обзира да ли је то земљиште уписано у земљишним књигама на њихова имена, ако то земљиште сами обрађују.

Лица која су до 6 априла 1941 године сама обрађивала добијено земљиште, па су услед рата била принуђена да то земљиште напусте, сматраће се власницима добијеног земљишта ако се у року од шест месеци по обнародовању овог Закона населе на добијеном земљишту”.

А онда, у преуређеној држави, у условима продужене хрватске окупације српских крајева (и српског народа) у Брозовој Југославији, Министарство унутрашњих послова Федеративне Народ-

не Републике Југославије, под Пов. IV бр. 11057/46 од 18. фебруара 1947. године, донело је решење којим се Савезу ратних добровољаца из ослободилачких ратова 1912-1918. године забрањује рад, а имовина удружења конфискује у корист државе. Наслањајући се на податке да је „само у Народној Републици Црној Гори кажњено преко 15 бивших чланова Савеза, и то на дуже временске казне лишења слободе због сарадње с непријатељем”, а у Босни и Херцеговини „више од 12” чланова Савеза због издаје и учешћа „у фашистичким, усташким и четничким одредима”, Министарство је оценило да је „овакав противнародни и издајнички рад чланова Савеза дао Савезу као организацији профашистичко обележје”, његов рад био је „у својој суштини противнародни и издајнички”, чиме је „јасно обележио профашистички карактер ове организације”.

Под ПО бр. 1802/47 од 24. марта 1947. године потврђујући решење свог Министарства унутрашњих послова, Влада Федеративне Народне Републике Југославије оценила је да „околност што је било чланова Савеза, који су били на страни народноослободилачког покрета... нема уплива на просуђивање профашистичког обележја Савеза као организације, јер није резултат директива или било каквих акција те организације. (Једнако као што ни оних „више од 12” и „преко 15” нису отишли „на другу страну” по директиви истог тог Савеза, али то Влади није било битно – ИП). Напротив, Савез као организација није испунио свој задатак и није свој рад ускладио са интересима народа, а својим пасивним ставом у часу окупације потврдио је свој профашистички карактер... Пошто је... решењем (Министарства унутрашњих послова) правилно утврђен профашистички карактер организације, који је у пуној мери дошао у часу и током окупације, то нема никаквог уплива евентуални ранији антифашистички став организације”, на који се Савез ратних добровољаца из ослободилачких ратова 1912-1918. године позивао и због чега се жалио.

Српски добровољци осуђени су, тако, на ћутање о себи.

Ћути се о њима и данас, иако већ подуго делује Удружење ратних добровољаца 1912-1918, њихових потомака и поштовалаца, у Београду. То се Удружење (обновљено на Видовдан 1969. године, залагањем академика Радивоја Кашанина, српског добровољца родом из Барање, и захваљујући разумевању Бранка Пешића, ондашњег председника Скупштине Града Београда), које је, ко зна због чега, избегло да у свој наслов упише реч „српских”, држи спискова сачињених у Савеза ратних добровољаца Краљевине Југославије, по којима је од 1928. године, од када је донесен нови закон о ратним добровољцима, до априла 1941. године, издато

43.628 нових добровољачких уверења, а стара уверења издата од 1919. до 1928. су оглашена неважећим. На том се списку налазе само добровољци који су наделени земљом или су уместо земље добили државне обвезнице на одређену новчану суму. И у међувремену, и касније, брисани су многи добровољци из чисто административних разлога: највећег броја погинулих добровољаца нема у списковима (примера ради, у добровољачкој колонији Липар наделено је земљом укупно 257 носилаца добровољачких права, а нешто више од 500 у добровољачкој колонији Степановићево. У оном првом месту нашла се само једна удовица погинулог добровољца, у другом их је било четири или пет, док су сви остали били преживели добровољци); велик број погинулих добровољаца, младих и нежењених, није се сматрао нечијим храниоцем, због чега је одмах отпао као добровољац; многи добровољци из прекоморских земаља вратили су се после рата у државу из које су стигли у рат; они који нису до одређеног рока насељени на наделену земљу; они који су остали без наследника; они који нису успели да савладају најразличније административне формалности. При томе мора се имати у виду да се на добровољачка имања није примењивало грађанско право, већ је за њих измишљено посебно „добровољачко право”, по коме је сваки добровољац, у сваком тренутку, могао изгубити свој добровољачки статус.

А да се српски добровољци не броје по административном нахођењу већ по доприносу ослободилачким ратовима 1912-1918. године, по вишегодишњим истраживањима овог аутора било би их у балканским ратовима најмање 106.900, а у Великом рату најмање 214.200; укупно, дакле, преко 321.000.

У овој само наизглед високој цифри нема неодређено великог броја ратника из такозваног Мурманског одреда који се у Србију вратио по окончању ратних операција. Нема ни оних 5.402 добровољаца из батаљона Руса и 306 Чеха које у Народној скупштини помиње министар војни Душан Трифуновић. Нема ни оних Помораваца за које један француски официр пише да је „сваки... истовремено и недостижни и невидљиви војник”, те да се непријатељи „у паници једва спасавају... од устаника који су се угнездили на литицама и који су били немилосрдни”. И нема оних „око 25.000 заробљеника из Италије приправних да ступе у добровољце”, које енглески генерал Планкет помиње у разговору са генералом Франше д'Епереом, а које Италијани „у мањим скуповима употребљавају на разним одсецима фронта у италијанској униформи и под њиховим заповедништвом” или их размењују за своје сународнике у аустроугарском ропству и шаљу у чехословачку легију и у румунске „извидничке чете”.

Скоро сви добровољци, преко 99 одсто, били су у свом завичају земљорадници; тек по изузетку, међу њима се нашло нешто занатлија и тек по који интелектуалац. С овима последњим друштва није ни могло бити, ако се зна да је Арчибалд Рајс, велики пријатељ српског народа, непуних десет година касније записао да је интелигенција у српском народу „постајала све гордија и код ње су се све више губила она лепа народна својства. Пре великог рата она још није била заразила омладину, па је чак и универзитетска омладина, будући чланови »интелигенције«, још била родољубива... Надувана »интелигенција« се током рата истицала кукавичлуком, а, што је још горе, неки интелектуалци су искористили недаће свог народа за лично богаћење... Издавали су се за представнике просвећене Србије... Захваљујући пажњи и почастима којима су је обасипали а које су биле намењене храбрим браниоцима Србије... постала је још много гордија, надувенија и завидљивија него пре рата... Одморна, захваљујући забушавању током рата, »интелигенција« је искористила тај умор оних који су градили величину своје земље... Истинске вредности српских земаља... истиснуте су”.

И, на самом крају:

С обзиром на злехуду судбину која их је задесила у Брозовој Југославији и чије трагичне последице још нису успели да отклоне, Срби имају много разлога за незадовољство политичким резултатима своје војничке победе над Аустроугарском и њеним савезницима. Посебно морају бити незадовољни српски добровољци, познати некад као *свешти српски райници* а понегде као *Верници Ошаџбине*, којима не би суђено да истину о себи виде записану и чују за живота.

Српски добровољци из прекоморских земаља 1912-1918

Непоштински спискови, по општинама

Бања Лука

Абрамовић, Милан Јовин - Костајница *бравар*
Бакић, Симо Илијин - 1888, Новоселци *земљорадник*
Бранковић, Ђуро Јовин - 1893, Бијеле Воде *земљорадник*
Девећ, Спасоје Јовин - 1888, Кола *земљорадник*
Мијатовић, Васо Јовин - 1871, Слатина *земљорадник*
Плавшић, Богдан Илијин - Бања Лука *ђак*
Цвијић, Остоја Тешин - 1880, Бања Лука *својолар...*

Билећа

Албијанић, Благоје - 1882, Билећа
Албијанић, Васиљ Мирков - 1895, Баљци *земљорадник*
Албијанић, Јован Мићков - 1898, Баљци *земљорадник*
Албијанић, Коста Симин - Билећа
Албијанић, Новица Благојев - Делеуша
Андрић, Новак - Билећа
Андрић, Цветко - 1878, Билећа
Анђелић, Јанко - Билећа
Бабић, Ђорђо Шпиров - 1897, Гријавица *земљорадник*
Бабић, Игњат Андријин - 1897, Селишта *земљорадник*
Бабић, Лазар Ђурин - 1890, Селишта *земљорадник*
Бабић, Миле Трифков - 1881, Селишта *4
Бабић, Митар Николин - 1884, Хоћићи
Бабић, Наум Гајов - 1889, Трновица
Бабић, Новица Ристин - 1882, Хоћићи
Бабић, Павле Петров - 1895, Плана *земљорадник*
Бабић, Панто Аћимов - 1892, Селишта *земљорадник*
Бабић, Пеко Филипов - 1883, Селишта *земљорадник*
Бајовић, Милан Јованов - 1894, Блоки *трговачки помоћник*
Биберцић, Драго Стојанов - 1890, Врањска *земљорадник*
Бјелетић, Адам Стојанов - 1868, Прераца *земљорадник*
Бјелетић, Аким Андријин - 1892, Прераца *земљорадник*
Бјелетић, Бориша Спасојев - 1881, Голобрђе *земљорадник*
Бјелетић, Владимир Адамов - 1897, Прераца *земљорадник*
Бјелетић, Глигор Андријин - 1896, Прераца *земљорадник*
Бјелетић, Илија Симов - 1881, Прераца *земљорадник*
Бјелетић, Милован Лазарев - 1897, Прераца *земљорадник*

Бјелетић, Новак Спасојев - 1896, Голобрђе *земљорадник*
Бобот, Раде Крстов - 1892, Паник *земљорадник*
Бошњак, Крсто Ђуканов - 1884, Билећа
Братић, Благоје Лукин - 1872, Брестице *земљорадник*
Братић, Тодор Јоксимов - 1896, Брестице *земљорадник*
Будалић, Благоје Радев - 1892, Ковачи *земљорадник*
Будалић, Митар - 1888, Прераца
Будалић, Обрад Антов - 1891, Прераца *земљорадник*
Будалић, Симо Милошев - 1869, Прераца *земљорадник*
Војновић, Лука Глигоров - 1886, Подосоје *земљорадник*
Војновић, Трипо Глигоров - 1890, Подосоје *земљорадник*
Вујевић(Вујовић?), Шћепан Матов - 1878, Прераца *земљорадник*
Вујовић, Бориша - Голобрђе
Вујовић, Јован Тодоров - 1889, Тодорићи *земљорадник*
Вујовић, Коста Г. - 1891, Паник
Вујовић, Марко Гојков - 1891, Прераца *земљорадник*
Вујовић, Мато Митров - 1884, Симијова *земљорадник*
Вујовић, Никола Новаков - 1894, Прераца *земљорадник*
Вујовић, Обрен Симин - 1887, Симијова *земљорадник*
Вујовић, Радован Јовин - 1891, Врањска *земљорадник*
Вујовић, Ристо Симин - 1891, Баљци *земљорадник*
Вујовић, Тодор - 1887, Билећа
Вуковић, Андрија Петров - 1877, Мека Груда *земљорадник*
Вуковић, Глигор Јованов - 1900, Хоџићи *земљорадник*
Вуковић, Илија Крстов - 1878, Хоџићи *земљорадник*
Вуковић, Јевто - Билећа
Вуковић, Коста Тодоров - Мека Груда
Вуковић, Михајло Тодоров - 1889, Мека Груда *земљорадник*
Вуковић, Петар Васин - 1896, Попов До *земљорадник*
Вуковић, Петар Вуканов - 1891, Хоџићи *земљорадник*
Вуковић, Радоје Васин - 1886, Мека Груда - *земљорадник*
Вуковић, Ристо Јованов - 1785, Хоџићи *3 потопљен
Вуковић, Симо Ристов - 1888, Мека Груда *земљорадник*
Вуковић, Стефан Тодоров - Билећа *3 потопљен
Вуковић, Томо Ристов - 1897, Лесковац *земљорадник*
Вукоје, Павле Радојев - 1885, Пађани *земљорадник*
Вукојевић, Благоје Тодоров - 1885, Мека Груда *земљорадник*
Вукојевић, Спасоје Марков - 1881, Хоџићи *земљорадник*
Вучинић, Андрија Јованов - 1893, Орах
Вучинић, Јован Симин - 1875, Завође
Вучковић, Ђуро - 1884, Богдашићи
Гађиновић, Владимир - 1890, Галац
Дабовић, Лука Ђурин - 1885, Вукшићи *рудар*

Дангубић, Спасоје Савин - 1884, Звијерина *земљорадник*
Делић, Петар - 1885, Симијова *3 потопљен
Денда, Андрија Гаврилов - 1887, Мириловићи
Денда, Ђуро Костин - 1880, Шобадине
Денда, Јован Костин - 1882, Шобадине
Денда, Стеван Јаковов - Мириловићи *3 потопљен
Денда, Трипо Обренов - 1893, Мириловићи
Дугић, Раде Обренов - 1895, Мируше *ливац*
Думнић, Гаврило Томин - 1889, Корита *земљорадник*
Думнић, Раде Обренов - 1895, Мируше
Думнић, Станко Ђокин - 1881, Корита *зидар*
Дутина, Спасоје Ђорђов - 1889, Давидовићи *ђак*
Дутина, Станоје - 1885, Мируше
Дучић, Божо - 1882, Фатница
Ждрале, Алекса Милутинов - 1889, Баљци *земљорадник*
Ждрале, Петар Ђ. - 1888, Баљци
Ждрале, Ристо Андријин - 1876, Вучји До *земљорадник*
Ивковић, Петар - Бијела Рудина
Илић, Богдан Милутинов - 1888, Делеуша *земљорадник*
Илић, Јован Митров - 1881, Мируше *земљорадник*
Илић, Марко Васиљев - 1889, Мируше *земљорадник*
Илић, Михаило - Билећа
Илић, Ристо Тодоров - 1891, Дола
Илић(Инић?), Трифко Перков - 1889, Делеуша *земљорадник*
Инић, Јефто Јовичин - 1881, Делеуша *земљорадник*
Инић, Јефто Акимов - Делеуша
Инић, Милован Јовичин - 1883, Делеуша *земљорадник*
Јакшић, Андрија Вулев - 1895, Корита *земљорадник*
Јакшић, Крсто Стеванов - 1891, Корита *земљорадник*
Јакшић, Максим Вулев - 1898, Корита *земљорадник*
Јакшић, Новак Станојев - 1881, Корита *шрговац*
Јакшић, Спасоје Матов - 1877, Корита *земљорадник*
Јакшић, Шћепан Ђокин - 1880, Корита *земљорадник*
Јанковић, Видак Мићов - 1894, Билећа *земљорадник*
Јарамаз, Симо Тодоров - 1889, Мируше *земљорадник*
Јокановић, Андрија Томин - Шобадине *земљорадник*
Јокановић, Лазар Томин - Шобадине *земљорадник*
Јокановић, Ристо - 1882, Шобадине
Јокановић, Трипо Перин - 1890, Шобадине *земљорадник*
Капетанић, Андрија Крстов - 1894, Баљци *земљорадник*
Капетанић, Андрија Тодоров - 1894, Баљци *земљорадник*
Капор, Божо - 1882, Билећа
Капор, Божо Јефтов - 1890, Мириловићи *3 потопљен

Капор, Видак Јовичин - 1892, Бушловићи *земљорадник*
 Капор, Мирко Лазов - 1894, Мириловићи *3 потољен
 Капор, Мирко Лазарев - 1894, Мириловићи
 Капор, Ристо Перишин - 1893, Мириловићи *3 спасен
 Капор, Ристо Симин - 1892, Липови До *3 спасен
 Капор, Ристо - 1891, Чепелица
 Капор, Томо Савин - 1898, Мириловићи *земљорадник*
 Капор, Филип Савин - 1886, Мириловићи *земљорадник*
 Капор, Шпиро - 1884, Мириловићи
 Кашиковић, Трифко Савин - 1889, Врањска
 Кешел, Коста Томичин - 1885, Врањска *пирговац*
 Кешел, Лазо Савин - 1888, Врањска *земљорадник*
 Кисић, Крсто Николин - Звијерина
 Кисић, Перо Павлов - 1892, Билећа *земљорадник*
 Ковач, Максим Стеванов - 1877, Љубомир *земљорадник*
 Ковачевић, Васо Ђуров - Врањска *3 потољен
 Ковачевић, Стеван Митров - 1893, Билећа *кувар*
 Козјак, Петар Лукин - 1879, Плана *земљорадник*
 Комненић, Ђурица Јованов - 1888, Мируше *радник*
 Комненић, Јован Божидаров - 1886, Мируше *земљорадник*
 Комненић, Раде Јовин - 1892, Мируше *земљорадник*
 Копривица, Дамјан М. - Мека Груда(?) *3 потољен
 Котур, Мато Јованов - 1889, Чепелица *земљорадник*
 Кукић, Ђорђе - 1887, Баљци
 Кукић, Милован Ђорђов - 1886, Баљци
 Куљић, Стево Божин - 1891, Рогојевина *земљорадник*
 Курдулија, Игњат Јанков - 1893, Корита *земљорадник*
 Курдулија, Андрија Савин - 1899, Корита *земљорадник*
 Курдулија, Јован Јанков - 1898 Корита *земљорадник*
 Леро, Новица Стеванов - 1893, Чепелица *земљорадник*
 Мадуновић, Лука Пантов - 1891, Билећа *земљорадник*
 Милидраговић, Гајо Трипов - 1888, Врањска *земљорадник*
 Милинић, Раде Ђоков - 1888, Подосоје *рудар*
 Милићевић, Гашо Милошев - 1893, Билећа *месар*
 Милићевић, Игњат Тодоров - 1886, Звијерина *лекар*
 Милићевић, Илија Ђокин - 1896, Звијерина *земљорадник*
 Милићевић, Јован Вуканов - 1899, Звијерина *земљорадник*
 Милићевић, Никола Ристов - 1894, Граница *рудар*
 Милићевић, Симо - Врањска *3 потољен
 Милићевић, Шпиро Голубов - 1887, Брезов Дол *земљорадник*
 Милојевић, Благоје Митров - 1886, Врањска *земљорадник*
 Милошевић, Гашо Антов - 1900, Груда *обућар*
 Милошевић, Гојко - Билећа(?) *3 потољен

Милошевић, Јово П. - Билећа(?) *3 потопљен
Милошевић, Лука Томин - 1887, Давидовићи
Мићуновић, Никола Митров - 1888, Подосоје *шофер*
Мишељић, Јово Савин - 1891, Чепелица *земљорадник*
Мишељић(Мишчевић?), Новак Трифков - 1893, Билећа *келнер*
Носовић, Баја Радев - 1883, Корита *земљорадник*
Носовић, Јован Милутинов - 1897, Корита *земљорадник*
Носовић, Павле - Корита *4
Носовић, Петар Милутинов - 1890, Корита *земљорадник*
Папић, Јован - 1872, Влахиња
Парежанин, Гајо Јашин - 1890, Паник *земљорадник*
Парежанин, Ђоко Лазарев - 1885, Паник *земљорадник*
Парежанин, Тодор - 1892, Завође
Парежанин, Шћепан - Паник
Перишић, Шпиро Симов - 1890, Врањска *земљорадник*
Попадић, Јован Тодоров - 1888, Тодорићи *земљорадник*
Попадић, Панто Тодоров - 1888, Тодорићи *земљорадник*
Поповић, Новица Ђоков - 1889, Влахиња *земљорадник*
Поповић, Петар Илијин - 1885, Билећа
Радан, Илија - Хоџићи(?) *3 спасен
Радмиловић, Драго Ђокин - 1894, Баљци *земљорадник*
Радовановић, Мато Спасојев - 1892, Подгорје *земљорадник*
Савовић, Коста Новичин - 1892, Врања Дубрава *келнер*
Савовић, Митар Перов - 1894, Баљци *земљорадник*
Салатић, Илија - 1890, Билећа
Самарџић, Ђорђо Видаков - 1883, Лађевићи *машинист*
Самарџић, Илија Митров - 1890, Крстаче *земљорадник*
Самарџић, Јагош Симин - 1878, Плана *земљорадник*
Самарџић, Коста Марков - 1893, Лађевићи *кројач*
Самарџић, Петар Радев - 1888, Билећа *земљорадник*
Сворцан, Богдан Томин - 1893, Билећа *земљорадник*
Сворцан, Божо Спасојев - 1889, Корита *земљорадник*
Сворцан, Васо Живков - 1896, Корита *земљорадник*
Сворцан, Грујо Томин - 1896, Корита *земљорадник*
Сворцан, Драго Андријин - 1892, Корита *земљорадник*
Сворцан, Јован Илијин - 1894, Корита *земљорадник*
Сворцан, Јован Новаков - 1898, Корита *земљорадник*
Сворцан, Крсто Јованов - 1893, Корита *земљорадник*
Сворцан, Лазар Илијин - 1892, Корита *земљорадник*
Сворцан, Митар Јованов - 1897, Корита *земљорадник*
Сворцан, Михајло Јованов - 1896, Корита *земљорадник*
Сворцан, Панто Спасојев - 1896, Корита *земљорадник*
Сворцан, Петар Андријин - 1873, Корита *земљорадник*

Сворцан, Петар Јефтов - 1899, Корита *земљорадник*
 Сворцан, Раде Драгов - 1895, Корита *земљорадник*
 Сворцан, Стеван Благојевић - 1894, Корита *земљорадник*
 Сворцан, Томо Благојевић - 1898, Корита *земљорадник*
 Стијачић, Максим Гаврин - 1885, Бијела Рудина *земљорадник*
 Столица, Јанко Павлов - 1891, Граница *земљорадник*
 Табаковић, Благоје Видаков - 1893, Мрежица *земљорадник*
 Табаковић, Божо Гајин - 1886, Тодорићи *земљорадник*
 Табаковић, Ђуро Јовин - 1891, Мрежица
 Табаковић, Никола - Билећа
 Табаковић, Шпиро Шаков - 1894, Мрежица *земљорадник*
 Томовић, Аћим Јовин - 1886, Подгорје *земљорадник*
 Томовић, Тодор Андријин - 1893, Подгорје *земљорадник*
 Тркља, Благоје Радев - 1889, Мириловићи
 Тркља, Радован - Корита *3 потопљен
 Тркља, Шпиро Радев - 1892, Мириловићи
 Ђук, Никола Лазарев - 1890, Угарци *земљорадник*
 Уљаревић, Ђуро Совренов - 1882, Врбица *земљорадник*
 Уљаревић, Никола Трифков - 1897, Врбица *земљорадник*
 Уљаревић, Стеван Лазарев - 1890, Врбица *земљорадник*
 Чокорило, Гаврило Спасојевић - 1893, Мируше *земљорадник*
 Чомић, Јован Пејин - 1884, Дубље *земљорадник*
 Чомић, Јован Филипов - 1891, Дубље *земљорадник*
 Џелетовић, Ђорђе Обренов - 1886, Чепелица *кочијаш*
 Џелетовић, Новица Благојевић - 1894, Чепелица *земљорадник*
 Шаренац, Лука Јовин - 1894, Давидовићи *земљорадник*
 Шаренац, Петар Илијин - 1883, Давидовићи *зидар*
 Шкриван, Ристо Шћепанов - 1894, Кочела *земљорадник*
 Шутоња, Васо Перов - 1891, Мируше *земљорадник*...

Бихаћ

Балабан, Вид Јованов - 1884, Теочак *радник*
 Балабановић, Лука Симин - Теочак *земљорадник*
 Бубало, Ђуро Видов - 1884, Дољани *земљорадник*
 Вукашиновић, Илија Милин - 1887, Грмуша *земљорадник*
 Вуњак, Илија Радев - 1884, Рачић *земљорадник*
 Вуњак, Јован Николин - 1889, Рачић *земљорадник*
 Грбић, Ђуро Лукин - 1894, Рачић *земљорадник*
 Грбић, Ђуро Радев - 1892, Рачић *земљорадник*
 Грбић, Лазо Лукин - 1870, Рачић *земљорадник*
 Грбић, Петар Николин - 1870, Липа *земљорадник*
 Гргић, Јосо Андри(ји)н - 1894, Краље *земљорадник*

Давидовић, Влајко Алексин - 1892, Хадровци *земљорадник*
Делић, Данило Манојлов - 1893, Вркашић *земљорадник*
Дошен, Илија Милин - 1893, Теочак *земљорадник*
Дражић, Милош Радев - 1884, Бугар *земљорадник*
Дубајић, Ђуро Миланов - 1891, Горња Јата *земљорадник*
Дураковић, Лазо Тодоров - 1880, Горјевац *земљорадник*
Ђукић, Станко Симин - 1895, Грмуша *земљорадник*
Ђурић, Миле Савин - 1879, Бихаћ *ојанчар*
Ђурић, Петар Ђурин - 1890, Притока *земљорадник*
Ђурић, Тодор Шпиров - 1884, Рајиновци *земљорадник*
Инђић, Милош Данин - 1888, Јата *берберин*
Јањић, Никола Петров - 1873, Врточе *радник*
Кантаревић, Милан Лукин - 1892, Горјевац *машинисѝ*
Кесић, Богдан Стојанов - 1890, Черкезовац *радник*
Кецман, Дако Гаврилов - Рајиновци *земљорадник*
Кецман, Дако Перин - Рајиновци *земљорадник*
Кнежевић, Никола Јанков - 1894, Чекрлије *земљорадник*
Кнежевић, Никола Стојанов - 1888, Липа *земљорадник*
Ковачевић, Петар Павлов - 1896, Радићи *земљорадник*
Ковачевић, Стеван Николин - 1886, Грмуша *земљорадник*
Копања, Никола Миланов - 1885, Врточе *земљорадник*
Мандић, Којо Николин - 1888, Злопољац *земљорадник*
Матијевић, Божо Николин - 1890, Дољани *земљорадник*
Мелатовић(?), Лука Јевтов - 1888, Присвара *ѝкар*
Мрђа, Вид Николин - 1889, Рашинац *земљорадник*
Новаковић, Триво Милијин - 1893, Грмуша *земљорадник*
Пемац, Лазар Стеванов - 1888, Калати *земљорадник*
Пепић, Никола Којин - 1885, Хргар *земљорадник*
Пилиповић, Милан Перин - 1891, Рајиновци *земљорадник*
Пилиповић, Мићо Милин - 1894, Српска Гата *земљорадник*
Пјевић, Петар Илијин - 1881, Липа *земљорадник*
Пјевић, Стеван Тодоров - 1895, Липа *земљорадник*
Половина, Станко Којин, 1894, Дољани *земљорадник*
Радошевић, Ђуро Николин - 1888, Врточе *земљорадник*
Радуловић, Миле Милин - 1884, Липа *зидар*
Рамић, Јован Тодоров - 1892, Теочак *земљорадник*
Родић, Никола Дмитров - 1891, Очигрије *земљорадник*
Симић, Симо Ђурин - 1892, Притока *земљорадник*
Станковић, Петар Милошев - 1879, Дољани *фабрички радник*
Стоисављевић, Стојан Радев - 1885, Дољани *радник*
Стојић, Триво Радев - 1895, Притока *земљорадник*
Ступар, Петар Николин - 1888, Теочак *земљорадник*
Сурла, Јанко Радев - 1888, Врточе *земљорадник*

Трбић, Ђукан Ђурђевић - 1888, Калати *земљорадник*
Трбојевић, Саво Николин - 1873, Бугар *земљорадник*
Трнинић, Симо Давидов - 1892, Каменица *земљорадник*
Ђалић, Јово Тонин - 1897, Врточе *земљорадник*
Ђурчић, Јово Савин - 1882, Бихаћ *башићован*
Филиповић, Илија Ђурин - 1884, Липа *земљорадник*
Томић, Јанко Тодоров - 1889, Тодорић *земљорадник*
Шашић, Илија Петров - 1893, Теочак *земљорадник*
Шкорић, Милан Михајлов - 1897, Вркашић *земљорадник*
Шкрбић, Марко Николин - 1896, Грмуша *земљорадник*...

Велика Кладуша

Бабовић, Станко Јованов - 1892, Глиница *земљорадник*
Бараћ, Јован Илијин - 1888, Глиница *земљорадник*
Бероња, Вид Којин - 1888, Глиница *земљорадник*
Бијеле, Митар Ђуров - Глиница *земљорадник*
Бјелић, Перо Милин - 1889, Шиљковача *земљорадник*
Бојација, Станко Мијаков - 1889, Глиница *земљорадник*
Вуковић, Михаило Богданов - 1888, Глиница *земљорадник*
Вилас, Станко Миланов - 1884, Глиница *земљорадник*
Ђурић, Јово Митров - 1897, Глиница *земљорадник*
Ергарац, Никола Ђурин - 1889, Глиница *земљорадник*
Живковић, Илија Милин - 1896, Црваревац *земљорадник*
Кесић(Косић?), Марко Станков - 1894, Глиница *земљорадник*
Ковачевић, Јово Марков - 1891, Глиница *земљорадник*
Косић(Кесић?), Стево Петров - 1893, Глиница *земљорадник*
Вуковић, Михаило Богданов - 1888, Глиница *земљорадник*
Ловрић, Перо Ђурин - 1881, Глиница *земљорадник*
Лукић, Петар Лукин - 1889, Подзвизд *земљорадник*
Новаковић, Лазар Јованов - 1890, Глиница *земљорадник*
Орељ, Јанко Тодин - 1891, Глиница *земљорадник*
Орељ, Стево Милин - 1894, Глиница *земљорадник*
Паздан, Јован Перин - 1877, Јаховица *земљорадник*
Петровић, Миле Петров - 1880, Глиница *земљорадник*
Романић, Миле Стојанов - 1898, Глиница *земљорадник*
Стевић, Раде Петров - 1893, Глиница *земљорадник*
Ђеран, Станко Илијин - 1887, Глиница *земљорадник*
Шашо, Стево Адамов - 1880, Глиница *земљорадник*
Шевић, Михајло Марков - 1882, Глиница *земљорадник*
Шкорић, Лазо Јованов - 1893, Јаховица *земљорадник*
Штрбац, Марко Блажов - 1888, Глиница *земљорадник*
Штрбац, Никола Блажов - 1889, Глиница *земљорадник*...

Гацко

Амић, Трифко Гашин - 1882, Кокорина *земљорадник*
Андријашевић, Марко Јефтов - 1884, Степен *земљорадник*
Антоновић, Лако - Казанци
Баљановић, Вуле Дукин - 1874, Данићи *земљорадник*
Банаш, Јован Јефтов - 1888, Гацко *земљорадник*
Батинић, Јово Петров - 1879, Гацко *земљорадник*
Беатовић, Васо Вулев - 1890, Кокорина *земљорадник*
Беатовић, Новак Грујин - 1892, Кокорина *земљорадник*
Бјелетић, Илија Николин - 1899, Бодежиште *земљорадник*
Бјелогрић, Ђоко Ристов - 1886, Липник *земљорадник*
Бјелогрић, Ристо Обрадов - 1888, Липник *земљорадник*
Бобановић, Симат Радојев - 1876, Дакићи *земљорадник*
Бојовић, Милутин Савин - 1889, Гарева *земљорадник*
Бојовић, Петар Алексин - 1900, Гарева *земљорадник*
Бољановић, Гаврило Јоксимов - 1891, Данићи
Бољановић, Глигор - Данићи
Бољановић, Гојко Божин - 1898, Данићи *земљорадник*
Бољановић, Милован - Данићи
Бољановић, Митар Филипов - 1889, Данићи
Бољановић, Никола Глигоров - 1888, Данићи
Борисављевић, Паја Лукин - 1896, Жањевица *земљорадник*
Братић, Ђуро Јаковов - 1886, Градина *земљорадник*
Буха, Благоје Антов - 1896, Домрке *земљорадник*
Буха, Васо Станишин - 1888, Домрке *земљорадник*
Буха Марко Станков - 1896, Домрке *земљорадник*
Буха, Миле Павлов - 1881, Домрке *земљорадник*
Буха, Раде Павлов - 1894, Домрке *земљорадник*
Буха, Спасоје Тодоров - 1894, Домрке *земљорадник*
Буха, Томо Зеленов - 1889, Домрке *земљорадник*
Васиљевић, Дука Јевтов - 1891, Степен *земљорадник*
Васиљевић, Станко - Гацко
Видаковић, Борђе Перков - 1885, Јанићи *земљорадник*
Вишњевац, Алекса Матов - 1882, Вишњев До *земљорадник*
Вишњевац, Бориша - Вишњево
Вишњевац, Божо Јованов - 1891, Вишњево *земљорадник*
Вишњевац, Ђуро Ђурин - 1889, Вишњево *земљорадник*
Вишњевац, Ђуро Матов - 1891, Вишњево *земљорадник*
Вишњевац, Томо Андријин - 1879, Вишњево *земљорадник*
Вукајловић, Лазар Перин - 1881, Заградци *земљорадник*
Вуковић, Бошко Киков - 1887, Муља *земљорадник*
Вуковић, Митар Ристов - 1881, Улиње *чиновник*
Вуковић, Никола Спасин - 1890, Изгори *земљорадник*

Вучковић, Обрад Трифков - 1889, Фојница *земљорадник*
 Глоговац, Васиљ Ђорђевић - 1892, Дражљево *земљорадник*
 Глумац, Томо Лукин - 1899, Торуже *земљорадник*
 Говедарица, Илија Новаков - 1888, Гацко
 Гојковић, Мићо - Рудо Поље
 Гојковић, Трифко Васиљев - 1890, Рудо Поље *земљорадник*
 Гргур, Јоле Станојев - 1896, Берушица *земљорадник*
 Гргур, Петар Ђокин - 1888, Берушица
 Грубачић, Божо Лазин - 1881, Врба *земљорадник*
 Грчић, Милан Обренов - 1893, Надинић
 Гузина, Васо Јанков - 1885, Фојница
 Гузина, Илија Томин - 1895, Фојница *земљорадник*
 Гузина, Јаков Лазарев - 1893, Фојница
 Гузина, Марко - Фојница
 Гузина, Томо Бошков - 1888, Фојница
 Гузина, Филип Стеванов - 1894, Фојница
 Гутовић, Васо Савин - 1881, Бодежиште *земљорадник*
 Гутовић, Никола Алексин - 1891, Бодежиште *земљорадник*
 Давидовић, Аћим Н. - 1890, Самобор *сѣуденић*
 Дивљан, Максим Новаков - око 1885, Краварево *3 потољен
 Дивљан, Максим Јосимов - 1890, Миољаче *земљорадник*
 Додер, Лазар Обренов - 1889, Кокорина *земљорадник*
 Додер, Павле Обренов - 1893, Кокорина *земљорадник*
 Драшковић, Јован - Фојница *3 спасен
 Драшковић, Новица - Сливља *3 спасен
 Ђеклић, Благоје Лазарев - 1893, Сливља
 Ђеклић, Видак Лазрев - 1891, Сливља
 Ђеклић, Драгутин Ристов - 1895, Сливља
 Ђеклић, Илија - Сливља
 Ђеклић, Милован Лазарев - 1895, Сливља
 Ђерић, Раде Перин - 1892, Шипачно *земљорадник*
 Елез, Андрија Лазин - 1896, Изгори *земљорадник*
 Елез, Аћим Симин - 1895, Изгори *земљорадник*
 Елез, Гаврило Марков - 1898, Изгори *земљорадник*
 Жарковић, Станиша - 1888, Бодежиште
 Зеленовић, Илија Томин - 1881, Автовац *пекар*
 Зиројевић, Благоје - Брајићевићи
 Зиројевић, Видак Стојанов - 1894, Брајићевићи *земљорадник*
 Зиројевић, Крсто Савин - 1883, Брајићевићи *земљорадник*
 Зиројевић, Обрен Перин - 1892, Дубљевићи
 Зиројевић, Обрен Т. - Гацко
 Јакшић, Јоле Благојев - 1893, Степен *земљорадник*
 Јакшић, Трифко Драгов - 1894, Степен *земљорадник*

Јегдић, Петар Лазарев - 1898, Гарева *земљорадник*
Касалица, Ђорђо Симин - 1886, Лазарић *земљорадник*
Ковачевић, Глигорије Ристин - 1892, Срђевићи *земљорадник*
Ковачевић, **Лазар Бујов - 1893, Срђевићи *земљорадник*
Ковачевић, Никола Стевин - 1885, Рудо Поље *земљорадник*
Ковачевић, Станиша - 1889, Срђевићи
Ковачевић, Стеван Савин - 1891, Рудо Поље *машинисѝ*
Ковачевић **Шћепан Ђ. - 1886, Срђевићи
Копривица, Трифко Лукин - 1880, Градина
Кошутић, Томо Митров - 1893, Лазарић *земљорадник*
Курдулија, Јован Голубов - 1871, Њивице *земљорадник*
Лажетић, Јован Живков - 1891, Добрељи *зидар*
Лажетић, Лука М. - 1898, Добрељи
Лажетић, Симо Михајлов - 1898, Добрељи *земљорадник*
Лажетић, Спасоје М. - 1885, Добрељи *земљорадник*
Лажетић, Трифко М. - 1882, Добрељи *земљорадник*
Лисов, Благоје Ристов - 1882, Надинићи
Лисов, Томо Ристов - 1888, Надинићи
Лојовић, Богдан Станојев - 1893, Липник *земљорадник*
Лојовић, Никола Станојев - 1898, Липник *земљорадник*
Мазлуман, Веља Драгов - 1895, Дулићи *земљорадник*
Макера, Лазар Шћепанов - 1880, Копривице *земљорадник*
Маљевић, Симо Ристов - 1894, Улиње *земљорадник*
Мандић, Јанко Башов - 1892, Нови Дулићи
Мандић, Јанко Богданов - 1893, Нови Дулићи *земљорадник*
Мандић, Мирко Радев - 1895, Дулићи
Мандић, Митар Савин - 1889, Руда Главаца
Мандић, Михајло Ђорђијин - 1888, Дулићи
Мандић, Томо Максимов - 1888, Дулићи *земљорадник*
Мандић, Трифко Радев - 1890, Дулићи *земљорадник*
Манојловић, Дамњан Шћепанов - 1895, Бодежиште *земљорадник*
Манојловић, Новица Стеванов - 1894, Бодежиште *земљорадник*
Мастиловић, Глигор Симин - 1896, Изгори *земљорадник*
Мастиловић, Шулe Видаков - 1879, Изгори *земљорадник*
Миленковић, Петар Мијаилов - 1894, Липник *земљорадник*
Милетић, Анто Стевин - 1896, Врба *земљорадник*
Миљинковић, Бошко Малишин - 1894, Липник *земљорадник*
Миљинковић, Јован Пиљин - 1894, Липник
Миљинковић, Јован Стеванов - 1896, Липник *земљорадник*
Миљинковић, Максим Миланов - 1889, Липник *земљорадник*
Миљинковић, Тодор Лазарев - 1894, Липник *земљорадник*
Миловић, Васиљ Петров - 1891, Заградци *земљорадник*
Миловић, Јован - Заградци/Гацко(?) *3 потољен

Миловић, Марко Петров - 1898, Заградци *земљорадник*
 Миловић, Тодор Обрадов - 1896, Заградци *земљорадник*
 Милошевић, Јован Глишин - 1895, Липник *земљорадник*
 Милошевић, Рајко - Рудо Поље *3 спасен
 Мирић, Ристо Јевтов - 1884, Домрке *земљорадник*
 Ненадић, Илија Лалев - 1894, Дулићи *земљорадник*
 Николић, Ђорђо Стојанов - 1886, Дулићи *земљорадник*
 Николић, Јефто Лукин - 1894, Дулићи *земљорадник*
 Николић, Лазо Алексин - 1896, Дулићи *земљорадник*
 Николић, Мирко Лукин - 1898, Дулићи *земљорадник*
 Николић, Перо Грујин - 1894, Дулићи *земљорадник*
 Николић, Перо Илијин - 1898, Дулићи *земљорадник*
 Николић, Станиша Јолев - 1894, Дулићи *земљорадник*
 Одаловић, Петар Мијаилов - 1880, Степен *земљорадник*
 Окиљевић, Михајло Марков - 1864, Јасеник *земљорадник*
 Окиљевић, Новак Павлов - 1887, Платице
 Окиљевић, Петко Ђокин - 1895, Платице *земљорадник*
 Окиљевић, Симат Симин - 1892, Платице *земљорадник*
 Перишић, Илија - Гацко(?) *3 потопљен
 Перовић, Живко - Данићи(?) *3 спасен
 Петковић, Јован Мијајлов - 1889, Бодежиште *земљорадник*
 Пикула, Јован Пантов - 1892, Сливља
 Попадић, Филип Божин - 1895, Бодежиште *земљорадник*
 Поповац, Благоје Јоков - 1893, Срђевићи *земљорадник*
 Поповић, Алекса - Гацко *3 потопљен
 Поповић, Андрија Митров - 1894, Дражљево *шофер*
 Поповић, Марко Глигоров - 1881, Дражљево *земљорадник*
 Поповић, Петар - Гацко *3 потопљен
 Пудар, Лазар Митров - 1896, Улиње *земљорадник*
 Пушара, Милан Петров - 1885, Јасеник *земљорадник*
 Пушара, Никола Стојанов - 1871, Улиње *земљорадник*
 Ребић, Јанко Јанков - 1883, Јасеник *економ*
 Ребић, Раде Јоксимов - 1900, Јасеник *земљорадник*
 Рончевић, Видак Јованов - 1895, Жањевица
 Рончевић, Иван - Жањевица *4
 Рончевић, Митар М. - 1887, Жањевица
 Рончевић, Никола - Жањевица *4
 Рудовић, Дамјан Дреков - 1891, Жањевица *земљорадник*
 Савић, Андрија Крстов - 1894, Жањевица *земљорадник*
 Савић, Илија Тодоров - 1888, Жањевица *земљорадник*
 Салатић, Ђорђо Спасојев - 1893, Сливља *земљорадник*
 Салатић, Ристо Спасојев - 1895, Сливља *ковачки помоћник*
 Салатић, Спасоје Ђоков - 1850, Сливља *земљорадник*

Семић, Никола Ђокин - 1896, Дулићи *земљорадник*
Сипић, Новица Радев - 1879, Чемерно *земљорадник*
Слијепчевић, Алекса Богданов - 1885, Самобор *земљорадник*
Слијепчевић, Глигор - 1895, Самобор
Слијепчевић, Ђорђо Петров - 1896, Самобор
Слијепчевић, Крсто Богићев - 1864, Самобор
Слијепчевић, Крсто Лазин - 1894, Самобор
Слијепчевић, Перо - 1888, Самобор *историчар* (Енц Ју)
Слијепчевић, Симо Пајин - 1898, Самобор
Станић, Илија Ристин - 1886, Дубљевићи
Станић, Спасоје Ђокин - 1888, Дубљевићи
Старовић, Аћим Милутинов - 1898, Самобор *земљорадник*
Старовић, Милутин Ристов - 1868 Самобор *земљорадник*
Старовић, Ристо Крстов - 1894, Самобор *земљорадник*
Старовић, Филип Благојевић - 1896, Самобор *земљорадник*
Суботић, Божо Новичин - 1873, Чемерно *земљорадник*
Суботић, Илија Новичин - 1884, Чемерно *земљорадник*
Суботић, Милован Радев - 1893, Врба *земљорадник*
Суботић, Митар Радев - 1894, Врба *земљорадник*
Суботић, Михајло Шћепанов - 1894, Врба *земљорадник*
Суботић, Раде Ђурђевић - 1890, Чемерно *земљорадник*
Супић, Благоје Миков - 1891, Чемерно *земљорадник*
Супић, Марко Машов - 1896, Чемерно *земљорадник*
Супић, Радоје Јованов - 1888, Чемерно *земљорадник*
Супић, Рајко Радев - 1892, Чемерно *земљорадник*
Супић, Ристо Ристов - 1880, Чемерно *земљорадник*
Сушић, Тодор Дмитров - 1887, Гарева *земљорадник*
Таушан Милан Б. - Кокорина(?) *3 потољен
Тепавчевић, Марко Јованов - Казанци
Тепавчевић, Филип Томин - 1893, Казанци *земљорадник*
Терзић, Митар - Гацко
Ћорић, Божо Томин - 1888, Козлица *земљорадник*
Ушћумлић, Васиљ Гајов - Улиње *земљорадник*
Црногорац, Јевто Станков - 1876, Козлица *земљорадник*
Шоревевић, Благоје Станков - 1890, Пржине *земљорадник*
Шкиљевић, Митар Војиславов - 1874, Изгори *земљорадник*
Шкиљевић, Мићо Обрадов - 1870, Изгори *земљорадник*
Шкиљевић, Ристо Стеванов - 1892, Изгори *земљорадник*
Шолаја, Раде Јованов - 1892, Лазарић *земљорадник*
Шолаја, Томо Шћепанов - 1891, Мољача *земљорадник*
Шуковић, Благоје Шћепанов - 1882, Степен *земљорадник*
Шуковић, Богдан Бошков - Церница
Шуковић, Лазар Бошков - Церница

Шуковић, Марко Бошков - 1890, Церница *земљорадник*
 Шуковић, Михајло Јованов - 1896, Церница *земљорадник*...

Гламоч

Нинковић, Димитар Перин - 1884, Поповићи *земљорадник* *4
 Толимир, Перо Стеванов - 1890, Исаковци *земљорадник*...

Градишка

Бјеловук, Миле Митров - 1887, Јабланица *земљорадник*
 Бјеловук, Сава Ђокин - 1895, Јабланица *земљорадник*
 Вујић, Сава Јовичин - 1891, Бистрица *земљорадник*
 Јаковац, Павле Ђорђевић - 1890, Трнова Нова *земљорадник*
 Кременовић, Теодор Митров - 1877, Јазовац *земљорадник*
 Лајић, Панто Пајин - 1881, Совјак *земљорадник*
 Марјановић, Трифун Спасојев - 1895, Врбашка *земљорадник*
 Михаљчић, Алекса - Јурковци/Турјак
 Пајалић, Миле Николин - 1886, Карезовци *земљорадник*
 Стојић, Павле Драгојев - Јабланица *земљорадник*
 Суботић, Илија Јаковов - 1888, Грета *земљорадник*
 Шешум, Гавро Давидов - 1892, Јабланица *земљорадник*
 Шувак, Ђорђе Манојлов - 1892, Раштелица *земљорадник*
 Чубриловић-Бокоњић, др Стака - 1875, Градишка *лекар* *1*2...

Грахово

Бурсаћ, Митар Илијин - Исјек
 Видовић, Никола Ђурђевић - 1893, Видовићи *земљорадник*
 Видовић, Стеван Миланов - 1888, Видовићи
 Кесић, Душан Николин - 1895, Грахово
 Радловић, Ђуро Ђурин - 1897, Радловићи (дошао из Италије)
 Радловић, Јован Илијин - 1899, Радловићи...

Дрвар

Грубишић, Миле Јашин - 1893, Мали Цвјетнић *земљорадник*
 Зорић, Мићо Јевин - 1893, Бобољусци *земљорадник*
 Пилиповић, Цвијо Николин - 1894, Бобољусци *земљорадник*
 Радић, Аћим Обрадов - 1894, Трубар *земљорадник*
 Радић, Ђуро Тодин - 1887, Трубар *земљорадник*
 Радић, Сава Лукин - 1880, Трубар *земљорадник*

Рељић, Милан Лазарев - 1892, Мартин Брод *земљорадник*
Танкосић, Милан Томин - 1885, Велико Очијево
Танкосић, Миле Јовин - 1890, Мало Очијево
Трнинић, Јово Радев - Каменица...

Дубица

Авдуљ, Јован Савин - 1892, Стригова *земљорадник*
Анђелић, Антоније Вујин - 1889, Стригова *земљорадник*
Анђелић, Петар Вујин - 1893, Стригова *земљорадник*
Бањац, Милан Јефтов - 1882, Брекиња *земљорадник*
Бера, Миле Перин - 1884, Стригова *земљорадник*
Благојевић, Михајло Стеванов - 1885, Међеђа *земљорадник*
Болта, Јово Марков - 1886, Котурови *земљорадник*
Боројевић, Милан Јовин - 1889, Тукључани *земљорадник*
Буразер, Никола Ђурићев - 1886, Срефлије *земљорадник*
Васић, Миле Тодин - 1885, Двориште *земљорадник*
Видовић, Никола Петров - 1886, Гуњевци *земљорадник*
Видовић, Раде Стеванов - 1877, Гуњевци *земљорадник*
Витковић, Душан Јовин - 1897, Дубица *земљорадник*
Витковић, Симо - Дубица *4
Влајнић, Марко Јоџин - 1893, Драксенић *земљорадник*
Вранеш, Никола Драгојевић - 1882, Вриоци *фабрички радник*
Врбан, Милан Јованов - 1891, Срефлије *земљорадник*
Гарача, Мирко Милин - 1896, Стригова *земљорадник*
Глигић, Васа Милин - 1883, Пуцари *земљорадник*
Глигић, Јово Перин - 1899, Крива Ријека *земљорадник*
Дашић, Алекса Ђурђевић - 1888, Двориште *земљорадник*
Демић, Ђуро Јовин - 1888, Комненац *земљорадник*
Драгаш, Божо Митров - 1896, Клековци *земљорадник*
Дрљача, Миле Илијин - 1890, Стригова *земљорадник*
Дрљача, Раде Остојин - 1886, Слабиња *земљорадник*
Дрљић, Марко Ђуканов - 1886, Двориште *земљорадник*
Ђурић, Стојан Николин - 1882, Мирковац *земљорадник*
Жабић, Петар Николин - 1892, Доња Градина *земљорадник*
Заклан, Милош Михајлов - 1877, Дубица *земљорадник*
Зећ, Ђуро Василијевић - 1893, Стригова *стџолар*
Змијанац, Илија Мићин - 1892, Међеђа *земљорадник*
Змијанац, Марко - Међеђа *4
Змијанац, Никола Илијин - Међеђа *земљорадник*
Зорић, Лазо Симин - 1867, Горњоселци *земљорадник*
Илић, Марко Јевтов - 1893, Клековци *земљорадник*
Јанковић, Раде Савин - 1879, Клековци *земљорадник*

Карлица, Стојан Стеванов - 1893, Двориште *земљорадник*
Кашић, Јован Милин - 1881, Стригова *земљорадник*
Ковачевић, Јован Остојин - 1891, Демировац *земљорадник*
Комненовић, Миле Радев - 1879, Комленац *земљорадник*
Кондић, Мијајило Гаврин - 1877, Тукључани *земљорадник*
Кос, Мирко Радев - 1891, Мали Јеловац *земљорадник*
Кос, Михајло Остојин - 1889, Бачвани *земљорадник*
Крејић, Стојан Јовин - 1881, Међеђа *земљорадник*
Крестић, Васа Николин - 1889, Мирковац *земљорадник*
Крнета, Јово Тодин - 1863, Срефлије *земљорадник*
Крњајић, Ђуро Божин - 1886, Међеђа *земљорадник*
Крњајић, Мићо Пајин - 1876, Гуњевци *земљорадник*
Лалош, Милош Аронов - 1892, Драксенић *земљорадник*
Личанин, Миле Адамов - 1894, Новоселци *земљорадник*
Марјановић, Бошко Јованов - 1888, Стригова *земљорадник*
Марјановић, Бошко Алексин - 1866, Стригова *земљорадник*
Марјановић, Миле Симин - 1869, Подбрђани *земљорадник*
Милешић, Пантелија Марков - 1888, Војскова *земљорадник*
Милошевић, Владимир Стојанов - 1889, Хајдеровци *земљорадник*
Мирић, Дане Исин - 1880, Агинци *земљорадник*
Мирић, Душан Милин - 1895, Чпиља *земљорадник*
Николић, Марко Симин - 1893, Подбрђани *земљорадник*
Николић, Петар Ђурин - 1888, Дубица *земљорадник*
Ожеговић, Миле Саванов - 1888, Стригова *земљорадник*
Павковић, Јово Ђурђев - 1892, Демировац *земљорадник*
Плаванац, Симо Обрадов - 1896, Клековци *земљорадник*
Плавшић, Ђуро Прокин - 1881, Дубица *земљорадник*
Плавшић, Петар Милин - 1888, Диздарлије *земљорадник*
Пралица, Глиго Лазин - 1869, Тукључани *дрводеља*
Пралица, Ђуро Николин - 1880, Тукључани *земљорадник*
Пралица Мирко - 1885, Јеловац Кадин
Првовац, Никола Павлов - 1893, Драксенић *земљорадник*
Пртљага, Јово Којин - 1874, Дубица *земљорадник*
Радак, Милан Остојин - 1865, Драксенић *земљорадник*
Рикало, Васо Илијин - 1874, Слабиња *земљорадник*
Ружичић, Саво Милованов - 1889, Међеђа *земљорадник*
Саџак, Стеван Остојин - 1886, Стригова *земљорадник*
Сировина, Стојан Милин - 1882, Пуцари *земљорадник*
Станковић, Стојан Лазарев - 1875, Дубица *земљорадник*
Стојаковић, Божо Ђуранов - 1889, Тукључани *земљорадник*
Стојић, Сумрак(?) Стојанов - 1884, Међеђа *земљорадник*
Стрика, Марко Илијин - 1887, Мурати *земљорадник*
Тривић, Милан Панин - 1890, Међеђа *сѝолар*

Тубић, Милан Гаврин - 1890, Стригова *земљорадник*
Угриновић, Томо Савин - 1889, Драксенић *земљорадник*
Црногорац, Божо Илијин - 1896, Клековци *земљорадник*
Чађо, Стојан Гаврин - 1889, Драксенић *земљорадник*
Ченагија, Ђуро Стеванов - 1885, Јеловац *земљорадник*
Чибић, Миле Ђурђев - 1884, Јове *земљорадник*
Цакула, Раде Михаилов - 1887, Парнице *земљорадник*
Шамал, Ника Јовин - 1893, Драксенић *земљорадник*
Шашић, Илија Радев - 1893, Међеђа *земљорадник*
Шкарић, Ђорђе Миланов - 1889, Међеђа *земљорадник*...

Калиновик

Ного, Трифко - Борија
Шкркар, Никола Томин - 1884, Калиновик...

Кључ

Баљац, Реља Стеванов - 1894, Корјеново *земљорадник*
Божић, Саво - Кључ *3 спасен
Гвозден Миле Стојанов - 1880, Бравско *земљорадник*
Грабеж, Марко Данин - 1892, Велагићи *земљорадник*
Ђурић, Срећко - 1897, Буковићи/Саница *4
Кричковић, Јово Божин - 1895, Саница *земљорадник*
Мишковић, Димитрије Ђурин - 1890, Доње Радково *калаџија*
Петровић, Богдан Николин - 1890, Кључ *шрговачки пословођа*...

Коњиц

Јанић(Јањић?), Станко - Коњиц *3 потопљен
Јанић(Јањић?), Трифко - Коњиц *3 потопљен
Јањић, Вукан Ристов - 1887, Острожац *земљорадник*
Магазин, Анђео - Цепи *4
Ђећез, Анђелко Ристов - 1881, Доње Село *земљорадник*
Ђећез, Илија - Доње Село *4
Ућукало(Ћукило?), Владан Јовин - 1893, Коњиц *казанџија*...

Крупа

Агбаба, Стојан - Мали Радић
Адамовић, Јово Јованов - 1894, Залин *земљорадник*
Адамовић, Обрад Лазин - 1883, Пученик

Анушић, Раде Савин - 1899, Врело *земљорадник*
Бабић, Душан Јованов - 1899, Пишталине *земљорадник*
Бабић, Јово Дмитров - 1895, Поткалиње *земљорадник*
Бабић, Лазо Петров - 1891, Пишталине *земљорадник*
Бањац, Мијаило Јаковов - 1894, Стабанца *земљорадник*
Бањац, Михајло Радев - 1885, Пученик *земљорадник*
Бањац, Стојан Николин - 1888, Стабанца *земљорадник*
Басарић, Бурађ Лукин - 1888, Врањска *земљорадник*
Бероња, Гавро Савин - 1886, Велики Радић *земљорадник*
Беслаћ, Стеван Радев - 1887, Бенаковац *земљорадник*
Беслаћ, Стојан Илијин - 1870, Баштра *земљорадник*
Блануша, Трифун Илијин - 1890, Збориште *земљорадник*
Божичић, Ђуро Јованов - 1883, Збориште *земљорадник*
Божичић, Илија Јованов - 1891, Збориште *земљорадник*
Божичић, Стево Лазин - 1887, Стабанца *земљорадник*
Бокан, Ђуро Илијин - 1895, Перна *земљорадник*
Бранковић, Милош Милићев - 1887, Ивањска *земљорадник*
Бундало, Јово Дмитров - 1884, Хашани *земљорадник*
Бунчић, Миле Ђурђевић - 1880, Стабанца *земљорадник*
Вајагић, Ђуро Василков - 1881, Бањани *земљорадник*
Вајагић, Ђуро Стеванов - 1892, Добро Село *земљорадник*
Вајагић, Лука Стојанов - 1877, Збориште *земљорадник*
Вајагић, Марко Јоветин - 1885, Збориште *земљорадник*
Вајагић, Мирко Тодоров - 1893, Бањани *земљорадник*
Вајагић, Михајло Тодоров - 1882, Добро Село
Вајагић, Петар Стеванов - Ивањска
Вајагић, **Ристо Вајканов - 1878, Добро Село *земљорадник*
Вајагић, Симо Вајканов - 1889, Добро Село *земљорадник*
Вајагић, Стеван Лазин - 1895, Добро Село *шофер*
Вајагић, Триво Илијин - 1888, Збориште *земљорадник*
Васиљевић, Јово Николин - 1878, Кречана *земљорадник*
Врањеш, Ђорђе - Крупа *3 спасен
Врањеш, Миле Стојанов - 1888, Дубовик *земљорадник*
Вукмановић, Пајо Јованов - 1897, Гудавац *земљорадник*
Гавриловић, Петар Тодоров - 1893, Малић *земљорадник*
Гаковић, Никола Јованов - 1896, Збориште *земљорадник*
Гаковић-Гак, Милан Стеванов - 1884, Бањани *земљорадник*
Гаћеша, Јово Лазин - 1873, Збориште *земљорадник*
Гвозденовић, Стеван Јованов - 1891, Врањска *земљорадник*
Грандић, Ђорђе Станков - 1892, Главица *земљорадник*
Грандић, Милан Милин - 1893, Ивањска *земљорадник*
Грбић, Вид Блажов - 1867, Крчина *земљорадник*
Грбић, Мића Јовин - 1894, Бушевић *земљорадник*

Грбић, Срђан Симин - 1885, Петровићи *земљорадник*
Грбић, Стеван Милијин - 1887, Пишталине *земљорадник*
Грмуша, Обрад Станков - 1895, Бушевић *земљорадник*
Грчин, Лазо Ђуров - 1886, Дубовик *земљорадник*
Давидовић, Ђуро Николин - 1886, Хашани *земљорадник*
Дакић, Ђукан Стојанов - 1882, Булеђани *земљорадник*
Дакић, Илија Николин - 1890, Ивањска *млекар*
Дакић, Јово Мијајлов - 1890, Булеђани *земљорадник*
Дакић, **Јово Перин - 1887, Бањани *земљорадник*
Дакић, Миле Николин - 1896, Бањани *земљорадник*
Дакић, Стево Лукин - 1894, Бањани *земљорадник*
Дакић, Триво Милин - 1887, Ивањска *земљорадник*
Дамјанић, Перо Николин - 1883, Ракаш *земљорадник*
Дацијар, Ђурађ Тодев - 1888, Црквина/Стабанца *земљорадник*
Дацијар Петар - Црквина/Стабанца
Дејановић, Стојан Ђурђевић - 1891, Стабанца *земљорадник*
Делић, Милан Данин - 1888, Мали Радић *земљорадник*
Десница, Ђуро Стојанов - 1896, Гориња *земљорадник*
Десница, Јово Милин - 1888, Хашани *обућар*
Десница, Никола Савин - 1884, Гориња *земљорадник*
Дмитрашиновић, Јанко Исин - 1893, Отока *шрговачки помоћник*
Дрљачур, Миле Дамјанов - 1885, Стабанца *земљорадник*
Дрљача, Никола Стојанов - 1883, Блатина *шрговац*
Дрљача, Перо Мартин - 1875, Доња Суваја *земљорадник*
Дрљача, Стојан Николин - 1889, Ивањска *земљорадник*
Дробац, Никола Стојанов - 1888, Стабанца *земљорадник*
Дробац, Раде Јованов - 1887, Збориште *радник*
Дробац, Стеван Тодоров - 1894, Бањани *земљорадник*
Ђекић, Спасо Митров - 1885, Малића Брег *земљорадник*
Ерцег, Милкан Стојанов - 1882, Петровићи *земљорадник*
Живковић, Стеван Видов - 1881, Стабанца *земљорадник*
Жувић(?), Ђуро Михајлов - 1890, Бушевић *земљорадник*
Зеџ, Лазар Божин - 1887, Баштра *земљорадник*
Зеџ, Милан Илијин - 1875, Стабанца *земљорадник*
Зеџ, Петар Остојин - 1887, Стабанца *земљорадник*
Зорић, Милан Милошев - 1888, Крупа *земљорадник*
Зорић, Никола Стеванов - 1885, Крупа *земљорадник*
Илишевић, Јово Николин - 1896, Мразовац *земљорадник*
Илишевић, Никола Милин - 1884, Стабанца *земљорадник*
Јазић, Симо Јованов - 1879, Доњи Петровићи
Јакшић, Миле Ђурђевић - 1885, Дубовик *земљорадник*
Јапунца, Јово Станков - 1882, Језерски *земљорадник*
Јарић, Јован Перин - 1880, Пученик *земљорадник*

Ларковић, Петар Савин - 1891, Војевац *земљорадник*
Јеж, Лазо Јаковов - 1886, Малића Брег *земљорадник*
Јелисавац, Милић Јовин - 1888, Стабанца *бербер*
Јеличић, Лазо Симин - 1883, Радић *земљорадник*
Јерковић, Миле Јовин - 1890, Доња Суваја *земљорадник*
Јовановић, Дмитар Јовин - 1886, Бушевић *земљорадник*
Јовић, Симо Јовин - 1880, Петровићи *земљорадник*
Јовичић, **Симо Миладинов - 1894, Ивањска *земљорадник*
Јовичић, Триво Давидов - 1894, Перна *земљорадник*
Калинић, Трифун Перин - 1888, Коњодер *земљорадник*
Кондић, Јово Јованов - 1890, Малића Брег *земљорадник*
Каран, Коста Савин - 1888, Крупа *земљорадник*
Карановић, Стојан Остојин - 1882, Горњи Петровићи *земљорадник*
Качавенда, Петар Тривунов - 1876, Бенаковац *земљорадник*
Качавенда, Стојан Лукин - 1893, Гориња *земљорадник*
Керкез, Миле - Бањани
Керкез, Милош Симин - 1873, Језерски *земљорадник*
Кецман, Мишо Јованов - 1886, Добро Село *земљорадник*
Клајић, Миле Остојин - 1885, Главица *земљорадник*
Клајић, Остоја Лазин - 1860, Главица *земљорадник*
Кнежевић, Лука Панин - 1892, Јасеница *земљорадник*
Кнежевић, Миле Јовин - 1897, Добро Село *земљорадник*
Ковачевић, Коста Давидов - 1896, Пученик *земљорадник*
Ковачевић, Марко Милин - 1885, Перна *земљорадник*
Кокић, Стеван Николин - 1885, Добро Село *земљорадник*
Крајновић, Илија Николин - 1894, Јасеница *земљорадник*
Кривокапић, Крсто Ристин - 1906, Пученик *земљорадник*
Кривокућа, Јово Николин - 1885, Малића Брег *земљорадник*
Крнетић, Влајко Марков - 1893, Доњи Петровићи *земљорадник*
Крнетић, Ђуро Ђуканов - 1893, Горњи Петровићи *земљорадник*
Крнетић, Стево - Петровићи
Крчмар, Вуко Ђуканов - 1887, Суваја *земљорадник*
Крчмар, Миле Стојанов - 1892, Гориња *земљорадник*
Ланчин, Милош Стојанов - 1889, Баштра *земљорадник*
Латковић, Гајо Миланов - 1873, Малић *земљорадник*
Латковић, Душан Сокин - 1893, Врањска *земљорадник*
Латковић, Стојан Петров - 1884, Малића Село *земљорадник*
Личина, Петар - Бушевић
Личина, Петар Лазин - 1881, Малића Брег *земљорадник*
Личина, Петар Станишин - 1885, Блатна *земљорадник*
Љепоја, Ђуро Тодоров - 1889, Шивић *земљорадник*
Мајкић, Михајло Цвијин - 1876, Петровићи *земљорадник*
Максић, Ђуро Петров - 1883, Ђојлук *земљорадник*

Малинић, Симо Митров - 1890, Пученик *земљорадник*
Мандић, Видо Ђурђевић - 1897, Војевац *земљорадник*
Мандић, Ђуро Милићев - 1870, Гориња *земљорадник*
Мандић, Никола Цвијин - 1892, Двориште *земљорадник*
Мандић, Петар Ђукин - 1885, Врањска *земљорадник*
Мандић, Чедомир Перин - 1898, Баштра *земљорадник*
Маричић, Ђуро Симин - 1893, Хашани *земљорадник*
Марјановић, Стојан Илијин - 1895, Стабанца
Марковић, Илија Ђурђевић - 1892, Доњи Петровићи *земљорадник*
Мачкић, Тривун Перин - 1895, Доњи Петровићи *земљорадник*
Мевих(Медић?), Лазо Лукин - 1902, Доњи Петровићи *земљорадник*
Медић, Никола Стојанов - 1886, Стабанца *земљорадник*
Медић, Перо Марков - 1875, Ракаш *земљорадник*
Мигановић, Марко Петров - 1889, Добро Село *земљорадник*
Мијић, Марко Божин - 1887, Љусина *земљорадник*
Мијић, Саво Глишин - 1889, Љусина *земљорадник*
Миљевић, Божо Андријин - 1888, Перна *земљорадник*
Мирић, Јово Тривунов - 1891, Врањска *земљорадник*
Мирковић, Марко Ђурин - 1893, Крупа *земљорадник*
Митовић, Ђуро Миленков - 1884, Крупа *земљорадник*
Мишковић, Јово Милин - 1889, Добро Село *земљорадник*
Мрђа, Ђуро Ђурин - 1888, Хашани *земљорадник*
Недимовић, Душан Дакин - 1894, Љусина *земљорадник*
Николић, Миле Давидов - 1882, Главица *земљорадник*
Нинковић, Петар Милин - 1877, Перна *земљорадник*
Новаковић, Ђурађ Стеванов - 1885, Мразовац *земљорадник*
Новаковић, Јован Перин - 1896, Доњи Петровићи *земљорадник*
Новаковић, Милан Вајканов - 1884, Бушевић *земљорадник*
Новаковић, Стеван Станков - 1882, Дренова Главица *земљорадник*
Новаковић, Трифун Стеванов - 1892, Мразовац *земљорадник*
Огњеновић, Ђуро Савин - 1894, Пученик *земљорадник*
Ољача, Илија Павлов - 1893, Ивањска *земљорадник*
Ољача, Петар Николин - 1895, Ивањска *земљорадник*
Ољача, Раде Ђурин - 1889, Ивањска *земљорадник*
Остојић, Ђуро Гајичин - 1891, Збориште *земљорадник*
Павловић, Ђуро Стеванов - 1884, Мразовац
Пађен, Петар Стеванов - 1884, Стабанца *земљорадник*
Палић, Ђуро Јовин - 1889, Стабанца *земљорадник*
Пилић, Милош Ђурђевић - 1874, Збориште *земљорадник*
Пинтер, Илија Николин - 1891, Стабанца *земљорадник*
Пипић, Остоја Лукин - 1889, Стабанца *земљорадник*
Поноћко, Илија Станков - 1867, Перна *земљорадник*
Поноћко, Јово Марков - 1891, Перна *земљорадник*

Поповић, Ђуро Лазин - Бањани
Поповић, Јован Симин - 1892, Јасеница *земљорадник*
Поповић, Петар Николин - 1889, Мали Радић *земљорадник*
Поповић, Раде Тривунов - 1892, Добро Село *земљорадник*
Пргомелја, Мито Божин - 1894, Добро Село *земљорадник*
Предојевић, Дамјан - Крупа
Пустињац, Јово Петров - 1885, Бањани *земљорадник*
Радић, Раде Радев - 1894, Стабанца *земљорадник*
Радмановић, Јован Николин - 1890, Врањска *земљорадник*
Радоњић, Спасо Јовин - 1892, Мали Радић *земљорадник*
Радусин, Ристо Николин - 1883, Доњи Петровићи *земљорадник*
Рађеновић, Ђуро Јовин - Пишталине
Рапајић, Ђурађ Данин - 1880, Мали Радић *земљорадник*
Растовић, Ђуро Милин - 1891, Гариња *земљорадник*
Рашета, Јован Лазин - 1873, Пученик *земљорадник*
Рашета, **Лазар Стеванов - 1892, Баштра *земљорадник*
Рашета, Миле Илијин - 1884, Пученик *земљорадник*
Рибић, Миле Ђурђевић - 1879, Пећи *земљорадник*
Роквић, Стеван Тешин - 1888, Перна *земљорадник*
Рок(о)вић, Богдан Николин - 1892, Пишталине *земљорадник*
Ромић, Марко Николин - 1884, Перна *земљорадник*
Рудић, Ђуро Миланов - 1891, Бушевић *земљорадник*
Ружић, Милан Мићин - 1894, Велики Радић *земљорадник*
Сантрач, Јанко Божин - 1885, Врањска *земљорадник*
Сантрач, Стојан Милин - 1888, Врањска *земљорадник*
Скенцић, Тривун Радев - 1893, Перна *земљорадник*
Совиљ, Лазо Данин - 1878, Јасеница *земљорадник*
Србац, Марко Стојадинов - 1892, Ивањска *ковач*
Срдић, Перо Илијин - 1896, Перна *земљорадник*
Станисављевић, Илија Стојанов - 1891, Главица *земљорадник*
Станић, Митар Илијин - 1876, Поткалиње *земљорадник*
Станковић, Трифун Николин - 1890, Бушевић *земљорадник*
Станчић, Никола Јовин - 1888, Митаница *земљорадник*
Стоисављевић, Лазо Т. - Бањани
Стоисављевић, Раде Лазин - 1889, Бањани *земљорадник*
Ступар, Вид Алексин - 1890, Гориња *земљорадник*
Ступар, Илија Милин - 1894, Бањани *земљорадник*
Ступар, Михајло Спасин - 1890, Добро Село *земљорадник*
Ступар, Никола Милин - 1884, Гориња *земљорадник*
Ступар, Раде Милин - 1891, Добро Село *земљорадник*
Татић, Миле Т. - Стабанца
Татић, Триво Мишков - 1888, Баштра *земљорадник*
Тинтор, Јово Илијин - 1890, Стабанца *земљорадник*

Тодић, Никола Срђанов - 1889, Перна *земљорадник*
 Тодић, Станко Симин - 1893, Перна *земљорадник*
 Трбић, Јово Симин - 1875, Горњи Петровићи *земљорадник*
 Трубар, Буро Ђурин - 1888, Збориште
 Ђеран, Никола Милин - 1899, Стабанца *земљорадник*
 Ђулибрк, Ђорђе Мијаилов - 1892, Перна *земљорадник*
 Ђулибрк, Ђорђе Остојин - 1891, Главица *земљорадник*
 Ђулибрк, Илија Анто - 1892, Главица *земљорадник*
 Ђулибрк, Миле Радев - 1890, Главица *земљорадник*
 Ђулибрк, Перо тривин - 1882, Перна *земљорадник*
 Ђургуз, Јован Михаилов - 1890, Залин *земљорадник*
 Угарчина, Буро Ђурин - 1873, Петровићи *земљорадник*
 Угарчина, Станко Јованов - 1890, Доњи Петровићи *земљорадник*
 Угарчина, Стојан Перин - 1884, Доњи Петровићи *земљорадник*
 Узелац, Илија Марков - 1894, Јасеница *земљорадник*
 Цветићанин, Јово Данин - 1891, Горњи Петровићи *земљорадник*
 Цвијановић, Петар Данин - 1892, Горњи Петровићи *земљорадник*
 Шашо, Јован Лазин - 1888, Бушевић *земљорадник*
 Шевић, Јован Обрадов - 1888, Доњи Петровићи *земљорадник*
 Шијак, **Лазо Дмитров - 1877, Баштра *земљорадник*
 Шикић, Тодор Стеванов - 1890, Мали Радић *земљорадник*
 Шкорић, Лазо Николин - 1888, Ивањска *земљорадник*
 Штрбац, Коста Јованов - 1896, Ивањска *земљорадник*
 Штрбац, Марко Васин - 1883, Гориња *земљорадник*
 Штрбац, Мијат Илијин - 1874, Ивањска *земљорадник*
 Штрбац, Петар Јовин - 1893, Ивањска *земљорадник*
 Штрбић, Остоја Станков - 1887, Стабанца *земљорадник*...

Купрес

Бојанић, Јово - Купрес(?) *3 спасен
 Бојанић, Митар - Купрес(?) *3 спасен
 Дувњак, Јефто - Малован *4 ...

Лакташи

Спасенић, Тодор Симин - Лакташи...

Лијевно

Бошковић, Јово Лазин - 1892, Голињево *земљорадник*
 Козомора, Јанко Јовин - 1894, Богдаше

Козомора, Раде Јовин - 1885, Богдаше
 Крстић, Стево Милин - 1891, Грахово(?) *земљорадник*
 Кујунџић, Лазар Симин - 1881, Лијевно *џрџовац*
 Маљковић, Петар Тривунов - 1878, Прово *лончар*
 Новаковић, Танасија Танасијин - 1888, Угарци *ковач*
 Пажин, Илија Арсенов - 1891, Голињево *земљорадник*
 Петровић, Мирко Јоџин - 1891, Лијевно *џекар*
 Радета, Јован Ников - 1889, Губин *земљорадник*
 Радета, Михајло Бојанов - 1892, Губин *земљорадник*
 Радета, Станко Томин - 1891, Губин *земљорадник*
 Радић, Васо Мијаков - 1894, Губин *земљорадник*
 Симић, Ђуро Јовин - 1889, Главица *земљорадник*
 Стојановић, Никола Јованов - 1888, Рујани *земљорадник*
 Шуњка, Јово Гашин - 1887, Бујлунте *земљорадник...*

Љубиње

Бајат, Трифко Илијин - 1892, Жрвањ *земљорадник*
 Бајат, Трифко Савин - 1887, Жрвањ *земљорадник*
 Бал, Спасоје Спасојев - 1884, Жабица *земљорадник*
 Богдановић, Стево Видојев - 1897, Обор *земљорадник*
 Брборић, Јован Лазарев - 1871, Пустипуси *земљорадник*
 Будимчић, Јанко Видојев - 1892, Банчићи *земљорадник*
 Вигњевић, Лазо Милин - Убоско *шофер*
 Вртикапа, Максим Миланов - 1887, Ивица *земљорадник*
 Дабић, Тодор Божин - 1889, Жрвањ *земљорадник*
 Дангубић, Милан Ђетков - 1888, Жрвањ *земљорадник*
 Дангубић, Мирко Стевин - 1886, Жрвањ *земљорадник*
 Дутина, Милан - 1876, Поцрње
 Ђого, Милан Николин - Љубиње *3 потопљен
 Ђого, Митар - Љубиње *3 спасен
 Ђого, Ристо - Убоско
 Ђоровић (Ђоровић?), Петар Лазин - 1886, Љубиње *келнер*
 Кашиковић, Спасоје Бошков - 1886, Влаховићи *машиниста*
 Козић, Душан Ђурин - 1888, Крајпоље *радник*
 Колак, Тодор Трипов - 1877, Влаховићи *фабрички радник*
 Круљ, Милан Ристов - Витоње *3 спасен
 Лечић, Михајло Којин - 1893, Жрвањ *земљорадник*
 Милић, Јово - Величани
 Милошевић, Новица Јовин - 1888, Убоско
 Мићић, Урош Станков - 1884, Љубиње *земљорадник*
 Мишић, Митар Томин - Дротево *земљорадник*
 Ножица, Ристо-Рива Станков - 1897, Галичић *земљорадник*

Перишић, Милан Перин - 1888, Влаховићи *књиговођа*
 Пецељ, Душан - 1881, Љубиње *3 потопљен
 Поповић, Владимир Ристов - 1892, Бјелошев До *машинист*
 Поповић, Гаврило Михајлов - 1900, Крушевица
 Поповић, Перо Илијин - 1898, Крушевица
 Поповић, Стеван Лазин - 1891, Бјелошев До *земљорадник*
 Рудан, Јован Р. - 1888, Банчићи
 Рудан, Ђорђо - Банчићи
 Рудан, Петар - Банчићи *3 потопљен
 Сикимић, Гашо Антов - 1895, Жрвањ *земљорадник*
 Сикимић, Стеван Лазин - 1888, Дубочица *земљорадник*
 Слијепчевић, Ристо Петров - 1892, Ивица *трговачки помоћник*
 Стјепчевић(Слијепчевић?), Петко Јовин - 1894, Ивица *земљорадник*
 Ђоровић, Аћим Јовин - 1879, Крушевица
 Ђук, Никола Лазарев - 1882, Жрвањ *земљорадник*
 Шарић, Тодор Ристов - 1887, Влаховићи
 Шишић, Војислав Васиљев - 1878, Котези
 Шкорић, Данило Радев - 1891, Капавица
 Шљука, Ђуро - 1891, Крпиње
 Шушић, Ђорђије - Пустипуси *3 спасен...

Љубушки

Бојка, Јосип - Љубушки *инжењер*
 Јелић, Богољуб Ђорђевић - 1882, Љубушки *хоћелијер*
 Лојпур, Јово Андријин - 1887, Љубушки *земљорадник...*

Мостар

Бабић, Вако Ристов - 1897, Трновица *земљорадник*
 Вуковић, Ђоле Ристов - 1894, Јасеник *земљорадник*
 Вуковић, Урош Спасојевић - 1892, Ходбина *земљорадник*
 Гутић, Саво Благојевић - 1883, Мостар *својолар*
 Дошло, Ристо - 1895, Ходбина
 Зуровац, Божо Лазарев - 1891, Мостар *земљорадник*
 Зуровац, Ристо Лазарев - 1891, Мостар *земљорадник*
 Каришић, Ђуро М. - Мостар (дошао из Француске)
 Комненовић, Душан - Ходбина *3 потопљен
 Марић, Благоје Милошев - 1888, Ходбина *земљорадник*
 Милушић, Ђорђе Петров - 1893, Мостар *месар*
 Палавестра, Бранко - Мостар
 Палавестра, Лука - Мостар

Палавестра Татко(?) - Мостар
 Радић, Максим Симин - Мостар *шофер*
 Радуловић, Бранко - Мостар
 Рендулић, Јосип С. - Мостар (дошао из Аустралије)
 Сарић, Душан Петров - 1892, Мостар *обућар*
 Чалета, Трифко Годоров - 1887, Благај *џрџовац*
 Шантић, Бранко - Мостар
 Шкоро, Милан Лазарев - Баћевићи...

Невесиње

Авдаловић, Мато Ђурин - 1893, Горњи Дрежањ *4
 Андријашевић, Јово Ђокин - 1893, Лукавац *земљорадник*
 Бјелоглав, Владимир Јовин - 1889, Сливља *земљорадник*
 Бошњак, Владимир Савин - 1888, Бојишта *земљорадник*
 Бошњак, Љубо Савин - 1892, Бојишта *касајин*
 Бракић(?), Милан Лазарев - 1896, Цргово *ложач*
 Братић, Милан Лазарев - 1895 Колешко
 Будалић, Симо Матов - 1883, Лукавац
 Буха, Алекса Трифков - Колешко *земљорадник*
 Буха, Крсто Лазарев - 1892, Балабани
 Буха Спасоје Јованов - 1879, Рибари *земљорадник*
 Вујичић, др Стеван - Невесиње *лекар* *2
 Вуковић, Васо Обренов - 1882, Рогаче *земљорадник*
 Вуковић, Душан Годоров - 1886, Југовићи *земљорадник*
 Вуковић, Ђуро - Невесиње *3 спасен
 Вуковић, Лазар Благојевић - 1870, Рогаче *земљорадник*
 Вуковић, Мирко Обренов - 1894, Рогаче *земљорадник*
 Глоговац, Јован Лукин - 1881, Драмишево *земљорадник*
 Глоговац, Ристо Лукин - 1887, Драмишево *земљорадник*
 Голијанин, Ђуро Илијин - 1883, Грабовица
 Граховац, Лука - Невесиње *3 потопљен
 Граховац, Миро - Невесиње *3 потопљен
 Граховац, Петар Илијин - 1894, Лукавац *радник*
 Граховац, Петар Радев - 1896, Братач *земљорадник*
 Гудел, Јово Николин - 1886, Шумићи *земљорадник*
 Дабарчић, Драго Јефтов - Кифино Село
 Добриловић, Ђуро Трифков - 1889, Бијељани *кувар*
 Жерајић, др Милан - Миљевац (умро 1937) *лекар* *2
 Жерајић, др Ристо - Миљевац (дошао из Русије) *лекар* *2
 Ивезић, Мато Остојин - 1893, Кључаник *џекар*
 Ивковић, Милан Ђурин - 1893, Југовићи *земљорадник*
 Ивковић, Никола Савин - 1891, Дрежањ *земљорадник*

Ивковић, Никола Симин - 1888, Дрежањ *радник*
Ивковић, Тодор Радев - 1892, Дрежањ *земљорадник*
Ивковић, Томо Јовин - 1890, Дрежањ *земљорадник*
Кешел, Спасоје Марков - 1894, Зови До *земљорадник*
Ковач, Обрен Ђурин - 1894, Зови До *земљорадник*
Ковач, Петар Алексин - 1895, Стране *земљорадник*
Ковачевић, Анто Ђетков - 1891, Колешко *пирговачки помоћник*
Ковачевић, Бошко Тодоров - 1888, Колешко *земљорадник*
Ковачевић, Никола Лазин - 1890, Риља *земљорадник*
Кокотовић, Божо Антов - 1894, Биоград *земљорадник*
Кокотовић, Васо Ђетков - 1892, Биоград *земљорадник*
Кокотовић, Видак Ђетков - 1897, Биоград *земљорадник*
Кокотовић, Тодор Ристов - 1892, Биоград
Куљић, Благоје Мићин - 1889, Биоград
Куљић, Јово Васин - 1889, Биоград
Куљић, Симо Новичин - Биоград
Милић, Тодор Голубов - 1861, Вранокуће *земљорадник*
Миловић, Милан Јефтов - 1893, Невесиње *ђак*
Миљановић, Бошко - Невесиње(?) *3 *потопљен*
Мрковић, Мирко Савин - 1893, Невесиње *пшиограф*
Мучибабић, **Ђорђе - 1887, Љескови До *земљорадник*
Мучибабић, Милан Антов - 1892, Биоград *земљорадник*
Мучибабић, **Петар Трифков - 1888, Биоград *рудар*
Паровић, Тодор Радев - 1892, Биоград *земљорадник*
Пашајлић, Саво Антов - Зови До
Поповић, Вуксан Крстов - 1892, Невесиње *земљорадник*
Продановић, Митар Јованов - 1892, Залужје *земљорадник*
Продановић, Ђетко Ђурин - 1893, Залом *земљорадник*
Радуловић, Симо Ђурин - 1881, Шумићи
Рајановић, Митар - Невесиње
Реповић, Никола Перин - Паплевине
Савић, Ристо Јованов - 1891, Крекови До *земљорадник*
Солдо, Илија Николин - 1886, Миљевац *земљорадник*
Спремо, Благоје Тодоров - 1892, Биоград *оџласићел*
Спремо, Мирко Обрадов - 1894, Рогаче
Спремо, Радован Видаков - 1891, Биоград *земљорадник*
Спремо, Тешан - Биоград
Стевановић, Никола Ђурин - 1892, Зови До *земљорадник*
Стевановић, Коста Јованов - 1886, Лукавац *земљорадник*
Таушан, Никола Радин - 1893, Плочник *земљорадник*
Чалија, Никола Ђурин - 1895, Трусина
Чорлија, Никола Јоксимов - 1889, Шумићи
Шиповац, Никола Милков - 1889, Грабовица...

Нови Град

Бабић, Ђуро Годоров - 1888, Витасовци *земљорадник*
 Бабић, Стојан Илијин - 1869, Витасовци *земљорадник*
 Бајић, Јово Годоров - 1897, Прусци *земљорадник*
 Балтић, Ђуро Томин - 1890, Масловаре *земљорадник*
 Басрак, Крсто Гаврин - 1893, Витасовци *земљорадник*
 Бера, Ђуро Ђурђев - 1887, Ахметовци *земљорадник*
 Бера, Ђуро Петров - 1894, Ахметовци *земљорадник*
 Бијелац(Бијелић?), Цвијо Ђорђевић - 1888, Петриња *земљорадник*
 Б(и)јелић, Остоја Перин - 1877, Петриња
 Богуновић, Цвијо Стеванов - 1889, Ахметовци *земљорадник*
 Боројевић, Дамјан Симин - 1887, Читлук *земљорадник*
 Боројевић, **Микан Милин - 1892, Читлук *земљорадник*
 Босанчић, Симо Ђурин - 1877, Ахметовци *земљорадник*
 Бундало, Лазо Васин - 1882, Чађевица *земљорадник*
 Бундало, Остоја Марков - 1894, Подбрђани *земљорадник*
 Бундало, Стеван Јовин - 1878, Подбрђани *земљорадник*
 Васић, Стојан Остојин - 1876, Чађевица *земљорадник*
 Вранешевевић, Јаков Илијин - 1887, Агић *земљорадник*
 Вукадиновић, Петар Миланов - 1888, Кршље *земљорадник*
 Гаковић, Милан Јовин - 1891, Велика Рујишка *земљорадник*
 Гој(Га)ковић, Лука Јованов - 1887, Велика Рујишка *земљорадник*
 Грубљешић, Љубомир Мићин - 1881, Мракодол *земљорадник*
 Далмација, Ђуро Годоров - 1880, Пољавнице *радник*
 Дамљановић, Илија Стојанов - 1888, Ракаш *земљорадник*
 Десановић, Јово Станков - 1893, Прусци *земљорадник*
 Дробац, Марко Остојин - 1895, Велика Рујишка *земљорадник*
 Ђенадија, Душан Ристов - 1894, Читлук *земљорадник*
 Ђукић, Ђурађ Остојин - 1883, Пољавнице *земљорадник*
 Ђурђевић, Глиго Ђурин - 1888, Чађевица *земљорадник*
 Ђурђевић, Јован Перин - 1887, Чађевица *бербер*
 Ђурђевић, Милан Јованов - Чађевица
 Ђурђевић, Милош Јовин - 1893, Чађевица *земљорадник*
 Ђурђевић, Никола Марков - 1893, Чађевица *земљорадник*
 Ђурђевић, Стојан Јовин - 1889, Горње Водичево *земљорадник*
 Ђурић, Милан Симин - 1886, Горње Водичево *земљорадник*
 Ђурић, Миле Лазарев - 1877, Горње Водичево *земљорадник*
 Ерцег, Милан Годоров - 1892, Ракаш *земљорадник*
 Згоњанин, Душан Николин - 1896, Ахметовци *земљорадник*
 Зделар, Михаило Марков - 1888, Ахметовци *земљорадник*
 Зделар, Годор Симин - 1884, Адрановци
 Зец, Божо Перин - 1893, Раковац *земљорадник*
 Ивановић, Лазо Антов - 1889, Мала Шумовица *земљорадник*

Јајчаник, Милан Николин - 1894, Велика Рујишка *земљорадник*
Јапунца, Илија Лукин - 1881, Ракаш *земљорадник*
Јапунца, Митар Ђурин - 1892, Ракаш *земљорадник*
Јапунца, Тривун Илијин - 1890, Ракаш *земљорадник*
Јованковић, Никола Дамљанов - 1876, Календер *земљорадник*
Јовичић, Јово Лазин - 1895, Велика Рујишка *земљорадник*
Кесић, Михајло Вуканов - 1888, Кршље *земљорадник*
Кљајић, Стојан Марков - 1880, Нови Град *земљорадник*
Колунџија, Добре Радоњин - 1894, Кршље *радник*
Колунџија, Миле Милошев - 1875, Кршље *земљорадник*
Колунџија, Симо Лазин - 1893, Горње Водичево *земљорадник*
Крагуљ, Душан Симин - 1892, Сводна *земљорадник*
Крећа, Лазар Симин - 1878, Палевнице *земљорадник*
Кукрика, Јовета Ђорђевић - 1888, Марков Дол *земљорадник*
Кукрика, Михајло Лазин - 1878, Марков Дол *земљорадник*
Лајшић, Марко Николин - 1892, Сводна *земљорадник*
Лукач, Никола Божин - 1894, Ракаш *земљорадник*
Мазалица, Цвијо Стојанов - 1888, Велика Рујишка *земљорадник*
Марин, Јово Милин - 1882, Читлук *земљорадник*
Марин, Марко Јовин - 1889, Подбрђани *земљорадник*
Марин, Никола Милин - 1868, Читлук *земљорадник*
Марин, Стојан Милин - 1885, Читлук *земљорадник*
Маринковић, Никола Ђурин - 1880, Куљани *земљорадник*
Мијатовић, Васо Ђурђевић - 1895, Петриња *земљорадник*
Мијатовић, Никола Трифунов - 1894, Чађевица *електричар*
Мијук, Јанко Тодоров - 1889, Читлук *земљорадник*
Милетовић, Ђукан Перин - 1887, Велика Рујишка *земљорадник*
Милешић, Миле Стојанов - 1888, Матавази *земљорадник*
Милошевић, Марко Јовин - 1876, Велика Рујишка *обућар*
Милошевић, Марко Стојанов - 1872, Велика Рујишка *земљорадник*
Пађен, Михајло Николин - 1886, Велика Рујишка *земљорадник*
Петровић, Никола Марков - 1889, Матавази *земљорадник*
Поповић, Јаков Јованов - 1893, Доње Водичево *земљорадник*
Просић, Станко Савин - 1880, Добрљин *земљорадник*
Рабат, Васо Цвијин - 1894, Подбрђани *земљорадник*
Рађеновић, Душан Јованов - 1888, Црна Ријека *земљорадник*
Семић, Марко Симин - 1885, Ракаш *електричарски радник*
Сигнић, Миле Илијин - 1893, Чађевица *земљорадник*
Сигнић, Симо Милин - 1887, Чађевица *радник*
Славуј, Миле Тодоров - 1870, Велика Рујишка *земљорадник*
Слијепац, Гојко Глигин - 1883, Читлук *земљорадник*
Слијепац, Јово Вуков - 1890, Читлук *земљорадник*
Смиљанић, Јово Стојанов - 1887, Добрљин *земљорадник*

Солдат, Марко Перин - 1884, Читлук *земљорадник*
 Срдић, Јован Перин - 1891, Велика Рујишка *земљорадник*
 Стијак, Милан Тодоров - 1883, Тавија *земљорадник*
 Стијак, Стево Симин - 1888, Петриња *земљорадник*
 Стјепчевић, Остоја Стеванов - 1891, Читлук *земљорадник*
 Стојаковић, Мијаило Пајин - 1876, Матавази *ковач*
 Стојановић, Миле Божин - 1885, Велика Рујишка *земљорадник*
 Ступар, Божо Цвијин - 1894, Велика Рујишка *земљорадник*
 Ступар, Петар Мићин - 1887, Велика Рујишка *земљорадник*
 Тодић, Вид Милин - 1873, Матавази *земљорадник*
 Тодић, Ђуро Милин - 1888, Матавази *земљорадник*
 Тодић, Милош Јованов - 1894, Матавази *земљорадник*
 Тодић, Петар Симин - 1885, Матавази *земљорадник*
 Ђелић, Петар Стеванов - 1889, Витасовци *земљорадник*
 Ђулибрк, Илија Тривунов - 1895, Велика Рујишка *земљорадник*
 Ђулибрк, Јово Пејин - Велика Рујишка *4
 Ђулибрк, Лазо Остојин - 1893, Велика Рујишка *земљорадник*
 Ђулибрк, Лука Перин - 1888, Велика Рујишка *земљорадник*
 Ђулибрк, Никола Перин - 1893, Велика Рујишка *земљорадник*
 Ђулибрк, Никола Симин - 1892, Велика Рујишка *земљорадник*
 Умићевић, Ђоко Игњатијин - 1892, Адрановци *земљорадник*
 Шарац, Миле Васиљев - 1893, Сводна *бравар*
 Шкундрић, Миле Јандријин - 1888, Петриња *земљорадник*
 Шурлета, Марко Петров - 1883, Деветаци *земљорадник*...

Пале

Панчевић, Јован Пејин - 1893, Пале *земљорадник*...

Петровац

Адамовић, Лука Тривунов - 1893, Врановина *земљорадник*
 Адамовић, Петар Вујин - 1882, Ваганац
 Адамовић, Тодор Симин - 1893, Врановина *земљорадник*
 Атлагић, Лука Стојанов - 1884, Крњеуша *земљорадник*
 Балаћ, Илија Николин - 1895, Кестеновац *земљорадник*
 Башић, Стеван Савин - 1895, Горње Врточе *земљорадник*
 Бјелић, Стеван Перин - 1899, Вођеница *земљорадник*
 Блазмут, Дане Јовин - 1884, Суваја *земљорадник*
 Брдар, Јован Лазин - 1885, Мали Стешаљ *земљорадник*
 Бркљач, Милан Радев - 1893, Дренић *земљорадник*
 Булајић, Вукан Лукин - 1894, Брестовац *земљорадник*

Булајић, Илија Миланов - 1888, Брестовац *земљорадник*
Булајић, Лазо Миланов - 1892, Брестовац *земљорадник*
Булајић, Никола Видов - 1892, Брестовац *земљорадник*
Булајић, Петар-Пејо Вукадинов - 1889, Брестовац *земљорадник*
Војводић, Ђукан Васин - 1886, Орашко Брдо *земљорадник*
Вучковић, Вучен Јованов - 1875, Крњеуша
Вучковић, Миле Петров - 1880, Крњеуша *земљорадник*
Вучковић, Обрад Петров - 1861, Крњеуша *уљокољач*
Вучковић, Стеван Марков - 1890, Крњеуша *земљорадник*
Габић, Симо Јованов - 1886, Суваја *земљорадник*
Галоња, Јанко Илијин - 1891, Врточе *земљорадник*
Галоња, Јово Савин - 1895, Врточе *земљорадник*
Галоња, Саво Ђурин - 1877, Врточе *земљорадник*
Глушица, Дане Лукин - 1897, Штрпци *земљорадник*
Граовац, Марко Гаврин - 1896, Бастаси *земљорадник*
Грбић, Саво Видов - 1894, Суваја *земљорадник*
Грубиша, Јово Јаћимов - 1893, Капљух *земљорадник*
Даљевић, Петар Стевин - 1892, Врановина *земљорадник*
Добрић, Божо Милин - 1894, Ваганац(?) *земљорадник*
Драгић, Стеван Васић - 1892, Вођеница *земљорадник*
Драгић, Томо Николин - 1892, Вођеница *земљорадник*
Драгишић, Миле Тодоров - 1885, Крња Јела *земљорадник*
Дукић, Стојан Лазин - 1889, Колонић *земљорадник*
Ђаковић, Исо Јевтов - 1888, Суваја *земљорадник*
Ђаковић, Миле Панин - 1883, Суваја *земљорадник*
Ђилас, Јован Давидов - 1891, Чигра *земљорадник*
Ђилас, Станко Васин - 1885, Кестеновац *земљорадник*
Егеља, Петар Ђурин - 1895, Вођеница *земљорадник*
Зорић, Никола Милетин - 1876, Орашко Брдо *земљорадник*
Зорић, Петар Андријин - 1891, Крњеуша *земљорадник*
Иваниш, Илија Петров - 1896, Кестеновац *земљорадник*
Иветић, Божо Николин - 1887, Бастаси
Илић, Јово Илијин - 1885, Суваја *земљорадник*
Јарић, Илија Дмитров - 1896, Медено Поље *земљорадник*
Јарић, Андрија Јованов - Колонић(?) *земљорадник*
Јеличић, Марко Томин - 1887, Врановина *земљорадник*
Каракаш, Мирко Јованов - 1895, Орашко Брдо *земљорадник*
Карановић, Ђуро Остојин - 1892, Крњеуша *земљорадник*
Карановић, Стеван Милин - 1880, Крњеуша *земљорадник*
Качар, Јово Михајлов - 1894, Ластве *земљорадник*
Керкез, Васо Стеванов - 1892, Суваја *земљорадник*
Керкез, Миле Дмитров - 1892, Бјелај *земљорадник*
Керкез, Миле Николин - 1881, Врановина *земљорадник*

Керкез, Миле Радев - 1895, Вођеница *земљорадник*
Керкез, Обрад Васин - 1875, Вођеница *земљорадник*
Керкез, Пана Лазин - 1891, Пркоси *земљорадник*
Кецман, Стево Мирков - 1889, Суваја *земљорадник*
Кнежевић, Буро Марков - 1886, Цимеше *земљорадник*
Кнежевић, Петар Тривунов - 1895, Мали Цвјетнић *земљорадник*
Ковачевић, Буро Савин - 1879, Пркоси *земљорадник*
Крајновић, Јово Николин - 1894, Вођеница *земљорадник*
Лазаревић, Марко Мијаилов - 1885, Дринић *земљорадник*
Латиновић, Јован Давидов - 1893, Капљух *земљорадник*
Латиновић, Јоле Симин - 1887, Смољана *земљорадник*
Латиновић, Лазо Симин - 1885, Смољана *земљорадник*
Латковић, Лазо Вученов - 1885, Крњеуша *земљорадник*
Лончар, Симо Ђурђевић - 1892, Крњеуша *земљорадник*
Лукач, Дако Савин - 1892, Колонић *земљорадник*
Лукач, Миле Симеонов - 1887, Колонић *земљорадник*
Мајсторовић, Милан Радев - 1883, Кестеновац *земљорадник*
Мајсторовић, Петар Милин - 1883, Кестеновац *земљорадник*
Марић, Миле Стојанов - 1894, Колонић *земљорадник*
Марић, Стеван Илијин - Смољана
Марјановић, Ђукан Ђурин - 1893, Суваја *земљорадник*
Марјановић, Миле Илијин - 1889, Крња Јела *земљорадник*
Марјановић, Симо Ђукин - 1884, Смољана *земљорадник*
Марјановић, Стојан Лукин - 1890, Смољана *кафеџија*
Милановић, Јово Перин - 1876, Крњеуша *земљорадник*
Милановић, Милан Милин - 1882, Крњеуша *земљорадник*
Миљуш, Буро Милетин - 1888, Цимеше *земљорадник*
Мишчевић, Дмитар Јовин - 1886, Медено Поље *земљорадник*
Мишчевић, Лазар Мирков - 1894, Медено Поље *земљорадник*
Мишчевић, Тодор Јовин - 1895, Медено Поље *земљорадник*
Момчиловић Ђукан Станишин - 1891, Крњеуша *земљорадник*
Новаковић, Алекса Мићин - 1890, Крњеуша *земљорадник*
Новаковић, Буро Трифунов - 1889, Рисовац *земљорадник*
Новаковић, Илија Јовин - 1885, Колонић *земљорадник*
Новаковић, Никола Петров - 1892, Рисовац *земљорадник*
Новаковић, Никола Цвијин - 1893, Рисовац *земљорадник*
Новаковић, Стеван Тривин - Рисовац *земљорадник*
Опачић, Петар Станишин - 1895, Кестеновац *земљорадник*
Павловић, Раде Милин - 1893, Орашко Брдо *земљорадник*
Перић, Буро Савин - 1894, Колонић *земљорадник*
Пилиповић, Милош Петров - 1888, Беглуци *земљорадник*
Пилиповић, Перо - Петровац (дошао из Италије)
Плећаш, Миле Петров - 1890, Бусије *земљорадник*

Познић, Андрија Петров - 1892, Рисовац *земљорадник*
Предојевић, Тривун Милин - 1890, Кестеново *земљорадник*
Радаковић, Стево Данин - 1895, Врановина *земљорадник*
Радић, Обрад Ђурђевић - 1895, Бастаси *рудар*
Радић, Раде Стеванов - 1895, Цвјетнић *земљорадник*
Радошевић, Вујо Николин - 1876, Суваја *земљорадник*
Радошевић, Глишо Јовин - 1872, Суваја *земљорадник*
Радошевић, Стојан Стеванов - 1892, Суваја *земљорадник*
Радошевић, Урош Нинин - 1893, Вођеница *земљорадник*
Рађеновић, Никола Јовин - 1893, Рисовац *земљорадник*
Рељић, Јово Василијевић - 1888, Бастаси *земљорадник*
Рељић, Милун Давидов - 1889, Ромен манастир *земљорадник*
Репач, Стево Дмитров - 1889, Вођеница *земљорадник*
Репић, Васо Митров - 1873, Колонић *земљорадник*
Родић, Петар Јевросимов - 1894, Горње Врточје *земљорадник*
Ромић, Ђуро Симин - 1893, Орашко Брдо *земљорадник*
Саломан, Симо Ђурин - 1874, Смољана *ковачки помоћник*
Сантрач, Блажо Савин - 1887, Суваја *земљорадник*
Сантрач, Мићо Тодоров - 1890, Рисовац *земљорадник*
Сеизовић, Милан Николин - 1882, Рајковци *земљорадник*
Совил, Саво Панин - 1894, Ластве *земљорадник*
Ступар, Петар Николин - 1868, Ластве *земљорадник*
Сурла Петар Савин - 1894, Врановина *земљорадник*
Трбулин, Илија Петров - 1891, Беглуци *земљорадник*
Ђулибрк, Лука Васин - 1893, Скакавац *земљорадник*
Ђулибрк, Милутин Мијатов - 1885, Рисовац *земљорадник*
Ђурчић, Марко Вученов - 1883, Скакавац *земљорадник*
Шарац, Тодор Михаилов - 1884, Цимеше *земљорадник*
Шашић, Јово Петров - 1880, Бусије *земљорадник*
Шашић, Раде Божин - 1895, Бјелај *земљорадник...*

Приједор

Бошковић, Божо Станков - 1895, Брезичани *земљорадник*
Брдар, Милорад Ђурђевић - 1890, Марини *земљорадник*
Брдар, Триво Андријин - 1892, Марини *земљорадник*
Буква, Миле Тешин - 1888, Марини *земљорадник*
Буква, Милован Симин - 1890, Марини *земљорадник*
Вила, Лука Гаврин - 1880, Драготиње *земљорадник*
Војић, Мијат Тодор - 1870, Паланчиште *земљорадник*
Вујиновић, Ђуро Симин - 1880, Слабиња *земљорадник*
Егић, Јово Лазин - 1888, Драготиње *земљорадник*
Згоњанин, Павле Ђурин - 1892, Драготиње *земљорадник*

Згоњанин, Стојан Симин - 1882, Драготиње *земљорадник*
 Карлица, Јован Лакин - 1883, Марини *земљорадник*
 Кесар, Миле Милошев - 1889, Марини *земљорадник*
 Кеџмановић, др Војислав - 1881, Читлук *лекар* (ЕнџЈу)
 Кремић, Петар Симин - 1888, Миљаквача *земљорадник*
 Мандић, Јово Васин - 1885, Марини *земљорадник*
 Марјановић, Ђуро Јованов - 1892, Марини *земљорадник*
 Марјановић, Никола Ристин - 1887, Божићи *земљорадник*
 Мартијаш, Васо Јованов - 1882, Божићи *земљорадник*
 Мрђа, Мићо Перин - 1886, Башинац *земљорадник*
 Полић, Никола Милин - 1892, Драготиње *земљорадник*
 Прибић, Симо Николин - 1896, Марини *земљорадник*
 Симатовић, Остоја Дамљанов - 1872, Велика Паланка *земљорадник*
 Срдић, Стеван - Приједор
 Стакић, Раде Стојанов - 1873, Брезичани *земљорадник*
 Станивуковић, Васо Милин - 1986, Брезичани *ојанчар*
 Топић, Миле Симин - 1885, Гачани *земљорадник*
 Тубин, Гајо Ристин - 1870, Брезичани *земљорадник*
 Турудија, Стојан Петров - 1895, Марини *земљорадник*
 Црнић, Душан Вученов - 1896, Приједор *йрџовачки йомоћник*
 Шелић, Милан Тривунов - 1891, Марини *земљорадник*
 Шобак (Шобот?) Илија Стеванов - 1887, Орловача *земљорадник*
 Шормаз, Стојан Лакин - 1894, Јеловац *земљорадник...*

Рогатица

Будимировић, Јован Стеванов - 1864, Рогатица *бакалин*
 Јовановић, Раде Живанов - 1896, Рогатица *йекар*
 Станишић, Никола Илијин - 1892, Вражалице *земљорадник...*

Сански Мост

Бараћ, Петар Будин - 1893, Мајкић Јапра *земљорадник*
 Бубуљ, Митар Јованов - 1895, Томина *земљорадник*
 Бундало, Никола Јашин - 1894, Мајкић Јапра *земљорадник*
 Војновић, Исо Војин - 1895, Брдо Антонића *земљорадник*
 Вукојевић, Марко Петров - 1888, Мајкић Јапра *земљорадник*
 Давидовић, Вид Јовин - 1888, Бојиште *земљорадник*
 Давидовић, Јово Тривин - 1875, Мркаљи *земљорадник*
 Давидовић, Никола Данин - 1896, Козин *машинисѝ*
 Давидовић, Симо Данин - 1893, Липник *земљорадник*
 Добривојевић, Максим Милин - 1896, Јелашиновци *йекар*
 Дошенивић, Михајло Петров - 1889, Фајтовци *земљорадник*

Зечевић, Стеван Јованов - 1876, Липник *земљорадник*
 Зорић, Петар Војканов - 1872, Дабар *земљорадник*
 Кеџман, Петар Видов - 1889, Мајкић Јапра *земљорадник*
 Кујунџија, Марко Николин - 1884, Мркаљи *земљорадник*
 Кукић, Никола Ђорђевић - 1884, Мркаљи *земљорадник*
 Мајкић, Деспот Лазин - 1875, Мајкић Јапра *земљорадник*
 Мајкић, Марко - Мајкић Јапра *4
 Мајкић, Петар Марков - 1894, Мајкић Јапра *земљорадник*
 Марјановић, Петар Јовин - 1892, Паланка *земљорадник*
 Милановић, Ђуро Васин - 1896, Мајкић Јапра *земљорадник*
 Милинковић, Думан Ђурин - 1889, Еминовци *земљорадник*
 Милинковић, Обрад Тодоров - 1887, Дабар *земљорадник*
 Милошевић, Миле Спасин - 1893, Миљевци *земљорадник*
 Млађеновић, Јован Стеванов - 1887, Дабар *земљорадник*
 Молић, Вељко Стеванов - Цевар
 Мрђа, Васо Влајков - 1877, Липник *земљорадник*
 Новаковић, Лазо Илев - 1893, Козин *земљорадник*
 Новаковић, Перо Стевин - 1888, Стари Мајдан *ојанчар*
 Павић, Марко Симин - 1886, Будимлић Јапра *земљорадник*
 Пованић, Симо Милин - 1894, Мркови *земљорадник*
 Праштало, Богдан Милин - 1897, Лушци Паланка *подофицир. школа*
 Радаковић, Андрија Стојанов - 1887, Подвидача *земљорадник*
 Радић, Триво Николин - 1894, Фајтовци *земљорадник*
 Радочај, Ђурађ Данин - 1892, Липник *земљорадник*
 Радочај, Милан Данин - 1895, Липник *земљорадник*
 Радочај, Миле Радев - 1895, Липник *земљорадник*
 Рашић, Митар Томин - 1882, Јелашиновци *земљорадник*
 Родић, Гојко Симин - 1883, Горице *земљорадник*
 Родић, Никола Томин - 1892, Кљевци *земљорадник*
 Стеванић, Томо Јовин - 1883, Крухари *земљорадник*
 Стојаковић, Симо Грујин - 1896, Клепци *земљорадник*
 Стричић, Перо Васин - 1885, Козин *уљар*
 Тодоровић, Лазар Јовин - 1881, Копривна *земљорадник*
 Црномарковић, Петар Лукин - 1881, Копривна *земљорадник*
 Чамбер, Трифун Васиљев - 1893, Кркојевци *радник*
 Чанковић, Миле Симин - 1885, Кијево *земљорадник*
 Џодан, Ђуро Божин - 1895, Еминовци *земљорадник...*

Сарајево

Јакшић-Радулашка, др Катарина - Сарајево *лекарка* *1*2
 Јовановић, др Стеван - Сарајево *лекар* *1
 Савић, Петар Николин - 1889, Глиница *земљорадник...*

Скендер Вакуф

Милић, Бошко Станков - 1884, Влатковићи *земљорадник...*

Србиње (Фоча - то је српска реч!)

Вујачић, Спасоје Јефтов - 1891, Врбница *рудар*
 Берем, Јанко Ристов - 1887, Шљиваре *земљорадник*
 Маловић, Видо Ристов - 1887, Србиње *земљорадник*
 Милановић, Јово Илијин - 1898, Завајит *земљорадник*
 Фундуп, Видак Спасојев - 1870, Веленићи *земљорадник...*

Сребреница

Бањац, Илија - 1884, Димнићи *3 потопљен
 Стевановић, Игњат Николин - 1888, Црвчица
 Степановић, Раде - Сребреница *3 остао на лечењу...

Столац

Антоновић, Петар Митров - 1889, Берковићи *земљорадник*
 Бајовић, Милан Јованов - 1894, Столац *часовничар*
 Беловић, Грујо - Хргуд *3 потопљен
 Беловић, Ђуро - Хргуд *3 потопљен
 Бјелица, Максим Ђурин - 1892 (дошао из Италије)
 Бјелица, Раде - 1884, Блаце
 Буквић, Милош Ђурин - 1885, Горње Храсно *земљорадник*
 Грбо, Никола Манојлов - 1889, Кубаш *земљорадник*
 Грк, Мићо Ристов - 1885, Струпићи *рудар*
 Дабић, Јово Михајлов - 1889, Доњи Поплат *земљорадник*
 Дулаћ, Никола Ристов - 1892, Опличићи *земљорадник*
 Ђого, Диман Јовин - 1891, Побрђе *земљорадник*
 Ђого, Милош - Берковићи *3 потопљен
 Ђого, Митар - Храсно *3 потопљен
 Ђого, Петар - Берковићи *3 потопљен
 Ђурица, Ђоко Којин - 1886, Сузина *земљорадник*
 Јокић, Анђелко Ристов - 1890, Доњи Поплат *земљорадник*
 Јокић, Стојан Ристов - 1885, Доњи Поплат *земљорадник*
 Јокишић, Симат-Симо Спасојев - 1892, Поплат *земљорадник*
 Карић, Бранко Јованов - Доњи Поплат *3 потопљен
 Карић, Ристо Ђ. - Доњи Поплат *3 потопљен
 Комад, Душан Перин - 1886, Горње Храсно
 Комад, Ђоко Глигоријев - 1886, Горње Храсно
 Кујунџић, Анте Матин - 1873, Прењ *земљорадник*

Лојпур, Вуко(Вуксан?) Илијин - 1897, Габела *земљорадник*
 Милићевић, Благоје Марков - 1899, Хргуд *земљорадник*
 Милићевић, Никола Лазарев - 1884, Столац *земљорадник*
 Милићевић, Пајо Марков - 1881, Хргуд (дошао из Италије)
 Новаковић, Јово Спасојев - 1891, Дабрица *земљорадник*
 Павић, Митар Николин - 1880, Груде *кафеџија*
 Панић, Никола Бошков - 1892, Клепси *земљорадник*
 Перишић, Крсто Ристов - 1884, Битуња *земљорадник*
 Перишић, Лука Трифков - 1890, Предоље *земљорадник*
 Поповић, Никола Симин - 1887, Пребиловци *сјолоар*
 Ружић, Ђорђо - Доњи Поплат
 Ружић, Илија Михов - 1889, Доњи Поплат
 Самарџић, Јанко Симин - 1895, Трусина *земљорадник*
 Самарџић, Никола Митров - 1891, Потком *4
 Сикимић, Гаврило - 1871, Столац
 Смиљић, Владо Ђурин - 1892, Столац *сајџија*
 Таушановић, Вељко Николин - 1892, Столац *ђак...*

Требиње

Анђелић, Лука Видаков - 1895, Дубочани *земљорадник*
 Анђелић, Никола Стеванов - 1898, Врбно *земљорадник*
 Анђелић, Сава Јевтов - Дубочани
 Анђелић, Симо Видаков - 1886, Горње Врбно *земљорадник*
 Асановић, Крсто Јовин - 1883, Зупци *рудар*
 Асановић, Милош Ђуричин - 1880, Зупци *земљорадник*
 Атељевић, Ђорђо Тодоров - 1881, Влашка
 Аћимовић, Ђорђо Трифков - 1888, Љубомир
 Аћимовић, Лазар - 1878, Љубомир
 Аћимовић, Томо Пајин - 1887, Врпоље *земљорадник*
 Бабић, Никола Илијин - 1886, Пољице *рудар*
 Бабић, Трифко Николин - 1880, Пољице *3 спасен
 Бакмаз, Милан - Бобани (дошао из Аргентине)
 Батинић, Михајло Бошков - 1886, Чваљина *земљорадник*
 Башић, Ђорђо Митров - 1879, Луг
 Башић, Мирко - Требињска Шума
 Башић, Митар - Талежа
 Башић, Обрен Ристов - 1894, Луг *месар*
 Башић, Ристо - Церовац
 Башић, Стево - Бобани *3 потопљен
 Бегенишић, Мићо Марков - 1894, Ластва *земљорадник*
 Белош, Димшо - Требиње (дошао из Италије)
 Белош, Цветко Димитријин - 1878, Ластва (дошао из Италије)

Бендераћ, **Јакша Николин - 1867, Клобук
Биједић, Абаз - Бихово
Божић, Марко - Зупци
Бокић, Гаврило Петров - 1886, Домашево *земљорадник*
Бокић, Мирко Пајин - 1897, Домашево *земљорадник*
Бокић, Стојан Јованов - 1872, Домашево *земљорадник*
Бокоњић, Јован Симин - 1882, Пољице
Бошковић, Милован Милошев - 1879, Волујац *пирговачки помоћник*
Бошковић, Саво - 1890, Орашје Попово(?) *3 потопљен
Брајић, Јован Трифков - 1888, Грбеши *машинист*
Брстина, Ристо Вуканов - 1881, Драчево (дошао из Италије)
Бубало, Јован Ристин - 1898, Мијонићи
Бубало, Тодор Гаврилов - 1891, Мијонићи
Бубрешко, Ђуро - 1882, Требиње
Буђан(Буђан?), Аћим - 1891, Жаково
Буђан(Буђан?), Лазо - Жаково
Бумба, Митар - Драчево
Бунчица(Бурлица?), Петар - 1897, Ластва *земљорадник*
Бурлица, Трифко Савин - 1888, Драчево *земљорадник*
Бутулија, Крсто Лазин - 1890, Моско *земљорадник*
Васковић, Милош - Увјећа (дошао из Француске)
Васковић, Стојан - Ластва (дошао из Француске)
Видочић, Лазар Радев - 1883, Пијавице *земљорадник*
Вицо, Никола - 1884, Зупци *3 потопљен
Влатковић, Лазар Ђурин - 1888, Кочела *земљорадник*
Влачић, Лазар Лазов - 1885, Пољице
Влачић, Шћепан Лазов - 1892, Пољице *3 потопљен
Војновић, Марко Танин(?) - 1893, Кијев До *земљорадник*
Вујић, Васо - Зупци
Вујић, Ђуро Крстов - Волујац
Вујић, Ђуро - Зупци
Вујић, Петар - Зупци
Вујовић, Никола Савин - Лапје
Вукаловић, Лазар Михајлов - Богојевић Село
Вукаловић, Мато - 1872, Богојевић Село
Вукасовић, Васо - Жаково (дошао из Италије)
Вукасовић, Коста - 1872, Жаково
Вукасовић, Крсто - 1884, Жаково *3 потопљен
Вукасовић, Обрен - 1882, Жаково
Вукашиновић, Марко Јаковов - 1886, Поткрај *земљорадник*
Вукићевић, Марко Симин - 1892, Придворци *земљорадник*
Вуковић, Јован Јоков - 1894, Долови *земљорадник*
Вуковић, Лука Савин - 1891, Загора *земљорадник*

Вуковић, Саво Бошков (1) - 1885, Загора *шофер*
Вуковић, Саво Бошков (2) - 1886, Загора
Вулетић, Симо Јовин - 1891, Мијонићи *земљорадник*
Вулетић, Симо С. - Мијонићи
Вулешевић, Ђорђо - 1881, Јушићи
Вулешевић, Ристо Миланов - Јушићи
Вучковић, Душан - 1880, Богојевић Село (дошао из Француске)
Вучковић, Јово Шћепов - 1882, Богојевић Село (?) *3 потољен
Вучковић, Лазо Ђуров - 1885, Богојевић Село(?) *3 потољен
Вучковић, Машо - Богојевић Село (дошао из Француске)
Вучковић, Обрен - 1887, Богојевић Село
Вучковић, Раде - Зупци
Вучур, Ристо - Орах
Вучуревић, Божо Јаковов - 1894, Пресјека *земљорадник*
Вучуревић, Божо Ш. - 1870, Богојевић Село
Вучуревић, Васо Бојичин - 1890, Богојевић Село *радник*
Вучуревић, Никола - Граб
Вучуревић, Никола Обренов - 1892, Пресјека *земљорадник*
Вучуревић, Панто Обренов - 1872, Требиње *кочничар*
Вучуревић, Перо Спасов - Прашње Рупе
Вучуревић, Симо - Богојевић Село
Вучуровић, Крсто-Каро Крстов - 1896, Граб *земљорадник*
Габовић (Гобовић?), Гаврило - Аранђелово (дошао из Француске)
Гавриловић, Мића Томин - 1879, Богојевић *земљорадник*
Галеб, Тодор - 1868, Вољујац
Галић, Божо - 1885, Гојшина *3 потољен
Гашић, Илија Јованов - 1892, Требињска Шума
Герун, Стево - 1887, Талежа (дошао из Италије)
Глоговац, Ђорђе Ђуричин - 1896, Моско *послужитељ*
Гобовић(Габовић?), Гаврило Лукин - Аранђелово
Градинац, Марко Б. - 1882, Аранђелово *3 потољен
Граховац, Томо - Требиње
Грковац, Ђурица Вучков - 1892, Грковци
Грковац, Радован - Грковци
Грковац, Спасоје Ђ. - 1881, Грковци *3 потољен
Грковац, Томо Илијин - Брда
Грковац, Томо М. - Грковци
Грубач, Аћим Пајин - 1877, Ораховац *земљорадник*
Грубач, Драгоје Трифков - 1888, Ораховац *земљорадник*
Грубач, Лазар Трифков - 1896, Ораховац *земљорадник*
Грубач, Никола Обренов - 1899, Ораховац *земљорадник*
Грубач, Петар - 1887, Ораховац - 1982, Никшић *3 спасен
Грче, Ристо Јовин - 1892, Драчево *земљорадник*

Губаль(?), Тодор Гаврилов - 1893, Мијонићи *земљорадник*
 Гудель, Милош Пајин - 1888, Рапти *месар*
 Гуровић, Лука Тодоров - 1889, Засад *земљорадник*
 Гуровић, Урош Тодоров - 1892, Засад *земљорадник*
 Дабовић, Лука Андријин - 1888, Тули *џекар*
 Дабовић, Томо Божин - 1897, Тули *земљорадник*
 Даниловић, Никола Марков - 1883, Чичево *новинар*
 Данишић, Вуле Стјепанов - 1866, Локвице *земљорадник*
 Дошловић, Гојко Обренов - 1883, Зупци *кувар*
 Делић, Вуле Шћепанов - Локвице
 Деретић, Душан Васиљев - 1888, Ораховац *земљорадник*
 Деретић, Душан Тодоров - 1898, Ораховац *земљорадник*
 Деретић, Игњат Лукин - 1860, Ораховац (дошао из Француске)
 Деретић, Илија Видаков - 1888, Ораховац *земљорадник*
 Деретић, Мато Радов - Ораховац *3 спасен
 Деретић, Тодор Вуков - 1880, Ораховац *земљорадник*
 Деретић, Тодор Матов - Ораховац (дошао из Француске)
 Деретић, Томо Перов - Ораховац *3 спасен
 Деретић, Шћепан Васиљев - 1879, Ораховац
 Драгић, Лука - 1878, Попово Поље
 Дучић, Јован И. - 1872, Погливља *дипломаџа* (ЕнцЈу)
 Ђајић, Дука - Ораховац (дошао из Француске)
 Ђајић, Душан Ђ. - Ораховац
 Ђајић, Јован - Ораховац
 Ђајић, Максим Јоков - 1891, Клобук *земљорадник*
 Ђајић, Милан - Ораховац *3 спасен
 Ђерић, Обрен - Придворци
 Ђурашевић, Крсто - Ускопље
 Ђурашевић, Нико - Требиње
 Ђурић, Анто - Царево Село
 Ђурић, Милош Томин - 1869, Зупци *земљорадник*
 Елаковић, Бурица - Ускопље
 Елаковић, Ристо - 1880, Ускопље
 Живан(ов)ић, Јошо Савин - 1892, Крмени До
 Зотовић, Трипо - Моско
 Јелачић, Јоле - 1875, Чичево
 Јелић, Јово - Орашје *3 спасен
 Јокановић, Лука - Требијови
 Јокановић, Мићо - 1871, Требијови
 Јокановић, Стеван - Требијови
 Јоковић, Нико - Диклићи(?) *3 потопљен
 Кијац, Гашо Симанов - 1890, Домашево
 Кијац, Љубомир Јованов - Домашево

Кијац, Љубомир Остојин - Домашево
Кијац, Остоја Гајов - 1888, Домашево
Кисин, Андрија - 1889, Зупци *3 потопљен
Кисин, Лазо - Тули
Кисин, Лако - Зупци
Кисин Тодор Спасов - Тули
Климовић, Ђуро - Зупци
Кнежевић, Ђоко Ђ. - Главска *3 потопљен
Кнежевић, Лука - 1882, Попово Поље
Кнежевић, Ристо Мићин - 1893, Главска *земљорадник*
Ковачина, Јово - 1871, Седлари
Кокић, Ђорђо - Грбеш/Требињска Брда
Колак, Васо - Требињска Шума
Колаковић, Симо Тодоров - 1883, Ковачина
Круљ, Богдан - Завала *4
Круљ, Ђорђо - Завала *3 потопљен
Круљ, Мрдан - Завала *3 потопљен
Крунић, Марко - Јасен
Кујунџић, Ђорђо Илијин - 1892, Бобовишта *земљорадник*
Кукурић, Ђорђе Савин - 1895, Пољице *келнер*
Кукурић, Ристо - Пољице (дошао из Француске)
Курилић, Јово Перов - 1897, Крајковић *4
Курилић, Алекса - Драчево *3 потопљен
Куртовић, Симо - Зачула
Лалић, Гаврило Перин - 1895, Орашје *џрџовачки њомоћник*
Лалић, Душан - Зупци
Лалић, Милош Јефтин - 1889, Орашје *ковач*
Лалић, Никола Божин - 1894, Орашје *земљорадник*
Лалић, Стеван Ђурин - 1879, Орашје *механичар*
Лечић, Благоје Пајин - 1888, Ждријеловићи *земљорадник*
Лечић, Спасоје - 1883, Љубомир *3 потопљен
Лечић, Шпиро Јашин - 1889, Љубомир *земљорадник*
Лончар, Божо Јовин - 1890, Чичево *земљорадник*
Лучић, Божо Перов - Лучићи
Лучић, Владо Бошков - Мркоњићи
Лучић, Милан - Мркоњићи
Лучић, Мирко Ђуров - Лучићи
Љубенко, Душан Јоков - 1890, Трновац/Требињска Брда
Љубибратић, Илија Ристов - 1887, Љубово (1912, дошао „са две чете”)
Максимовић, Стојан - Вучије
Максић, Саво Манојлов - 1884, Орашје *земљорадник*
Марић, Благоје Томин - 1891, Засад *земљорадник*
Марић, Јово - 1884, Гомиљани *3 потопљен

Марић, Јово Симин - 1891, Струјићи *зидар*
 Марић, Митар - Гомиљани *3 потољен
 Маслеша, Илија Јевтов - 1894, Тули
 Маслеша, Крсто - 1885, Мркоњићи
 Маслеша, Стеван Савин - 1892, Тули
 Матић, Лазар Савин - 1877, Грмљани *земљорадник*
 Матовић, Видак - Богојевић Село
 Медар, Мијо - Требиње
 Медар, Михајло Јовин - 1887, Драчево *земљорадник*
 Мијановић, Васо Гаврилов - 1893, Врпоље *земљорадник*
 Мијановић, Лазар Гаврилов - 1889, Врпоље *земљорадник*
 Мијановић, Никола - Љубомир
 Мијановић, Никола Стевин - 1888, Укшићи *земљорадник*
 Мијановић, Саво - 1885, Чичево *3 потољен
 Мијановић, Тодор - Љубомир
 Мијовић, Бранко - Коњско(?) *3 потољен
 Миладиновић, Крсто - Зупци
 Миладиновић, Марко - Турменти
 Миладиновић, Никола - Турменти
 Милановић, Ђуро - Дренови До
 Милетић, Лазар - Влака
 Милетић, Петар - 1886, Бобани
 Миливојевић, Ђуро Драгов - 1895, Дренови До
 Милинић, Крсто - Требињска Шума
 Милићевић, Лука - Неновићи
 Милићевић, Ђетко Ристов - 1888, Неновићи *земљорадник*
 Милиша, Милош Јованов - 1880, Тули
 Милишић, Саво - Главска
 Милојевић, Ђуро Драгов - 1895, Дренови До *земљорадник*
 Милојевић, Илија Гајов - 1886, Грбеши *врџар*
 Милојевић, Јоко Радев - 1888, Куња Главица *кувар*
 Милојевић, Саво - Грбеши
 Милошевић, Ристо Петров - Турани (дошао из Француске)
 Миљановић, Шпиро Вулев - 1885, Подвори *земљорадник*
 Миљковић, Игњат - Крупјела
 Миљковић, Љубо - Засад
 Мисита, Живко Јевтов - 1885, Завала *земљорадник*
 Мискин, Саво - Мостаћ/Орашје
 Мићановић, Стеван - Зупци
 Мићевић, Гаврило Стеванов - 1896, Богојевић Село *земљорадник*
 Мићевић, Јован Стеванов - 1892, Богојевић Село *земљорадник*
 Миш, Јово Ристов - 1866, Бобани *земљорадник*
 Миш, Ристо - 1886, Бобани *3 потољен

Мрдић, Михајло Ђетков - 1898, Жупа *земљорадник*
Мулина, Петар Манојлов - 1893, Укшићи *земљорадник*
Мунишић, Митар Томов - Драчево
Наранчић, Ђуро Николин - 1895, Грбеши *земљорадник*
Ненадић, Паво - Гржавци *3 потопљен
Нинковић, Јован Трипков - 1880, Горње Врбно *3 спасен
Нинковић, Љубо - 1871, Нецвијеће *4
Нинковић, Милан Милутинов - 1888, Доње Врбно *земљорадник*
Нинковић, Милован Милутинов - 1883, Доње Врбно
Нинковић, Новак Стојанов - 1893, Нецвијеће *земљорадник*
Нинковић, Спасоје Трипков - 1891, Горње Врбно *земљорадник*
Нинковић, Томо - 1888, Нецвијеће *3 потопљен
Ногулић, Душан Босин - 1896, Тврдош *земљорадник*
Обрадовић, Саво - Седлари
Обрадовић, Цветко Савин - 1893, Седлари
Одавић, Митар - 1889, Требињска Шума
Пажин, Јефто - Зупци *4
Пажин, Лазар Јовин - 1892, Зупци *земљорадник*
Пажин, Стојан - Зупци *4
Паликућа, Владо - Засад
Пантовић, Лазар - 1889, Зупци *3 потопљен
Папић, Јован Јефтов - 1890, Домашево *пирговачки помоћник*
Пезиреп, Трипко - Требиње
Пејановић, Илија Пејов - Ораховац
Пендо, Душан Петров - 1883, Чваљина *земљорадник*
Пендо, Никола - Чваљина
Петровић, Лазо Ристов - 1894, Загора *пирар*
Петровић, Радован - Загора
Петровић, Саво - 1884, Загора
Пешко, Обрен Ристов - Дубљани
Пичета, Ђорђе Васин - 1889, Диклићи *земљорадник*
Пичета, Крсто - Диклићи *3 потопљен
Пиштињат, Милош Лазарев - 1871, Ограда *4
Пјанић, Милош Р. - Грмљани
Поповић, Милан Петров - 1897, Власаче *касајин*
Поповић, Обрен Ристов - 1895, Месари *месарски помоћник*
Поробић, Јово - Горогаша
Правица, Симо Петров - 1882, Бјелач
Правица, Симо С. - Бјелач
Прибишић, Јоваш Савин - 1891, Драчево *земљорадник*
Прибишић, Јово Илијин - 1889, Драчево *3 спасен
Прибишић, Михајло Илијин - 1886, Драчево *земљорадник*
Прибишић, Сава Мићин - 1898, Драчево *земљорадник*

Прибишић, Тодор Илијин - 1887, Драчево *3 потопљен
 Прњат, Божо Николин - 1894, Кутина *йекар*
 Прњат, Јошо - Кутина
 Прњат(овић), Симо - Кутина
 Прцовић, Драго - Придворци *3 спасен
 Прцовић, Перо - Придворци *3 спасен
 Пујић, Јово Николин - 1892, Придворци *земљорадник*
 Пупић, Томо Л. - Запланик
 Путица, Ђорђо - Орах
 Путица, Стеван Николин - 1886, Волујац *хойтелијер*
 Путица, Шћепо - Орах
 Радановић, Видак - Турменти
 Радановић, Душан - Зупци
 Радовић, Петар Андријин - 1882, Загора *земљорадник*
 Радојичић, Лука С. - Волујац
 Радојичић, Милан Лукин - 1889, Волујац
 Радојичић, Шпиро Симин - Волујац
 Радоња, Милан Јовин - 1873, Пољице *рудар*
 Радуловић, Марко М. - Бобани *3 потпопљен
 Радуловић, Петар - Бобани *3 потпопљен
 Радуловић, Петар - 1892, Шћеница
 Ратковић, Душан Шћепанов - 1882, Баљевац (дошао из Италије)
 Ратковић, Петар - 1869, Орашје
 Ратковић, Ристо - 1889, Зупци *3 потопљен
 Ратковић, Томо Шћепанов - Баљевац
 Риђешић, Марко Трифков - Тули
 Рикало, Ристо - 1885, Попово Поље
 Рикало, Саво Илијин - 1884, Додановићи *земљорадник*
 Рикало, Петар Симов - Додановићи
 Рогановић, Милош - Требиње
 Росандић, Ристо Трифков - Грбеши *земљорадник*
 Руњавац, Лука Јовов - 1891, Згоњево
 Рутешић, Никола Марков - 1884, Клобук *3 потопљен
 Савовић, Владимир Николин - 1892, Загора *машинисџи*
 Селанић, Васо Лукин - 1891, Драчево *земљорадник*
 Сетенчић, Лазо Васин - Драчево
 Сетенчић Саво Јовин - 1882, Драчево
 Симановић, Јашо Богданов - 1873, Војковић *земљорадник*
 Симовић, Видак Петров - 1895, Богојевић Село *земљорадник*
 Симовић, Марко - 1885, Зупци *3 потопљен
 Скендер, Саво - Љубомир
 Скулић, Петар - Чичево/Дивар(?) *3 потопљен
 Спајић, Вуле В. - 1885, Зупци *3 потопљен

Спајић, Крсто В. - 1890, Зупци *3 потопљен
 Спајић, Андрија - Зупци
 Спајић, Крсто М. - 1871, Зупци
 Спајић, Милош - Зупци
 Спајић, Митар - Зупци
 Спајић, Раде - Зупци
 Спајић, Стеван Шћепанов - 1865, Зупци *електричар*
 Спаравало, Душан - Ђедићи
 Средановић, Видак Савов - 1867, Вучије
 Средановић, Душан Милутинов - 1899, Вучије
 Средановић, Душан Васов - Вучије (дошао из Француске)
 Средановић, Обрен Митров - Ластва
 Средановић, Радован Петров - 1897, Вучије (дошао из Француске)
 Станић, Симо Ш. - Зачула *3 потопљен
 Стијачић, Аким Обренов - 1887, Добри Дуб *3 потопљен
 Стијачић, Душан Живков - 1888, Добри Дуб
 Стијачић, Иван Видаков - 1880, Клобук
 Стијачић, Максим Стојанов-Сердаров - 1878, Добри Дуб земљорадник
 Стијачић, Манојло Обренов - 1885, Добри Дуб *3 потопљен
 Стијачић, Матија Видаков - 1888, Клобук - 1941, Јадовно
 Стијачић, Никола Обренов - 1888, Добри Дуб
 Стијачић, Спасоје - Добри Дуб
 Стијачић, Трипко Стојанов-Сердаров - 1891, Добри Дуб
 Сушић, Јаков - 1879, Љубомир
 Сушић, Симо - Љубомир
 Тарана, Лука - Засад
 Тарана, Саво - Старо Слано
 Тасовац, Бошко Јошов - 1891, Тријебови *земљорадник*
 Тасовац, Крсто - Тријебови
 Томић-Руњевац, Душан Ђурин - 1894, Згоњево
 Трипић, Петар - 1890, Шћеница
 Тркља, Васо Т. - Требиње
 Тркља, Данило Петров - 1891, Љубомир
 Тркља, Јоксим - Подосоје
 Тркља, Стево Трипков - 1888, Засад *сџолатар*
 Тркља, Тодор Гашов - Бориловић *земљорадник*
 Тубић, Ристо - 1894, Орашје
 Турнић(?), Обрен Митров - 1889, Домашево *земљорадник*
 Ђетковић, Ђуро Мићин - 1882, Бањевац
 Ђук, Јован Симин - 1895, Шћеница *џиргочачки њомоћник*
 Ђук, Јово - Љубомир *3 спасен
 Ђук, Милан - Љубомир
 Ђурић, Анто П. - Коњско

Ђурић, Милош - Коњско (дошао из Француске)
 Ђурић, Ристо - Коњско (дошао из Француске)
 Чичковић, Ђуро - Бобани
 Чоловић, Јово Трифков - 1893, Турменти
 Чучковић, Анто Илијин - 1882, Дубочани
 Чучковић, Лука Милошев - 1894, Дубочани *земљорадник*
 Џомба, **Никола Лазарев - 1887, Шћеница *земљорадник*
 Џомба, Петар Манојлов - 1881, Љубомир
 Џоцо, Аћим Лазарев - Ђедићи (дошао из Француске)
 Џоцо, Ђуро Јовичин - 1892, Дражин До *рудар*
 Џоцо, Јован-Јоко Ђ. - Ђедићи *3 спасен
 Џоцо, Анто - Дражин До
 Џоцо, Милан - Ђедићи *3 потопљен
 Шакотић, Ђорђо Перков - Ораховац
 Шакотић, Коста Гаврилов - 1878, Ораховац (дошао из Француске)
 Шакотић, Раде Игњатов - 1898, Ораховац *земљорадник*
 Шакотић, Раде Томичин - 1868, Ораховац - *зидар*
 Шараба, Милош - Зупци
 Шарић, Саво Ристов - 1875, Попово Поље
 Шегрт, Трифко Ђетков - 1870, Корјенић *земљорадник*
 Шеровић, Ристо Мићин - 1888, Талежа *зидар*
 Шеровић, Саво Мићин - 1879, Талежа (дошао из Француске)
 Шишић, Ђуро Јованов - 1863, Орахов До *земљорадник*
 Шишић, Митар Вуканов - 1871, Орахов До *земљорадник*
 Шишић, Тодор Ђурин - 1897, Орахов До *земљорадник*
 Шкоро, Милош - Требиње
 Шљука, Обрен Милошев - 1892, Врпоље *земљорадник*
 Шошо, Вељко - Драчево
 Шошо, Михајло Илијин - 1892, Драчево *земљорадник*
 Шћепановић, Лука Томин - Ковачина
 Шупљеглав Саво Перков - Увјећа (дошао из Италије)...

Трново

Соколовић, Симо - Трново...

Тузла

Гавровић, Думан Васин - 1898, Доња Тузла *келнер*...

Цазин

Анушић, Марко Јовин - 1896, Бојна

Богуновић, Илија Јованов - 1879, Врело *земљорадник*
Богуновић, Јован Ђурин - 1891, Врело *земљорадник*
Богуновић, Миле Ђурин - 1888, Врело *земљорадник*
Божић, Миле Петров - 1894, Црнаја *земљорадник*
Вајагић, Бошко Петров - 1897, Бојна *радник*
Вајагић, Ђурађ Лазин - 1896, Бојна *џвожђар*
Вајагић, Јово Ђурђевић - 1893, Бојна *обућар*
Вајагић, Обрад Ђурђевић - Бојна
Вајагић, Сава Обрадов - 1885, Бојна *земљорадник*
Вајагић, Симо Ђурђевић - 1889, Бојна *радник*
Вукашиновић, Гојко Давидов - 1894, Врело *земљорадник*
Вукашиновић, Тривун Петров - 1891, Врело *земљорадник*
Вуковић, Митар Крстов - 1891, Чамов До *земљорадник*
Вуковић, Симо Ђурин - 1888, Осредак *земљорадник*
Глуванић, Јован Милин - 1887, Јата *земљорадник*
Грбић, Симо Стеванов - 1877, Осредак *земљорадник*
Девић, Јово Михаилов - 1892, Дреновац *земљорадник*
Дошен, Станко Радев - 1890, Бојна
Ђукић, Ђуро Милин - 1885, Врело *земљорадник*
Ђукић, Јово Илијин - 1887, Илитовина *земљорадник*
Ђукић, Лука Тривин - 1887, Миострах *земљорадник*
Жига, Ђуро Стеванов - 1886, Рујница *земљорадник*
Жига, Манојло Стеванов - 1883, Рујница *земљорадник*
Зелковић, Перо Андријин - 1881, Цазин *земљорадник*
Зеџ, Лазо Николин - 1893, Јата *џрамвајски радник*
Зеџ, Миле Симеунов - 1890, М. Мост(?) *земљорадник*
Зорић, Ђуро Јовин - 1893, Јата *земљорадник*
Зорић, Миле Тривунов - 1884, Јата *земљорадник*
Илић, Митар Вајин - Рујница
Јакшић, Михајло Марков - 1893, Јата *земљорадник*
Карановић, Обрад Видов - 1878, Горња Барска *земљорадник*
Кесић, Раде Петров - 1892, Селиште
Кнежевић, Ђуро Аћимов - 1885, Видовска *земљорадник*
Кнежевић, Петар Јовин - 1895, Јата *земљорадник*
Кнежевић, Тодор Божин - 1889, Врело *земљорадник*
Кончар, Милован Савин - 1875, Рујница *земљорадник*
Латиновић, Жарко Перин - 1892, Градина *земљорадник*
Латиновић, Никола Милин - 1889, Градина *земљорадник*
Латиновић, Петар Илијин - 1889, Градина *земљорадник*
Летић, Павле Перин - 1880, Бојна
Мајсторовић, Драго Николин - 1889, Врело *џекар*
Мандић, Душан Миканов - 1880, Врело *земљорадник*
Мандић, Јово Милин - 1889, Врело *земљорадник*

Мареш, Владимир Ђурин - 1895, Миострах *земљорадник*
 Марић, Божо Ђурин - 1896, Осредак *земљорадник*
 Марић, Милан Витин - 1897, Бојна *земљорадник*
 Медић, Миле Илијин - 1894, Рујница *земљорадник*
 Медић, Стеван Перин - 1874, Рујница *земљорадник*
 Мијатовић, Лазар Ђурин - 1888, Рујница *земљорадник*
 Миљевић, Марко Јовин - 1891, Врело *земљорадник*
 Пилиповић, Никола Станков - 1889, Бојна *земљорадник*
 Пјевац, Милан Јованов - 1886, Цазин *земљорадник*
 Пјевац, Никола Јованов - 1891, Тржачка Раштела *земљорадник*
 Побуновић, Петар Гаврин - 1885, Буковица *земљорадник*
 Поткоњак, Лука Новаков - 1884, Рујница *земљорадник*
 Пуђа, Ђуро Малетин - 1889, Рујница *земљорадник*
 Рајак, Јово Спасин - 1895, Јата *земљорадник*
 Ребић, Јован Божин - 1870, Дреновац *земљорадник*
 Савић, Петар Станишин - 1877, Рујница *земљорадник*
 Савић, Трифун Милин - 1890, Рујница *земљорадник*
 Скухар(?), Алекса Стојанов - 1894, Рујница *кочијаш*
 Смиљанић, Јово Марков - 1868, Осредак *тргџовац*
 Џолић, Лазар Стојанов - 1889, Осредак *земљорадник*
 Шевић, Никола Марков - 1878, Бојна *земљорадник*
 Шкрбић, Раде Симин - 1896, Рујница *земљорадник*
 Штиковац, Лука Јованов - 1891, Пивнице *земљорадник*
 Шушиловић, Петар Петров - 1894, Врело *земљорадник*

Чајниче

Караџић, Милан - ...

Челинац

Жигић, Петар Радев - 1889, Балте
 Стојановић, Остоја Петров - 1895, Балте/Јаруге *земљорадник...*

Неодређено откуд

Буха, Благоје -
 Буха, Марко -
 Гавриловић, Јован -
 Граховац, Будимир - публицист
 Дедијер, Анто -
 Делић, Коста -
 Дутина, Раде -

Кљајић, Ђорђе -
 Колаковић, Ристо -
 Куљић, Крсто -
 Куљић, Петар -
 Милошевић, Стојан -
 Ненадић, Ђуро -
 Ненадић, Коста - *4
 Ненадић, Митар - *4
 Ненадић, Симо -
 Пецељ, Душан - *4
 Поповић, Перо - (?) *3 спасен
 Пудар, Владимир - *4
 Самарџић, Душан Митров -
 Спајић, Јово -
 Супић, Обрад -
 Ђук, Трифко - *4
 Џелет(овић), Трипо -
 Дамјановић, Вучен Н. - (?) *3 потопљен.

Напомене:

- *1 - лекар у балканским ратовима;
- *2 - лекар у Великом рату;
- *3 потопљен – у бродолому „Бриндизија”, на Бадњи дан 1916;
- *3 спасен – из бродолома „Бриндизија”, на Бадњи дан 1916;
- *3 остао на лечењу – из батаљона страдалог на „Бриндизију”;
- *4 - припадник Пивковог батаљона;
- ** - витез Карађорђевог звезде.

***Основни текст и спискови дати су 24. децембра 2008. године професору Раду Михаљчићу из Бање Луке, који намерава да уреди *Енциклопедију Републике Српске*; он ће спискове разделити по општинама, не би ли тамо препознали своје претке и, можда, ако има грешака, понеком имену, презимену или месту рођења „вратили” прави облик.

Како после скоро годину и по дана није стигла било каква исправка, чак ни порука да ли ваља ил' не ваља, овај рад штампа се као књижица.

Извори и литература

1. *Застава* Нови Сад, број 123 од 15/27. августа 1876;
2. *Србски народ* Нови Сад, број 73 од 16/28. октобра 1876.
3. *Велики рат за ослобођење и уједињење Срба, Хрватца и Словенаца*, Београд 1927;
4. *Југословенски добровољци 1914-1918 - Србија, Јужна Америка, Северна Америка, Аустралија, Француска, Италија, Солунски фронт*, Зборник докумената, приредио Никола Б. Поповић, Београд 1980;
5. *Југословенски добровољци у Русији 1914-1918*, Зборник докумената, приредио Никола Б. Поповић, Београд 1977;
6. Vaso Čubrilović, *Dobrovoljci u srpsko-turskom ratu 1876 godine*, Pregled knjiga V sveska 78, Sarajevo 1930;
7. Војислав Ђурић, *О народним епским песмама*, Предговор Антологији народних епских песама И, Нови Сад/Београд 1969;
8. Борислав Ратковић, Митар Ђуришић, Петар Скоко, *Србија и Црна Гора у балканским ратовима 1912-1913*, Београд 1972;
9. Радован Самарџић, *Идеје за српску историју*, Београд 1989;
10. Илија Петровић, *Поменик свјетих српских рајника : а. Прекоморске земље*, Нови Сад 2005;
11. Илија Петровић, *Српски добровољчки покрет 1912-1918*, Нови Сад 2008;
12. Илија Петровић, *Бродоломници под Медово*, Нови Сад 2007;
13. Никола Радојчић, *Оживела Војводина*, Зборник Матице српске за историју број 51, Нови Сад 1995.

Белешка о приређивачу

Илија Пејровић (1938, Косор, код Подгорице), историчар и публициста. Цео радни век провео у ПТТ саобраћају. Последњих петнаестак година бави се српском историјом новијег времена.

Објављене књиџе:

1. *Међународна поштанска служба*, Нови Сад 1966, стр. 157;
2. *Међународни поштански промет*, Загреб 1968;
3. *Змајево 1973*, Змајево 1974, стр. 65-85;
4. *Змајево – Прилози за монографију*, Змајево 1979, стр. 9-15, 48-66. и 77-136;
5. *Планинари о планинарењу – Од Фрушке горе до Монблана* (у коауторству са Боривојем Вељковићем), Нови Сад 1990, стр. 286;
6. *Присаједињење Срема Србији 1918. године*, Рума 1994, стр. 80;
7. *Српско национално вијеће Славоније, Барање и Зајадног Срема*, Нови Сад 1994, стр. 264;
8. *Славонија, Барања и Зајадни Срем – Од Вијећа до Републике*, Нови Сад 1996, стр. 373;
9. *Војводина Српска 1918*, Нови Сад 1996, стр. 374;
10. *Српска Земља – Прилози за одговор на српско питање*, Нови Сад 1997, стр. 309;
11. *Верници Оштрабине – Српски добровољци из прекоморских земаља 1912-1918*, Нови Сад 1998, стр. 436;
12. *Левица и Српство 1848-1919*, Нови Сад 1999, стр. 397;
13. *Свешти српски рајници и ирочи*, Нови Сад 1999, стр. 214;
14. *Срем 1918 – Од Сирма до Србије*, Нови Сад 1999, стр. 192;
15. *Добровољачка колонија Свешћановићево* (у коауторству са Васом Колаком), Нови Сад 1999, стр. 126;
16. *Старинци и новци*, Нови Сад 2000, стр. 175;
17. *Свешћановићево – Прилоз за монографију*, Нови Сад 2000, стр. 310;
18. *Српски добровољци 1912-1918 – Бројке и судбина*, Нови Сад 2001, стр. 151;
19. *Временик Телекијеве владе – 16. фебруар 1939–3. април 1941*, Нови Сад 2001, стр. 120;
20. *Керци у Пашићеву – Прилоз за монографију*, Нови Сад 2002, стр. 556;
21. *Ласћари сомборског учитељског тима*, Нови Сад 2003, стр. 133;
22. *Српска Крајина – Марћ-јун 1992*, Нови Сад 2003, стр. 427;
23. *Керски именованослов*, Нови Сад 2003, стр. 169;
24. *Непознати 27. марћ* (у коауторству са Василијем Матићем), Нови Сад 2004, стр. 5-172;
25. *Сјоменица новосадске ПТТ школе*, Нови Сад 2004, стр. 248;
26. *Бродоломници под Медово*, Нови Сад 2004, стр. 95;
27. *Обзорја – Сјоменица Планинарског друштва „Пошћар“ Нови Сад*, Нови Сад 2005, стр. 544;
28. *Поменик свешћих српских рајника 1912-1918*, стр. 308;
29. *Са свих сћрана српски добровољци 1912-1918*, стр. 298;
30. *Новосадска гимназија Змај-Ловина – Нарашћај 1951-1956; Насћавници*, Нови Сад 2006, стр. 224;
31. *Прилози за Енциклопедију Новог Сада*, Нови Сад 2006, стр. 331;

32. *Демократија с наличја* (у коауторству са Драгољубом Петровићем), Ваљево/Београд/Србиње 2006, стр. 348;
33. *Српска Крајина – Јул-октобар 1992*, Нови Сад 2007, стр. 429;
34. *Бродоломници под Медово* (друго проширено и поправљено издање), Нови Сад 2007, стр. 142;
35. *Стираници српскога ишћања*, Нови Сад 2007, стр. 370;
36. *Српски добровољачки покреи 1912-1918*, Београд 2007, стр. 501;
37. *Медицинске мисије на српским раишћима 1912-1918*, Нови Сад 2008, стр. 138;
38. *Ка пореклу Дрекалову : По књиџама стјаросјавним*, Нови Сад 2009, стр. 301;
39. *Стејановићево 1919-1945* (Друго поправљено издање), Нови Сад 2009, стр. 318;
40. *Настјавници новосадске гимназије 1731-1960*, Нови Сад 2010, стр. 382;
41. *Црногорска похара Куча*, Подгорица 2010, стр. 296;
42. *Шкојске жене уза Србе 1914-1918*, Нови Сад 2010, стр. 123;
43. *Добровољци из Русије у Српско-турском рају 1876*, Нови Сад 2010, стр. 137;
44. *Српски добровољци из Херцеговине и Босне 1912-1918 : а. Прекоморске земље*, Нови Сад 2010, стр. 82.

Приремљено за ишћамју:

45. *Српска Крајина - Новембар 1992-фебруар 1993.*

Сишћнији прилози:

1. *Барања и Западни Срем на поју ка Српској Земљи*, Присаједињење Војводине Краљевини Србији 1918, Зборник радова са научног скупа одржаног 25. новембра 1992. године у Новом Саду поводом седамдесет четврте годишњице присаједињења Војводине Краљевини Србији 1918, Нови Сад 1993, 141-158.
2. *Избељшишћиво без поврајка*, Годишњак Историјског музеја Војводине, Нови Сад 1993, 29-39.
3. *О ауторству књиџе „Хрваици у свейлосици историске ишћине”*, Рад Музеја Војводине број 36, Нови Сад 1994, 159-171.
4. *Чвор српско-ишћалијанских односа*, беседа на оснивачкој скупштини Друштва српско-ишћалијанског друштва у Новом Саду 15. маја 1994 (објављено у ауторској књиџи *Српска земља - Прилози за одговор на српско ишћћање*, Нови Сад 1997, 258-271).
5. *Један забрањени Зборник Маишћице српске*, Зборник за историју Матице српске број 51/1995, Нови Сад 1995, 137-211.
6. *Српска Земља*, прилог за Други конгрес српских интелектуалаца у Београду 22-23. априла 1994, Српско питање данас, Београд 1995, 183-188.
7. *Срем – исконска Српска Земља*, Зборник Завичајног музеја Рума број I/1997, Рума 1997, 29-45.
8. *Војводину Српску и данас шћреба бранишћи*, Часопис за културу, уметност и науку „Луча” Суботица свеска 9/98, Суботица 1998, 112-117.
9. *Српски добровољци у Првом балканском рају 1912-1913*, саопштење на Међународном научној скупу Први балкански рат - искуства и поуке, у Дому Војске Југославије, Београд, 15. октобар 1997 (зборник радова није објављен).

10. Дражуџин Ј. Ристић – узорни српски рајни командант, Зборник Завичајног музеја Рума број III/1998, Рума 1998, 141-171

11. Српским добровољцима не да се да уђу у историјски оквир, саопштење на „округлом столу“ у Архиву Србије, Београд, 5. новембар 1998 (зборник радова није објављен).

12. Речник њуђица и мање њознајтих ријечи, Милорад Предојевић Мој Брскуј, Нови Сад 1998, 470-479.

13. Да ли је уморсјво српској језика већ наручено, Гласило Матице српске за културу усмене и писане речи „Језик данас“ бр. 7, Нови Сад 1998, 14-16.

14. Сремски добровољци у Првом светском рају, Зборник Завичајног музеја Рума број III-IV, Рума 2001, 159-206.

15. Срби су сјарији но ијшо смо мислили, Јозеф Шафарик, О пореклу Словена, Архив Војводине и Словенски институт, Нови Сад 1998, објављено у часопису Српски Сион, година 110, свеска 1, Сремски Карловци 2001, стране 52-54.

16. Бивши Срби црногорски (предато за Летопис Матице српске у Новом Саду и за суботичку „Лучу“, али је пређутано; објављено у ауторовим књигама Сјаринци и новици, Нови Сад 2000, 81-107. и Сјаринијице српскога њијања, Нови Сад 2007, 341-367).

17. Српски добровољци 1912-1918. из Сремских Карловаца, Карловачке новине, број 10, Сремски Карловци јануар 2002, 11-12.

18. Храм и свеијеници у Змајеву, Гласник Српске православне цркве Београд, број 4/2002, 96-108.

19. Ни њисмо, ни њолемика, Поговор за спис Милорада Предојевића Брскујски инквизијори, Нови Сад 2002, 81-84.

20. Три века српске школе, Норма, часопис Учитељског факултета у Сомбору, посвећен 225. годишњици оснивања Учитељске школе у Сомбору, број 10/2003, 45-60).

21. Пријовесји о Алексију Везилићу, Свеске Матице српске број 40, Нови Сад 2003, 55-72.

22. Речник њејознајтих и мање њознајтих ријечи, М. Предојевић, Пиле Чондола, Београд 2003, 117-127.

23. Повијесји о Брскују и Брскућанима, предговор за књигу М. Предојевића Мој Брскуј, друго издање, Нови Сад 2004, 7-14.

24. Речник њуђица и мање њознајтих ријечи, М. Предојевић Мој Брскуј, друго издање, Нови Сад 2004, 301-310.

25. Керски именовслов 18. века, Ономатолошки прилози Српске академије наука и уметности, Одељење за језик и књижевност – Одбор за ономастику, број 17, Београд 2004, 421-455.

26. Сјрано медицинско особље у српским ослободилачким рајовима 1912-1918, Добровољачки гласник број 25, Београд 2005, 80-86.

27. Српски добровољци из исељенијива у ослободилачким рајовима 1912-1918, Добровољачки гласник број 5, Београд 2005, 193-201.

28. Поменик медовских сјрадалника (Дато за Добровољачки гласник у Београду; још није објављено, а да ли ће, не зна се).

29. Српски добровољци из румунској Банаја 1914-1918, Темишварски зборник Матице српске број 4, Нови Сад 2006, 211-219.

30. Српски добровољци из средишње Бачке 1912-1918 (Дато за Зборник Музејске збирке у Врбасу; још није објављено).

31. *Српски добровољци из новосадске оштинине 1912-1918* (Дато за Зборник Музеја града Новог Сада; још није објављено).

32. *Корени српског добровољаштва* (Дато за суботичку „Лучу”, још није објављено).

33. *Ново доба* (у коауторству са Драгољубом Петровићем), „Слово”, часопис за српски језик, књижевност и културу број 12, Никшић 2007, 168-221.

34. *Ђорђе Напошевић и образовање младих Српкињаца*, Зборник радова са научно-стручне конференције с међународним учешћем „Здравствено васпитање у савременим основним школама”, Сомбор 2007, 153-162; објављено у ауторској књизи *Сјеранијушице српскога ишћања*, Нови Сад 2007, 313-332).

35. *Роменик бродолоника са Brindizija, под Medovo*, Prilog u knjizi: Marijan Miljić – Iir Ćaruni, Medova 1916-2008 – U spomen potopljenim crnogorskim dobrovoljcima, Podgorica 2008, 41-57;

36. *Није добро ишати хвалосјеве француским генералима*, Српске интернетске новине „Истина”, број 228, Беч 21. септембар 2008.

37. *Владика Раде и Кучи* (Септембра 2008. дато за научни скуп о Петру II Петровићу Његошу, одржан средином марта 2009. године у Матици српској у Новом Саду, у оквиру Његошевог одбора; рад није узет у обзир, пошто се његов састављач пријавио не знајући да је то позивни скуп. Потом је текст дат за Матичин Зборник за историју, али до краја 2009. године није објављен нити је наговештено шта ће се догодити с њим. Како је аутор на самом почетку 2010. године припремио за штампу своју књигу *Црногорска похара Куча*, овај је рад, незнатно измењен, у њу укључен као посебно поглавље под насловом *Кучи и владика Раде*).

38. *За ишину о српској прошлости од иочейка*. (Дато за научни скуп „Фактори односа снага у српско хрватском сукобу”, у организацији Удружења резервних војних старешина Српске Крајине у Србији, Бања Јунаковић, код Апатина, 28-29. новембар 2009).

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

94(4970:355.087.2(=163-41)''1912/1918''

94(4):355.087.2(=163.41''1912/1918''

ПЕТРОВИЋ, Илија

Српски добровољци из Херцеговине и Босне 1912-1918 : Прекоморске земље / Илија Петровић. - Нови Сад : И. Петровић, 2010 (Нови Сад : „Пипери“). - 82 стр. ; 21 cm

Тираж 100. - Библиографија.

ISBN 978-86-87845-02-2

а) Балкански ратови 1912-1913 - Српски добровољци - Босна и Херцеговина

б) Први светски рат 1914-1918 - Српски добровољци

COBISS.SR-ID 251312391